

Diagnoza podstawowych uwarunkowań rozwojowych dla Miasta i Gminy **Skoki**

SKOKI 2021

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego
Centrum Szkoleniowe w Szczecinie
Zespół ds. Doradztwa i Rozwoju

Dokument opracowano w składzie:

mgr Robert Żarkowski

dr Agnieszka Malkowska Uniwersytet Szczeciński

dr Arkadiusz Malkowski Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

mgr Wojciech Odzimek

we współpracy z Urzędem Miasta i Gminy Skoki

Spis treści

Wprowadzenie	4
I. Informacje ogólne	5
1.1. Położenie geograficzne	5
1.2. Uwarunkowania komunikacyjne	7
II. Potencjał przyrodniczy i zagospodarowanie przestrzenne	9
III. Demografia	16
IV. Gospodarka	23
V. Infrastruktura	35
VI. Ochrona zdrowia, polityka społeczna i bezpieczeństwo	42
6.1. Ochrona zdrowia	42
6.2. Pomoc społeczna	43
6.3. Bezpieczeństwo	45
VII. Środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe	47
VIII. Kapitał społeczny	49
IX. Stan finansów samorządowych	53
9.1. Wstęp	53
9.2. Baza podatkowa Gminy Skoki	53
9.3. Dochody budżetu	60
9.4. Wydatki budżetu	65
X. Analiza SWOT	71
Podsumowanie	73

Wprowadzenie

W opracowaniu przedstawiono analizę wybranych danych statystycznych, charakteryzujących podstawowe uwarunkowania i czynniki rozwojowe Gminy Skoki. Treść diagnozy obejmuje swym zakresem analizę przedstawiającą potencjał demograficzny, turystyczny, gospodarczy, charakterystykę kapitału ludzkiego, atrakcyjności przyrodniczej, stan finansów publicznych.

W ramach każdego obszaru wyszczególniono charakterystyczne dla Gminy Skoki wskaźniki, które zobrazowane zostały za pomocą wykresów. Okres analizy obejmuje lata 2010 – 2020, a odstępstwa od tej reguły wynikają jedynie z dostępności danych.

Wybrane wskaźniki statystyczne istotne w procesie oceny procesów społecznych i gospodarczych zachodzących w Gminie Skoki, zostały poddane analizie w ujęciu dynamicznym, dzięki czemu możliwe było przedstawienie podstawowych trendów rozwojowych. Dodatkowo chcąc pogłębić charakterystykę wybranych zjawisk, przeprowadzono badania w układzie porównawczym z innymi jednostkami samorządu terytorialnego o zbliżonym potencjale rozwojowym. Dzięki temu stworzony został wieloaspektowy układ odniesienia dla zmian zachodzących w Gminie Skoki.

Najistotniejsze z punktu widzenia prowadzonej analizy wskaźniki zostały zaprezentowane w układzie wojewódzkim i powiatowym a także w odniesieniu do średnich wartości ogólnopolskich.

Dokonując analiz korzystano z baz danych Banku Danych Lokalnych GUS, Monitora Rozwoju Lokalnego Związku Miast Polskich, danych udostępnionych przez Urząd Miasta i Gminy w Skokach. W przypadku analiz porównawczych, grupę gmin z którymi porównywano Gminę Skoki stanowiły 82 gminy miejsko-wiejskie o liczbie ludności do 12 tys. mieszkańców i znajdujące się w grupie gmin o wysokich dochodach. Oznacza to, że porównywano Gminę Skoki do gmin znajdujących się w najlepszej sytuacji finansowej i o podobnych uwarunkowaniach w zakresie liczby mieszkańców.

I. Informacje ogólne

1.1. Położenie geograficzne

Charakter i kierunek procesów zachodzących na obszarach miejsko-wiejskich jednostek terytorialnych wynika z szeregu uwarunkowań. Jednym z nich są konsekwencje wynikające z lokalizacji badanej jednostki terytorialnej w układzie administracyjno-gospodarczym kraju oraz jej położenie geograficzne i ukształtowanie terenu. Charakter tych uwarunkowań wskazuje na ograniczoną możliwość wywierania na nie wpływu przez samorząd terytorialny. Jednakże poprzez określone działania, władze lokalne mogą wywierać presję na poszczególne elementy tegoż układu, prowadząc w konsekwencji do zwiększenia atrakcyjności społeczno-gospodarczej obszaru gminy.

W sieci osadniczej województwa wielkopolskiego Skoki, wraz z 184 miejscowościami, stanowią ośrodek gminny o znaczeniu lokalnym.

Gmina Skoki administracyjnie przynależy do powiatu wągrowieckiego, stanowiąc jedną z 7 jednostek, wchodzących w jego skład.

Rysunek 1.

Położenie Miasta i Gminy Skoki w układzie powiatowym

Źródło:
opracowanie własne

Według danych GUS z 31.XII.2020 r. powiat wągrowiecki zajmuje 1040 km². **Miasto i Gmina Skoki zajmuje 19,09% powierzchni powiatu wągrowieckiego.** Całkowita powierzchnia gminy wynosi 198,52 km².

Rysunek 2.

Sołectwa w Gminie Skoki

Źródło:
opracowanie własne

Centrum administracyjne, handlowe i gospodarcze gminy stanowi miasto Skoki. Sieć osadniczą gminy oprócz miasta tworzą 44 miejscowości, w tym 27 sołectw: Bliżyce, Brzeźno, Budziszewice, Chociszewo, Glinno, Grzybów, Jabłkowo, Jagniewice, Kakulin, Kuszewo, Lechlin, Lechlinek, Łosieniec, Niedzwiedziny, Pawłowo Skockie, Pomarzanki, Potrzeznowo, Raczkowo, Rakojady, Rejowiec, Roszkowo, Roszkówko, Rościnno, Sława Wlkp., Stawiany, Sławica, Szczodrochowo.

1.2. Uwarunkowania komunikacyjne

Gmina Skoki charakteryzuje się przeciętną dostępnością komunikacyjną.

Przez teren gminy przebiega łącznie 272,35 km dróg, w tym:

- 20,9 km – drogi wojewódzkie;
- 87,9 km – drogi powiatowe;
- 163,67 km – drogi gminne, w tym 63,37 km (drogi o nawierzchni bitumicznej, z kostki lub betonowej) oraz 100,3 km dróg gminnych, które mają nawierzchnię gruntową.

Główne szlaki komunikacyjne w gminie Skoki tworzy droga wojewódzka nr 196 wiodąca w kierunku Poznania, droga wojewódzka 197 wiodąca w kierunku Gniezna i gminne drogi tworzące połączenia z poszczególnymi sołectwami.

Odległość, którą muszą pokonać mieszkańcy Gminy Skoki do Poznania, stanowiącego główny ośrodek administracyjny, edukacyjny i gospodarczy województwa wielkopolskiego, wynosi ok. 40 km – natomiast ze względu na dość duży obszar, jaki zajmuje analizowana jednostka, dostrzegalna jest rozpiętość tej odległości pomiędzy poszczególnymi sołectwami.

Gmina zlokalizowana jest na Pojezierzu Wielkopolskim - na północ od Poznania i graniczy:

- od północy z gminami: Rogoźno (powiat obornicki) oraz Wągrowiec i Mieścisko (powiat wągrowiecki);
- od południa z gminą Kiszkowo (powiat gnieźnieński);
- od zachodu z gminą Murowana Goślina (powiat poznański);
- od wschodu z gminą Kłecko (powiat gnieźnieński).

Dzięki korzystnej lokalizacji (bliskość do miasta powiatowego Wągrowca oraz do miasta wojewódzkiego - Poznania), Gmina Skoki wykazuje rozwinięte powiązania z otoczeniem w zakresie przyrodniczym, gospodarczym, infrastrukturalnym oraz społecznym.

W szczególności wskazać należy tu na atrakcyjne naturalne formy przyrodnicze łączące gminę z innymi jednostkami terytorialnymi. Gmina usytuowana jest częściowo na terenie Parku Krajobrazowego „Puszcza Zielonka”, dzięki temu posiada ona wysoki potencjał jako baza turystyczna dla mieszkańców Poznania.

Uwarunkowanie to z jednej strony może ograniczać rozwój terenów zabudowanych w granicach Parku Krajobrazowego, z drugiej strony generować rozwój terenów o funkcji turystycznej poza granicami Puszczy.

Powiązania gospodarcze wynikają z korzystnego sąsiedztwa dużego rynku, jaki stanowi aglomeracja poznańska, z zlokalizowanymi na jej obszarze jednostkami naukowymi, instytucjami finansowymi, agendami rządowymi i samorządowymi.

W zakresie infrastruktury technicznej powiazania te tworzone są poprzez dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną obejmującą 2 drogi wojewódzkie: nr 196 relacji Poznań - Wągrowiec oraz nr 197 relacji Sława Wielkopolska – Gniezno, a także linię kolejową nr 356. Stacje kolejowe zlokalizowane są w miejscowościach: Sława Wielkopolska, Skoki i Roszkowo. Na linii tej odbywa się połączenie kolejowe w ramach systemu Poznańskiej Kolei Metropolitalnej. Dodatkowo na terenie gminy znajduje się nieczynna linia kolejowa Nr 385 relacji: Janowiec Wielkopolski – Mieścisko – Skoki oraz częściowo czynna linia Nr 377 relacji: Sława Wielkopolska – Gniezno, aktywna na odcinku Rejowiec (baza paliw nr 4) – Gniezno. Ponadto, przez teren gminy przebiegają gazociąg tranzytowy (relacji: Jamał – Europa Zachodnia) oraz ropociąg (relacji: Płock – Rejowiec).

II. Potencjał przyrodniczy i zagospodarowanie przestrzenne

Według stosowanej w większości opracowań regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski autorstwa J. Kondrackiego, obszar jednostki przynależy prowincji Niziny Środkowopolskiej, podprowincji Pojezierza Południowo Bałtyckiego i makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego

Gmina rozciąga się w krainie: Pojezierza Gnieźnieńskie, w trzech subregionach:

- Równina Wągrowiecka,
- Pagórki Poznańskie,
- Równina Gnieźnieńska.

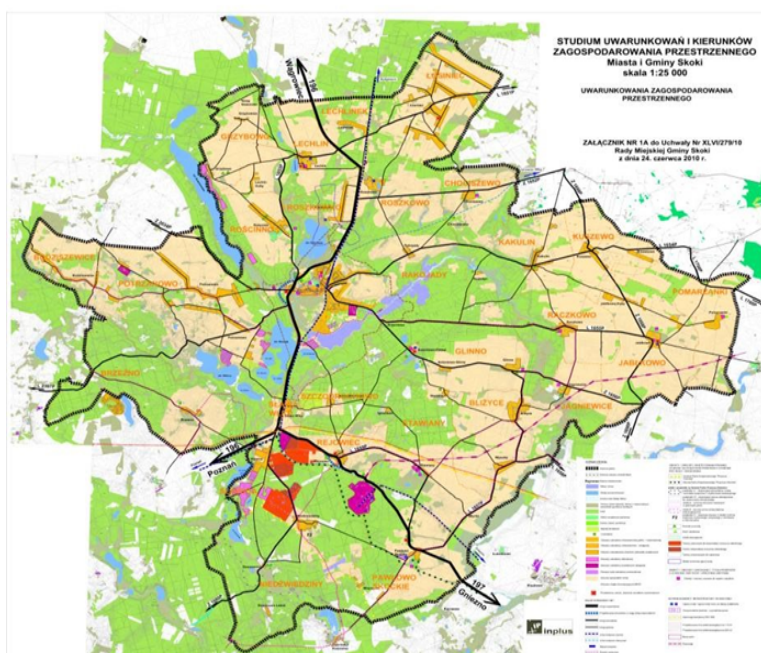
Gmina posiada zróżnicowany krajobraz za sprawą występującego w niektórych miejscach znacznego zróżnicowania ukształtowania terenu, które jest wynikiem długotrwałego działania lodowców.

Północna część gminy należy do Równiny Wągrowieckiej, gdzie dominuje wysoczyzna morenowa, płaska rozcięta rynnami glacialnymi, powierzchnia jej wyniesiona jest na rzędach 82 – 105 m n.p.m.

Zachodnia i południowa część gminy znajduje się w obrębie Pagórków Poznańskich. Jest to obszar moren czołowych fazy poznańskiej zlodowacenia bałtyckiego. Rzeźba powierzchni jest

urozmaiconą, dzięki licznym wniesieniom i obniżeniom terenu. Obszar obfituje w tereny podmokłe, zatorfione i malownicze jeziora. (Jez. Włókna, Jez. Brzeźno).

W części środkowej obszar ten jest przecięty przez wyraźną zaznaczającą się rynnę glacialną. Południowowschodnia część gminy wchodzi w skład Równiny Gnieźnieńskiej, wyniesionej na wysokość 96 – 115 m n.p.m. Obszar ten określany jest jako wysoczyzna morenowa falista, rozcięta rynną glacialną, w której dnie płynie rzeka Mała Wełna.

Rysunek 3.

*Główne szlaki komunikacyjne
w Gminie Skoki*

Źródło:

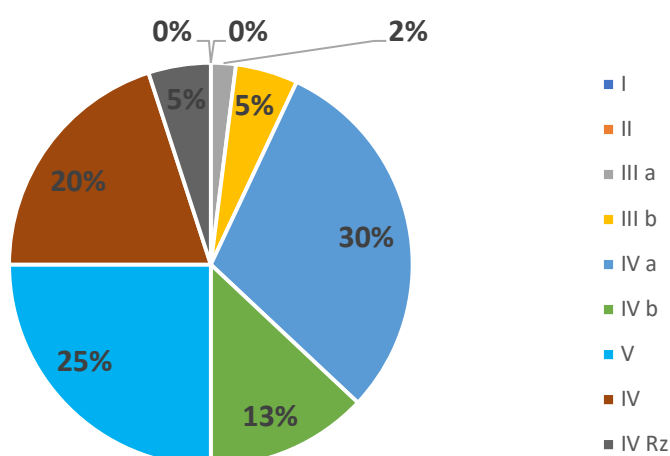
Studium Uwarunkowań i Kierunków
Zagospodarowania Przestrzennego

Wody powierzchniowe zajmują stosunkowo dużą powierzchnię (ok. 2,1%) gminy. Cała Gmina Skoki położona jest w zlewni rzeki Małej Wełny. Płynie ona przez Jez. Rościńskie i Jez. Budziszewskie. Do rzeki na terenie gminy wpadają trzy ciekі podstawowe: Kanał Roszkowo-Popowo, Kanał Dzwonowski (Dzwonówka) oraz Kanał Płaskowo-Pomarzany.

Na szczególną uwagę w krajobrazie okolic Skoków zasługują liczne jeziora, ciekі wodne i gęsta sieć rowów melioracyjnych. Obecność jezior w znacznym stopniu wpływa na atrakcyjny pod względem turystycznym charakter gminy.

Powierzchniową warstwę glebową na terenie gminy stanowią plejstocenijskie twory ostatniego zlodowacenia wykazujące dużą jednorodność. Na terenie gminy 40% gruntów ornych zajmują gleby chronione (klasy od IIIa do IVb).

Wykres 1.
Struktura bonitacyjna
gruntów w gminie

Źródło:
opracowanie własne

Przydatność rolniczą gleb w gminie określają kompleksy, będące typami siedliskowymi rolniczej powierzchni produkcyjnej, z którymi związany jest odpowiedni dobór roślin uprawnych.

Największą powierzchnię zajmują kompleksy:

- kompleks 4 - żytni bardzo dobry,
- kompleks 5 - żytni dobry,
- kompleks 6 - żytni słaby,
- kompleks 7 - żytni najgorszy.

Stanowią one łącznie 92% gruntów ornych gminy i są to siedliska odpowiednie do produkcji żyta i roślin towarzyszących. W strukturze gruntów dominują klasy bonitacyjne IVa, IVb, V, VI.

Gmina Skoki posiada dogodne warunki lokalizacyjne do rozwoju rolnictwa (strefa żywicielska miasta Poznania). Najkorzystniejsze warunki glebowe występują we wschodniej części gminy, jednak większość powierzchni gminy Skoki zajmują gleby klas IVa (30%), IVb (13%), V (25%) oraz VI (20%).

Struktura użytkowania obszaru Gminy Skoki wskazuje, że aż 87,04% użytków rolnych stanowiły grunty rolne, łąki trwałe i pastwiska 12,25% oraz sady 0,71%.

Ważnym, wykorzystywanym gospodarczo i turystycznie walorem gminy są zasoby leśne. Według klasyfikacji przyrodniczo-leśnej teren gminy Skoki jest zaliczany do III Krainy Wielkopolsko-Pomorskiej, VII Dzielniczy Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Kraina ta zajmuje zachodnią część Pasa Wielkich Dolin, odznaczającego się w klimacie stopniowym wzrostem kontynentalizmu z zachodu na wschód.

Gmina posiada duże obszary leśne, które zajmują ponad 30% jej powierzchni.

Lasy na terenie Gminy Skoki można podzielić ze względu na przydatność rekreacyjną na:

- lasy atrakcyjne dla wypoczynku rekreacji i turystyki – są to lasy leśnictw: Długa Goślina i Brzeźno – wokół jezior: Włókna, Brzeźno, Maciejak, Rościnno.
- lasy przydatne dla wypoczynku – lasy leśnictwa Antoniewo (płd-wsch od stawów rybnych),
- lasy nieprzydatne do wypoczynku – są to lasy powstałe w wyniku zalesień, lasy o niskich klasach wiekowych, osłabionych drzewostanach. Występują na terenie leśnictw: Chociszewo, Antoniewo, Stawiany, Miączynek, Dzwonowo, częściowo Długa Goślina.

Gmina Skoki, jako pierwsza w Wielkopolsce, uzyskała decyzje o udzieleniu certyfikacji, zgodnie z normą krajową PEFC PL 1003:2012 „Zrównoważona gospodarka leśna – wymagania. PEFC Polska, grudzień 2012”. Oznacza to, że prowadzona przez gminę gospodarka leśna zgodna jest z zasadą trwałego i zrównoważonego gospodarowania, wymaganiami prawa i sztuką leśną oraz wymaganiami Programu Certyfikacji Gospodarki Leśnej.

Głównym celem prowadzonej gospodarki jest powszechna ochrona lasów, trwałość ich utrzymania, ciągłość i zrównoważone wykorzystywanie wszystkich funkcji lasów, a także powiększanie zasobów leśnych. W trosce o nie między innymi część obszaru gminy została objęta różnymi formami ochrony. Dotyczy to Parku Krajobrazowego „Puszcza Zielonka” oraz licznych pomników przyrody.

Zgodnie z obowiązującym prawem planowanie przestrzenne, w tym sporządzanie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu należą do zadań własnych miasta i gminy.

W zakresie pokrycia powierzchni gmin planami zagospodarowania przestrzennego najaktualniejsze dane, jakimi dysponuje BDL GUS, dotyczą roku 2020. Według nich w Gminie Skoki tylko **3% obszaru** pokryte jest planami zagospodarowania przestrzennego i obejmują one ok. 600 ha. Należy zauważyć, że w ostatniej dekadzie obszar objęty planami zagospodarowania przestrzennego zwiększył się dwukrotnie.

W trakcie opracowywania jest 5 kolejnych planów zagospodarowania miejscowego oraz zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dotycząca jednej działki.

W tym miejscu należy nadmienić, że miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, będące aktami prawa miejscowego, są jednym z najskuteczniejszych narzędzi kształtowania

ładu przestrzennego i w istotny sposób wpływają na kierunki społeczno-gospodarczego rozwoju gminy.

Ustalają one przeznaczenie terenów i określają sposoby zagospodarowania i zabudowy. Uchwalenie planu jest podstawowym warunkiem prowadzenia racjonalnej gospodarki przestrzennej na szczeblu gminnym. W planach uwzględniane są kierunki określone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązująca zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Skoki została przyjęta uchwałą Nr XLVI/279/10 Rady Miejskiej Gminy Skoki z dnia 24 czerwca 2010 r.

Dokument określa główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy w zakresie zabudowy z uwzględnieniem:

- uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego;
- celów oraz kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy;
- kierunków rozwoju infrastruktury technicznej, w tym komunikacji;
- kierunków kształtowania środowiska, w tym zasad rozwoju społeczno-gospodarczego, polityki w zakresie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów przewidywanych do realizacji zadań i programów przyjętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Studium wskazuje, że: strategicznym celem rozwoju Miasta i Gminy Skoki jest zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy zintegrowany z walorami środowiska przyrodniczego.

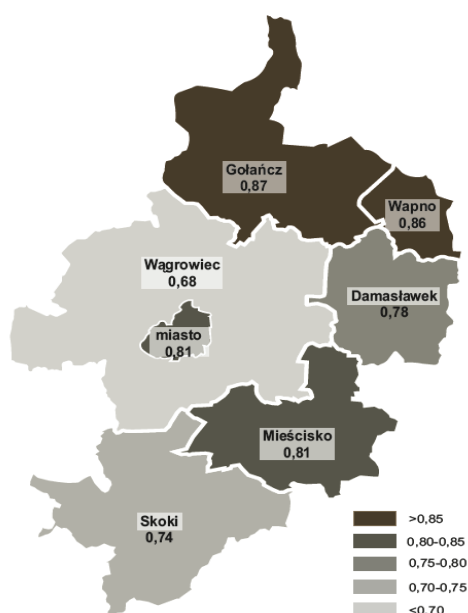
Służyć temu ma zabudowa o funkcji mieszkaniowej powstająca w północno zachodniej części miasta oraz zabudowa o funkcji mieszkaniowo usługowej rozwijana w jego południowej części.

Już obecnie w Gminie Skoki sytuacja pod względem ilości osób przypadających na jedną izbę mieszkalną jest średnio lepsza niż w pozostałych gminach powiatu wągrowieckiego – zob. rysunek 4.

W kolejnych latach największa ekspansja zabudowy mieszkaniowo-rekreacyjnej będzie miała miejsce wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 196 w kierunku Poznania w miejscowościach Potrzebanowo i Rościnnio, zaś w okolicy Sławy Wielkopolskiej i Roszkowa rozwijać się będzie również funkcja usługowa.

Rysunek 4

*Przeciętna liczba osób
na jedną izbę mieszkalną*

Źródło:
opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zgodnie z przyjętymi założeniami planowania przestrzennego w Gminie Skoki wyróżniono następujące kategorie kierunków zagospodarowania przestrzennego:

I Obszary kontynuacji i przekształceń zabudowy:

- obszar zabudowy mieszkaniowo usługowej oraz koncentracji usług ogólnomiejskich, w tym usług publicznych;
- obszar zabudowy mieszkaniowej, z usługami towarzyszącymi;
- obszar zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej oraz działalności rolniczych i nierolniczych;
- obszary zabudowy produkcyjno-usługowej.

II Obszary wskazane pod zabudowę i zainwestowanie

- obszary rozwoju funkcji mieszkaniowo usługowych;
- obszary rozwoju funkcji mieszkaniowo usługowych z funkcją produkcyjną jako uzupełniającą;
- obszary rozwoju funkcji mieszkaniowych oraz działalności rolniczych i nierolniczych;
- obszary rozwoju funkcji usługowych;
- obszary rozwoju funkcji produkcyjno-usługowych;
- obszary eksploatacji kruszywa naturalnego;
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, prowadzenia działalności gospodarczej, rolniczej oraz zalesień;
- lokalizacje wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Gmina posiada 40 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla określonych obszarów. Obowiązujące w gminie plany zostały sporządzone i uchwalone w różnym stanie prawnym. Część planów została sporządzona i uchwalona na podstawie nieobowiązujących

już przepisów Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (14 planów), a część na podstawie obowiązującej obecnie Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (26 planów).

W zakresie planowania przestrzennego gmina wykazuje się dużą aktywnością, zważywszy na wysokie koszty sporządzania tych dokumentów.

W 2020 r. przystąpiono do sporządzenia następujących opracowań:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący część miejscowości Brzezno;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący część miejscowości Roszkówko;
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Skoki w części wsi Rejowiec;
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Skoki na obszarze wsi Rejowiec i Szczodrochowo.

Aby umożliwić inwestorom i mieszkańcom gminy realizację nowych inwestycji w Gminie Skoki, wydawane są decyzje o warunkach zabudowy, poprzedzające pozwolenia na budowę na terenach, dla których nie uchwalono miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

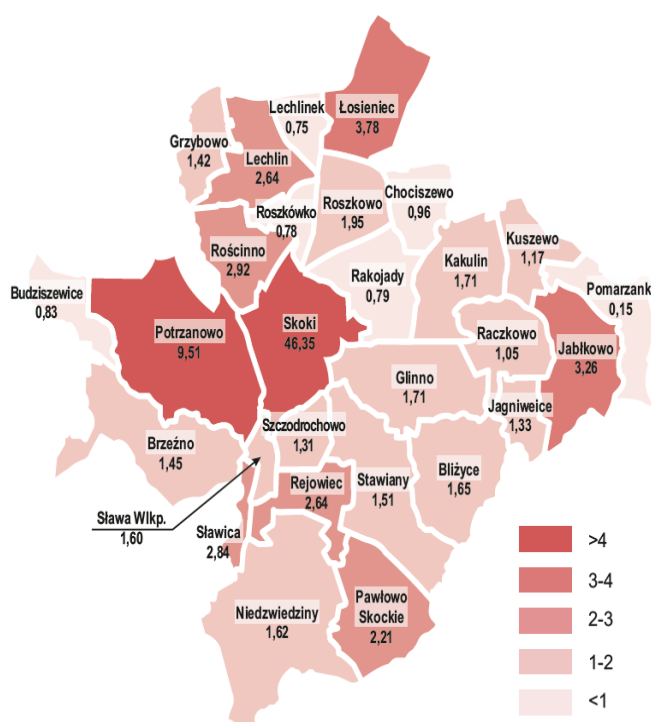
III. Demografia

Rozwój lokalny jest współcześnie postrzegany jako wieloaspektowy proces, wykorzystujący różnorodne czynniki, właściwości i zdarzenia zachodzące w ujęciu lokalnym. Kierunek i dynamika procesów zachodzących w Gminie Skoki jest uzależniona od wielu czynników.

Jednym z kluczowych czynników rozwoju każdego samorządu jest kapitał społeczny. Stanowi on o przyszłym dobrobycie, potencjale i możliwościach gospodarki w przyszłość. Jest on nierozzerwalnie związany z procesami demograficznymi, przebiegającymi w środowisku lokalnym. Kapitał społeczny tworzony jest w sieciach wzajemnego wsparcia i kreuje potencjalne więzi solidarności w lokalnej społeczności.

Do podstawowych zjawisk demograficznych należą: reprodukcja ludności, struktury demograficzne, ruch naturalny, rozrodczość i płodność, umieralność, mobilność przestrzenna, migracje. Kapitałem w wymiarze demograficznym jest stan rozwoju ludności w konkretnym obszarze.

Ocena wyzwań rozwojowych, generowanych zmianami demograficznymi w jednostce samorządu terytorialnego, wymaga zarówno wiedzy o procesach ludnościowych w przeszłości, jak i ich przebiegu w przyszłości.

Rysunek 5.

Udział sołectw w całkowitej liczbie ludności

Źródło:

opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Gminę Skoki w 2020 roku zamieszkiwało 9 822 mieszkańców (wobec 9 065 w roku 2010 i 9,569 w roku 2019), z czego 49,9% stanowiły kobiety, a 50,1% mężczyźni¹. Dane dotyczące

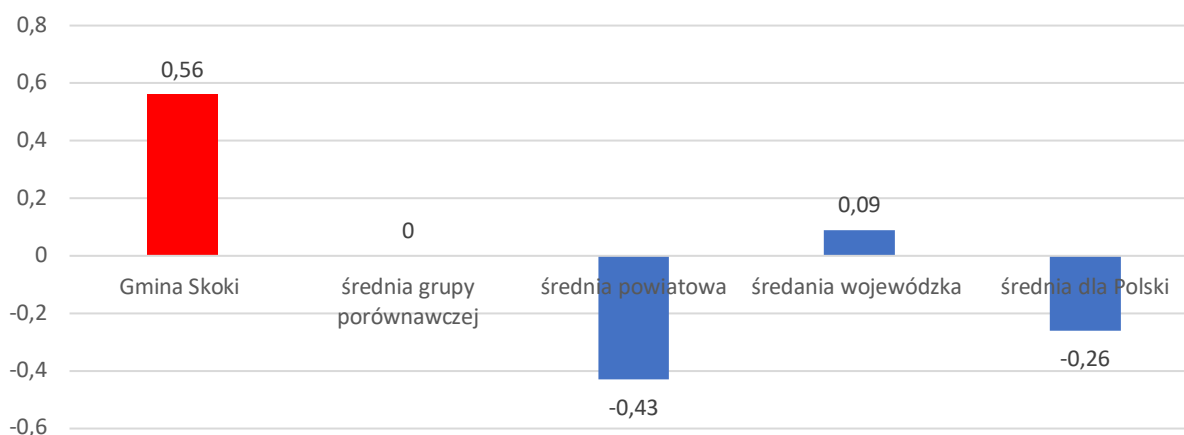
¹ Dane GUS 31.XII.2020

liczby mieszkańców wskazują, że zamieszkuje ją 14,0% ludności powiatu. W odróżnieniu od wielu polskich samorządów, które borykają się z coraz wyraźniejszym kryzysem demograficznym, w latach 2010-2020 liczba mieszkańców wzrosła o 8,3%. Liczba ludności jest również mocno zróżnicowana wewnątrz gminy.

Atrakcyjność obszaru Gminy Skoki, jako miejsca potencjalnego zamieszkania, znajduje swoje odzwierciedlenie we współczynniku przyrostu ludności w stosunku do roku poprzedniego wg faktycznego miejsca zamieszkania.

Wykres 2.

Współczynnik przyrostu ludności w stosunku do roku poprzedniego wg faktycznego miejsca zamieszkania [%]

Źródło:

opracowanie własne na podstawie MRL

Wskaźnik ten pozwala określić atrakcyjność gminy dzięki porównaniu liczby nowych mieszkańców w stosunku do grupy porównawczej. Przeprowadzone badania wskazują, że Gmina Skoki charakteryzuje się wysoką wartością tego wskaźnika, w porównaniu do średniej ogólnopolskiej i jest także wyraźnie wyższa od średniej wartości osiągniętej w grupie porównawczej, jak i średniej wojewódzkiej. Świadczy to o wysokiej atrakcyjności gminy dla potencjalnych nowych mieszkańców.

Na wzrost liczby ludności w gminie wpływa dodatnie saldo migracji wynoszące 95 osób.

W roku 2020 na jej obszarze zameldowało się 200 osób (wobec 184 w 2010r.).

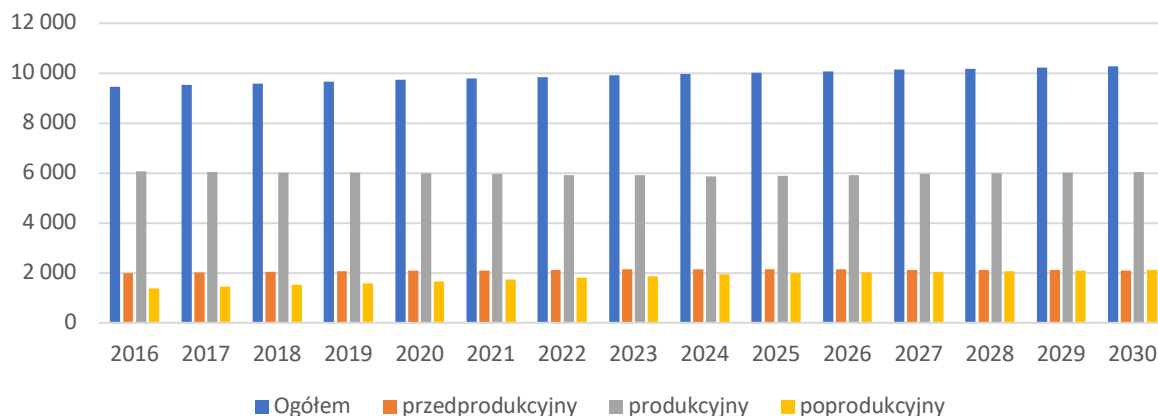

Fakt osiedlania się na terenie gminy nowych mieszkańców z dużych aglomeracji miejskich, świadczy o jej rosnącej atrakcyjności, ma to duże znaczenie dla planowania kierunków i perspektyw rozwoju, wpływa w sposób szczególny na określone obszary działalności gminy tj. planowanie przestrzenne, oświatę, infrastrukturę i in.

Znajduje to swoje potwierdzenie także w prognozach liczby mieszkańców Gminy Skoki do roku 2030 przeprowadzonych przez GUS. Zgodnie z prognozą liczby ludności, Gmina Skoki w roku

2030 roku osiągnie 10271 osób – zob. wykres 3. Na wykresie przedstawiono także obecną jak i prognozowaną strukturę ludności w Gminie Skoki.

Wykres 3.
Prognoza liczby ludności w Gminie Skoki do 2030 r.

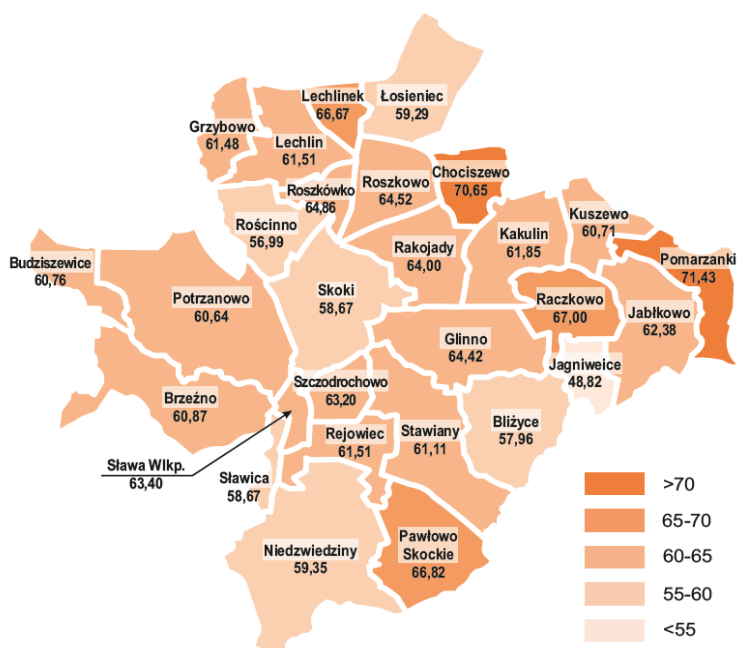

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Gmina Skoki charakteryzuje się korzystną strukturą wiekową mieszkańców. Średni wiek mieszkańców gminy wynosi 37,9 lat i jest niższy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz niższy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Rysunek 6.

Ludność w wieku produkcyjnym w Gminie Skoki

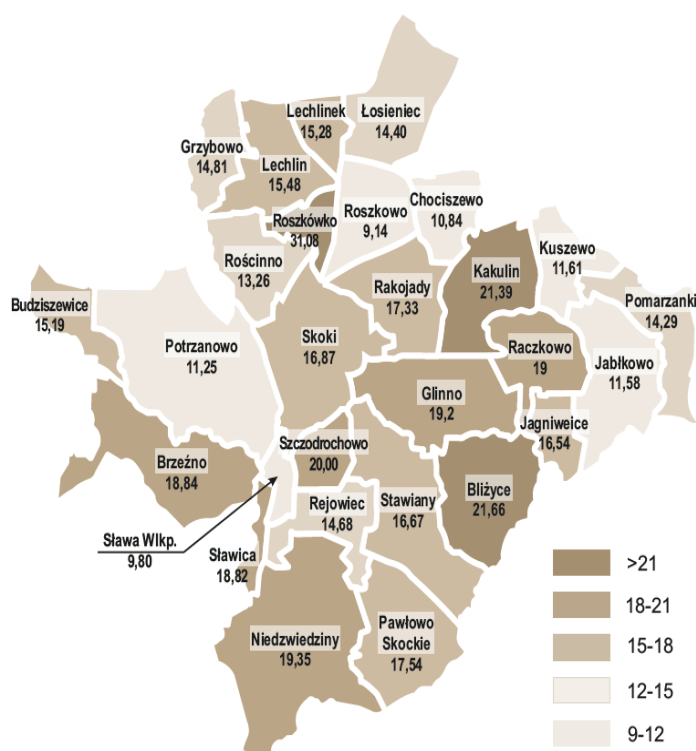
Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Według danych GUS w 2020 roku 61,1% mieszkańców była w wieku produkcyjnym, a kolejne 21,9% w wieku przedprodukcyjnym.

Największy potencjał rozwojowy w zakresie rynku pracy ma sołectwo Pomarzanki z ponad 71% udziałem ludności w wieku produkcyjnym. Jednocześnie należy wskazać na niewielką ogólną liczbę mieszkańców tego sołectwa.

Najniższym odsetkiem mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Skoki charakteryzuje się sołectwo Jagniewice.

Jedynie 17% mieszkańców gminy stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. Jest to wynik korzystniejszy w porównaniu ze średnią ogólnopolską wynoszącą 22,3%.

Rysunek 7.

Ludność w wieku poprodukcyjnym w poszczególnych sołectwach

Źródło:

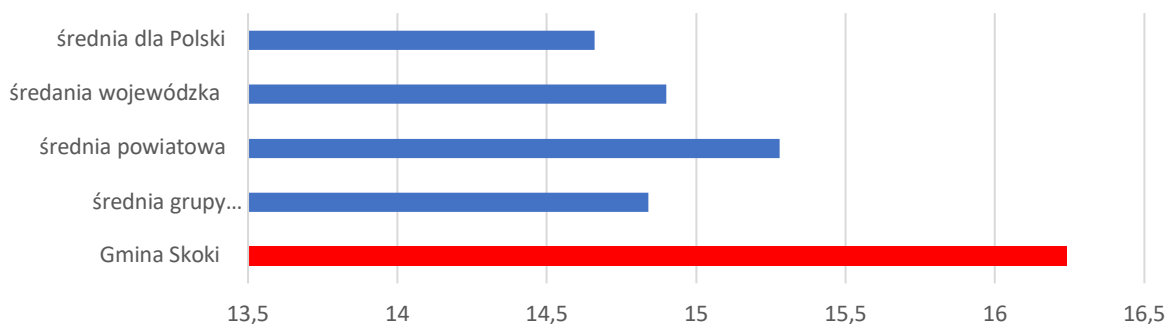
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Pod tym względem w najtrudniejszej sytuacji znajduje się sołectwo Bliżyce, a w najlepszej Roszkowo.

Określenie potencjału demograficznego w przestrzeni lokalnej jest o tyle ważne, iż w znaczącym stopniu wpływać on będzie na przyszłość gminy. Chodzi tu przede wszystkim o rynek pracy, wartość dodaną wypracowaną w gminie, a pośrednio także prognozowane wpływy z udziału w podatkach PIT i CIT.

Jednym ze wskaźników wykorzystywanych do analizy potencjału demograficznego jest odsetek ludności w wieku 25-34 lata. Pod tym względem Gmina Skoki znajduje się w bardzo dobrej sytuacji. Wartość tego wskaźnika jest wyraźnie wyższa od średniej dla kraju, a także średniej wojewódzkiej i powiatowej – zob. wykres 4.

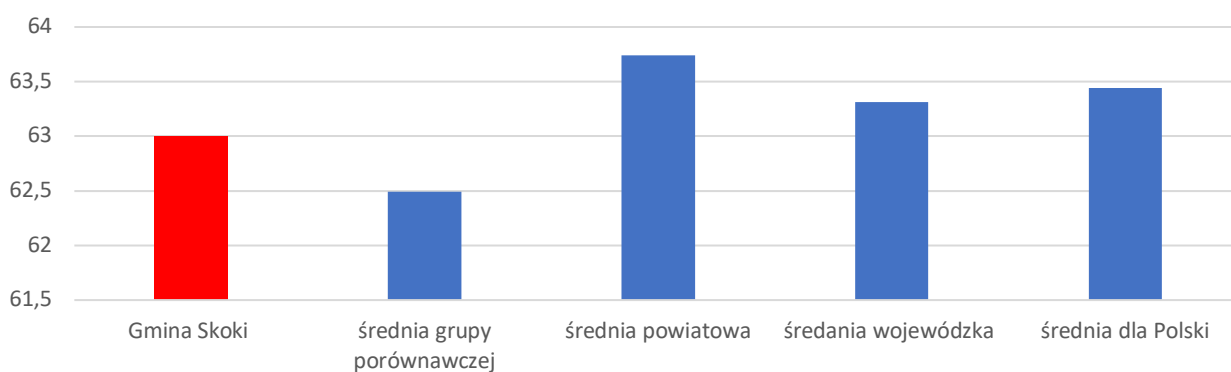
Wykres 4
Współczynnik potencjału demograficznego (odsetek ludności w wieku 25-34 lat) [%]

Źródło:
opracowanie własne na podstawie MRL

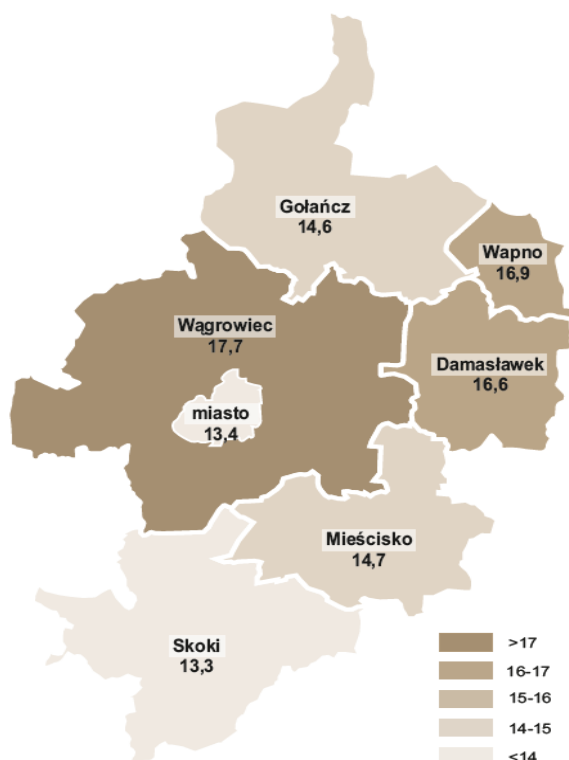
Przekłada się to na korzystną wartość wskaźnika obciążenia demograficznego, definiowanego jako ilość osób ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W przypadku gminy Skoki wartość tego wskaźnika jest nieznacznie wyższa niż średnia dla gmin w grupie porównawczej, ale jednocześnie niższa niż średnia powiatowa, wojewódzka czy krajowa.

Wykres 5.
Współczynnik obciążenia demograficznego

Źródło:
opracowanie własne na podstawie MRL

Powiat wągrowiecki jest mocno zróżnicowany pod względem demograficznym, co przekłada się także na rozkład wskaźnika ilości osób w wieku powyżej 65 lat. Pod tym względem w najtrudniejszej sytuacji znajduje się Gmina Wągrowiec.

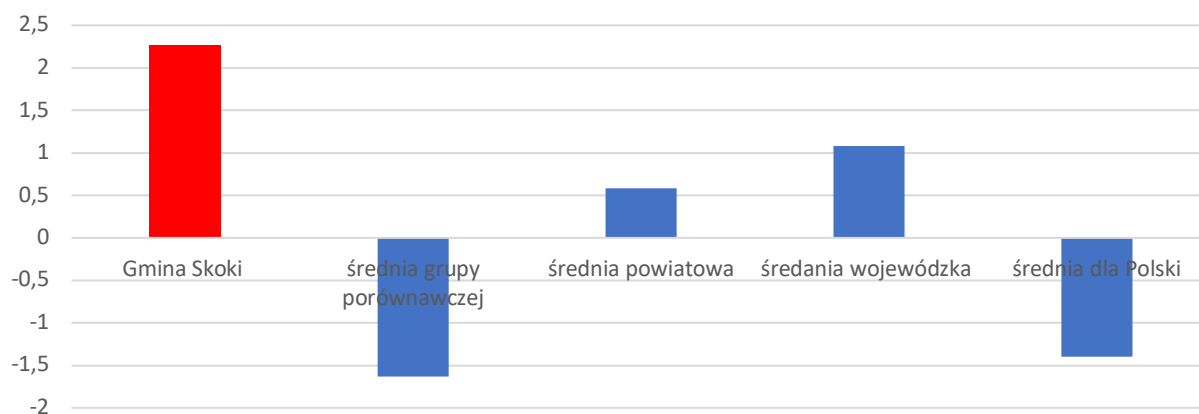
Rysunek 8.

Odsetek osób w wieku powyżej 65 roku życia

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Gmina Skoki, spośród pozostałych gmin powiatu, ma najniższy odsetek ludności powyżej 65 roku życia, co uznać należy za okoliczność korzystną. Jednym ze wskaźników często analizowanych w przypadku badań demograficznych jest także liczba małżeństw. Zazwyczaj wzrastająca liczba małżeństw świadczy o korzystnej strukturze wiekowej populacji, a także w sposób pośredni o ogólnej ocenie sytuacji społeczno-gospodarczej.

Wykres 6.
Współczynnik przyrostu naturalnego ogółem

Źródło:
opracowanie własne na podstawie MRL

Mieszkańcy gminy Skoki zawarli w 2020 roku 40 małżeństw, tj. o 10 mniej niż w roku 2019. Odpowiada to 4,1 małżeństwu na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie więcej od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz więcej od wartości dla Polski.

Warto jednak zwrócić uwagę, że zawieranie związków małżeńskich w 2020 roku było często przekładane ze względu na obostrzenia epidemiologiczne dotyczące zgromadzeń.

Według danych GUS 30,9% mieszkańców gminy Skoki jest stanu wolnego, 56,7% żyje w małżeństwie, 3,5% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,7% to wdowy/wdowcy.

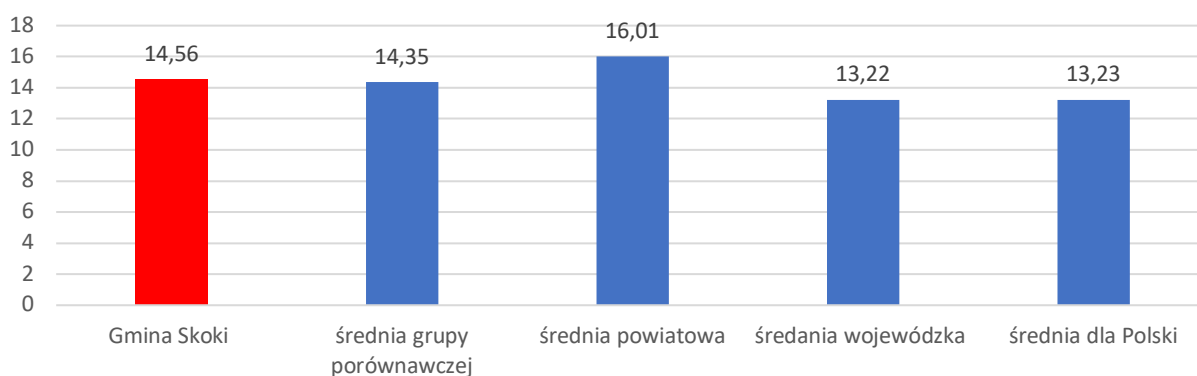
Wiele o postrzeganiu sytuacji społeczno-ekonomicznej w gminie mówi także współczynnik przyrostu naturalnego. Jest on często utożsamiany z indywidualnym postrzeganiem procesów zachodzących w przestrzeni lokalnej przez jej mieszkańców.

Wzrastająca jakość życia zazwyczaj znajduje swoje odzwierciedlenie w rosnącym przyroście naturalnym. W przypadku Gminy Skoki wartość tego wskaźnika jest wyraźnie wyższa od średniej wartości w grupie gmin porównawczych, która osiągnęła wartości ujemne. Także w porównaniu do średniej ogólnopolskiej czy średniej powiatowej i wojewódzkiej Gmina Skoki znajduje się w korzystnej sytuacji.

Co może nieco niepokoić w kontekście sytuacji demograficznej w gminie to wartość współczynnika emigracji. Przeprowadzone badania wykazały, iż w przypadku tzw. odpływu wędrownego Gmina Skoki charakteryzuje się podobnymi wartościami, jak pozostałe porównywane grupy – zob. wykres 7.

Wykres 7.
Współczynnik emigracji (odpływu wędrownego)

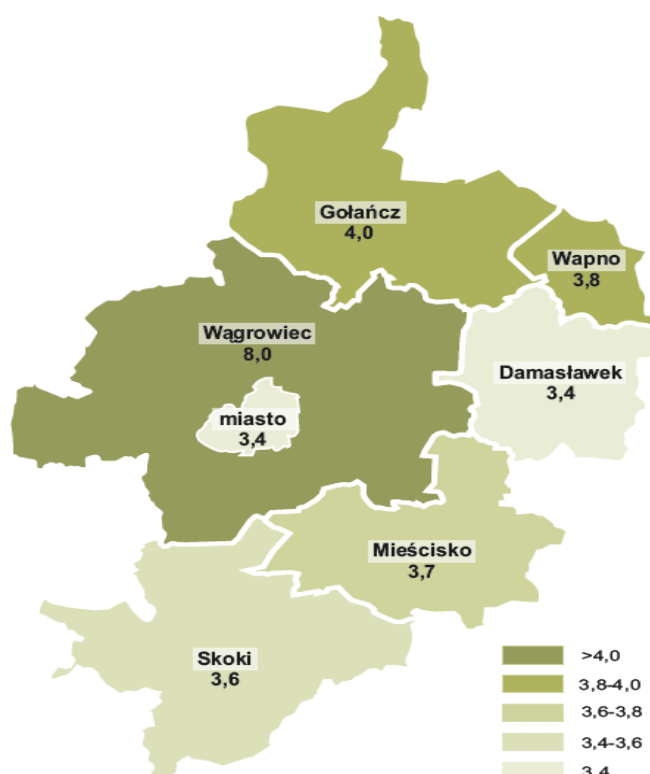

Źródło:
opracowanie własne na podstawie MRL

Wartość tego wskaźnika dla gminy jest nieznacznie wyższa niż średnia dla województwa i średnia ogólnopolska, ale jednocześnie nieco wyższa niż średnia dla gmin powiatu wągrowieckiego.

IV. Gospodarka

Konkurencyjność lokalnej gospodarki decyduje o sytuacji ekonomicznej mieszkańców oraz determinuje możliwości rozwoju gminy. Przeprowadzone badania porównawcze wskazują na wysoką pozycję Gminy Skoki w zakresie potencjału i konkurencyjności lokalnej gospodarki. Na dobry stan lokalnej gospodarki wpływa wiele czynników. Najważniejsze z nich to przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców.

Rysunek 9.

*Liczba podmiotów gospodarczych
na 1 tys. mieszkańców*

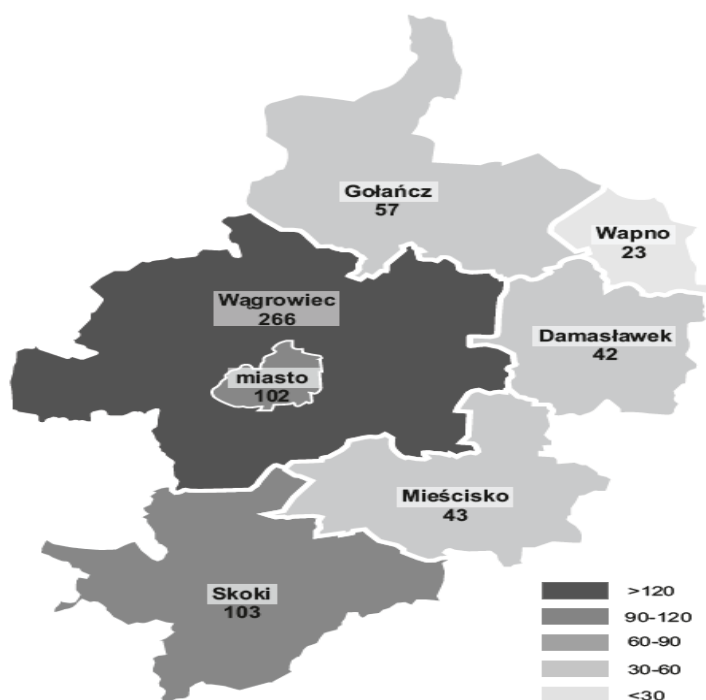
Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Pod względem ilości podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców Gmina Skoki należy do jednych z najśłabszych samorządów w powiecie wągrowieckim. Jedynie miasto Wągrowiec i Gmina Damasławek charakteryzują się niższą wartością tego wskaźnika. Jednakże w ostatnich latach rejestrowany jest wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy, co akcentowane było także w trakcie warsztatów przeprowadzonych w Skokach. Pod względem ilości nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, Gmina Skoki zajmuje drugą pozycję w powiecie – zob. rysunek 10.

Aktywność gospodarcza mieszkańców jest istotnym warunkiem rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Znajduje ona swoje odzwierciedlenie w liczbie, wielkości, strukturze i kondycji lokalnych firm.

Rysunek 10.

Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych (ogółem)

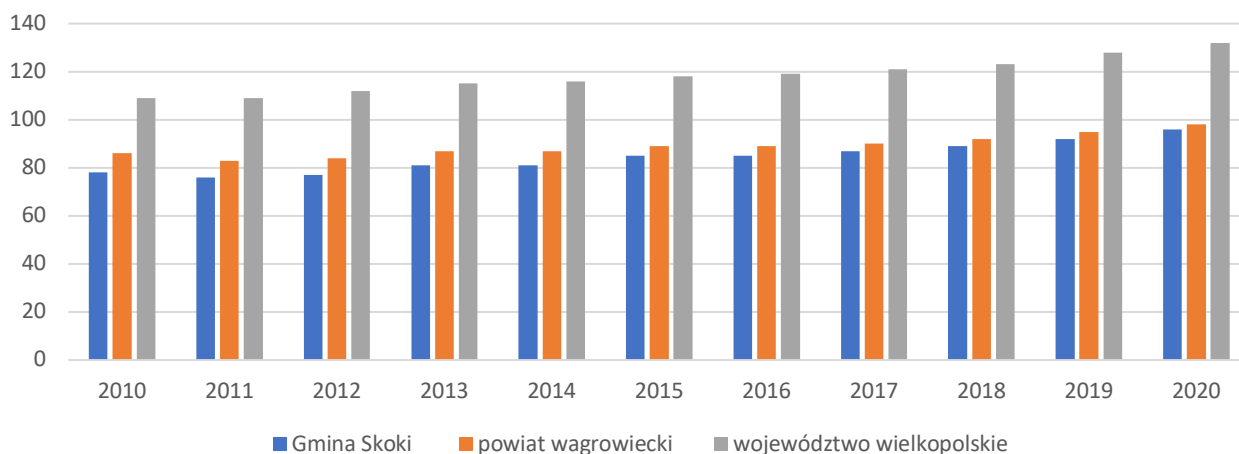

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Wysoka aktywność gospodarcza wpływa na dochody gospodarstw domowych i jednostek samorządowych. Jest bodźcem do rozwoju infrastruktury technicznej i wysokiej jakości usług publicznych.

Wykres 8.

Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności

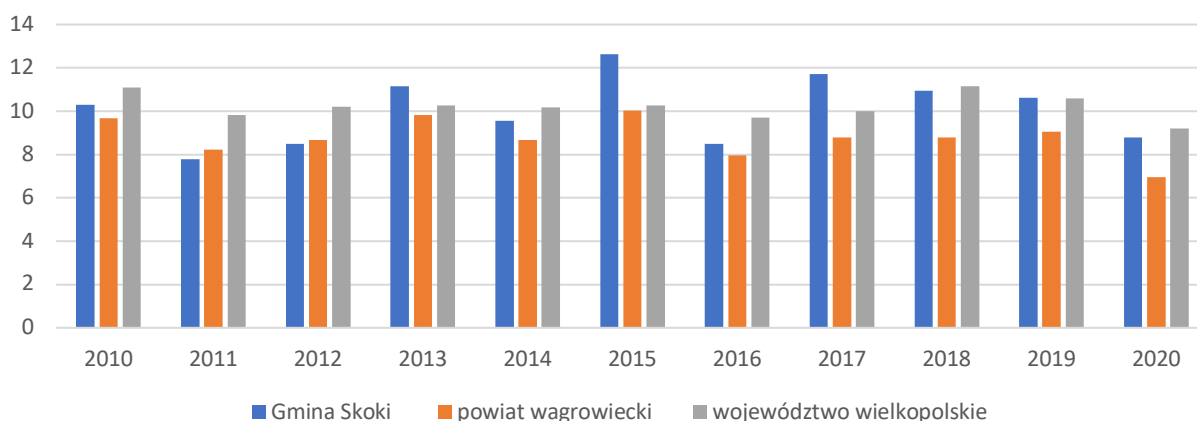

Źródło:
opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Pod tym względem, w porównaniu do gmin powiatu wągrowieckiego i średniej dla województwa wielkopolskiego, Gmina Skoki znajduje się w niekorzystnej sytuacji. Wskaźnik ilości podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców był w kolejnych latach wyraźnie niższy niż średnie wartości osiągnięte w powiecie i województwie – zob. wykres 8.

Znajduje to swoje odzwierciedlenie także w wielkości wskaźnika, obrazującego ilość **nowo zarejestrowanych** podmiotów w systemie REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców – zob. wykres 9. W porównaniu z rokiem 2010 wskaźnik ten w Gminie Skoki wyraźnie się obniżył. Jest on jednak nadal wyższy niż średnia dla powiatu wągrowieckiego.

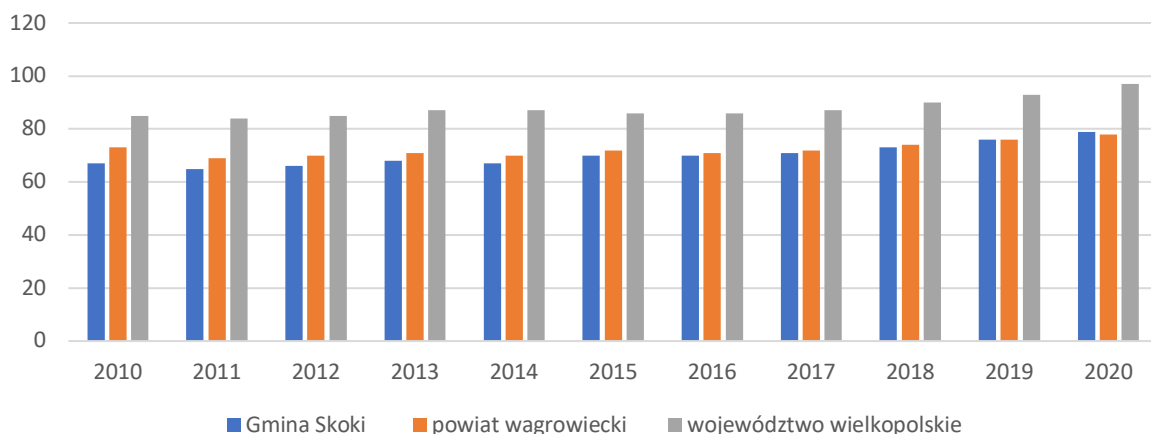
Wykres 9.
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

W Gminie Skoki dominują podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne. Uznać to należy za przejaw przedsiębiorczości mieszkańców. O ile w 2010 roku wskaźnik ujmujący osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności był w Gminie Skoki niższy niż średnia w powiecie, o tyle w 2020 r wskaźnik ten jest już wyższy niż średnia dla gmin powiatu wągrowieckiego.

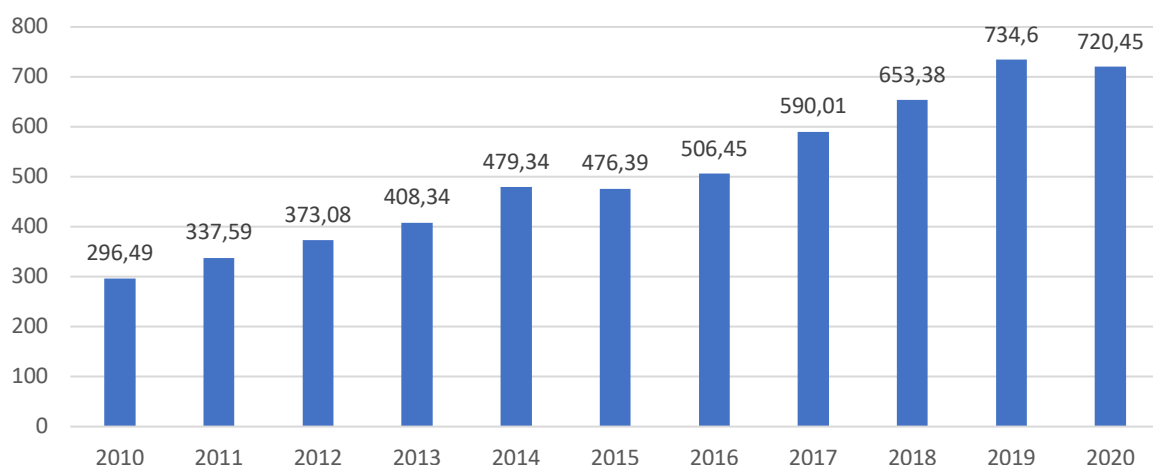
Wykres 10.
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności

Źródło:
opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

O przedsiębiorczości mieszkańców i wzrastającej konkurencyjności lokalnej gospodarki świadczą także wartości dwóch kluczowych dla finansów lokalnych wskaźników tj. **udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT)** i **udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych (CIT)**.

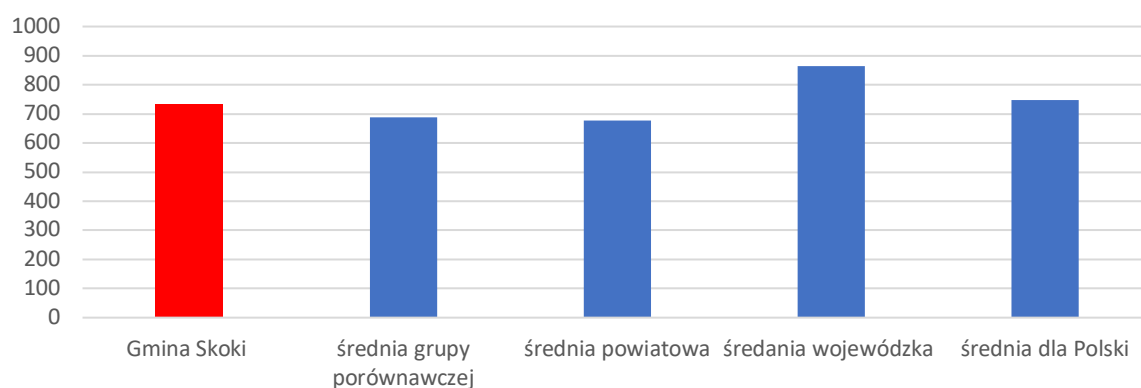
Wykres 11.
Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) w zł

Źródło:
opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Przeprowadzone badania wykazały, że pod względem dochodów z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) w przeliczeniu na jednego mieszkańca, Gmina Skoki uzyskiwała dochody porównywalne do średniej w grupie porównawczej i średniej dla powiatu wągrowieckiego. Nieco zaś niższe niż średnia wartość w województwie wielkopolskim – zob. wykres 12.

Wykres 12.
Dochody z PIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca w zł

Źródło:
opracowanie własne na podstawie MRL

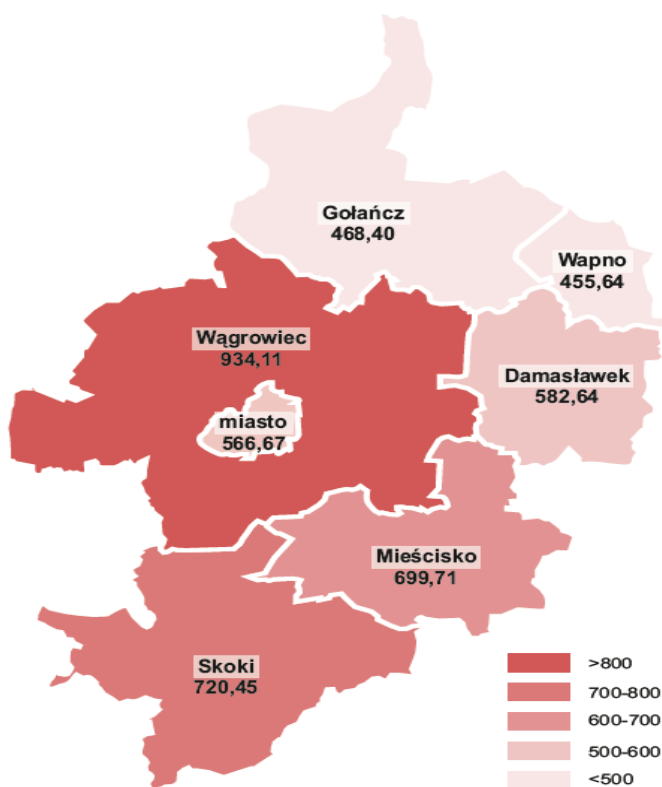
Pod względem wartości tego wskaźnika Gmina Skoki zajmuje 2 pozycję w powiecie. Zdecydowanie wyższe wpływy z podatku PIT uzyskuje Gmina Wągrowiec.

Odpowiednia struktura gospodarki, dopasowana do lokalnych uwarunkowań i sytuacji rynkowej, zapewnia gminie stabilność i odporność w okresie dekonunktury. Struktura gospodarki jest uzależniona od wielu czynników, nie tylko o charakterze ekonomicznym, ale także historycznym, geopolitycznym, czy społecznym. Budowa konkurencyjności jednostek samorządowych, jest procesem skomplikowanym i wymaga współdziałania całego środowiska lokalnego.

Wysoka jakość przestrzeni, dostęp do wysokiej jakości zasobów i kompetencji, są czynnikami decydującymi o sukcesie wspólnoty lokalnej. Wieloletnie działania zmierzające do budowy konkurencyjności gospodarki, przynoszą spodziewane efekty.

Rysunek 11.

*Dochody z PIT
w przeliczeniu na 1 mieszkańca*

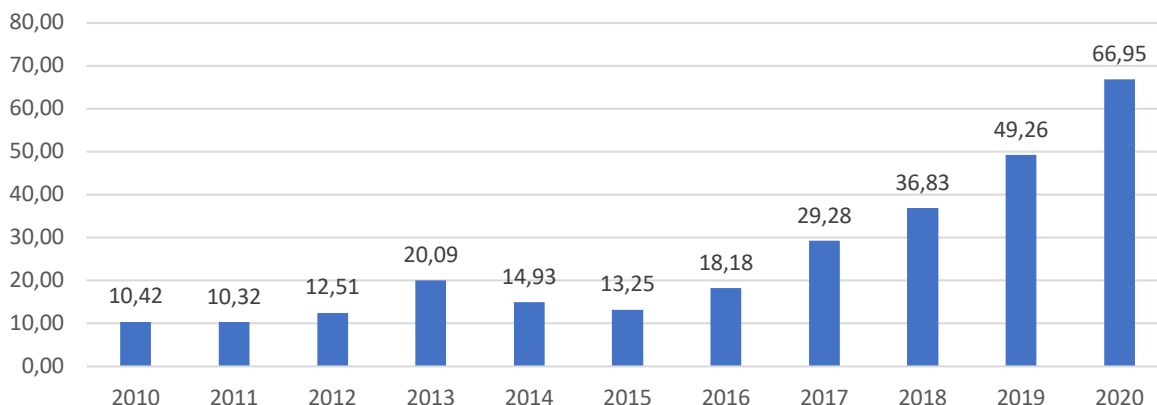
Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, pozyskanie szeregu inwestorów zewnętrznych, dywersyfikacja form działalności i rozwój sfery usług wpływają na poziom rozwoju społeczno-gospodarczego gminy i jakość życia mieszkańców.

Sukces dotychczas podejmowanych działań w Gminie Skoki znajduje swoje odzwierciedlenie m.in. w wysokości wpływów do budżetu gminy z udziału w podatku CIT.

W badanym okresie wzrastały one z niespełna 11 zł w roku 2010 do 66,95 zł w roku 2020.

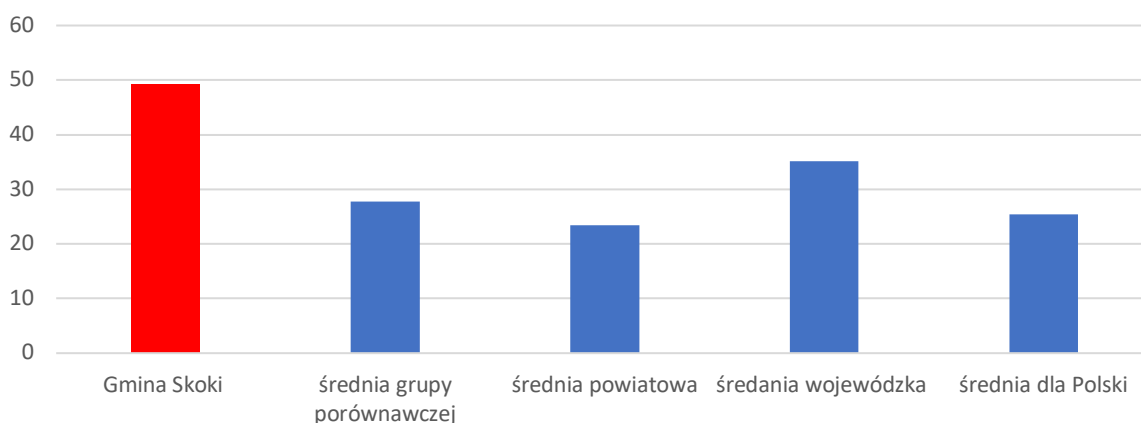
Wykres 13.
Dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa
podatek dochodowy od osób prawnych w zł

Źródło:
opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym aspekcie, sytuacja Gminy Skoki na tle badanych gmin była bardzo dobra. Wpływy uzyskiwane w Gminie Skoki z CIT w przeliczeniu na jednego mieszkańca były wyższe niż przeciętna wysokość tych wpływów w grupie porównawczej. Była także wyższa niż średnia wojewódzka i ogólnopolska.

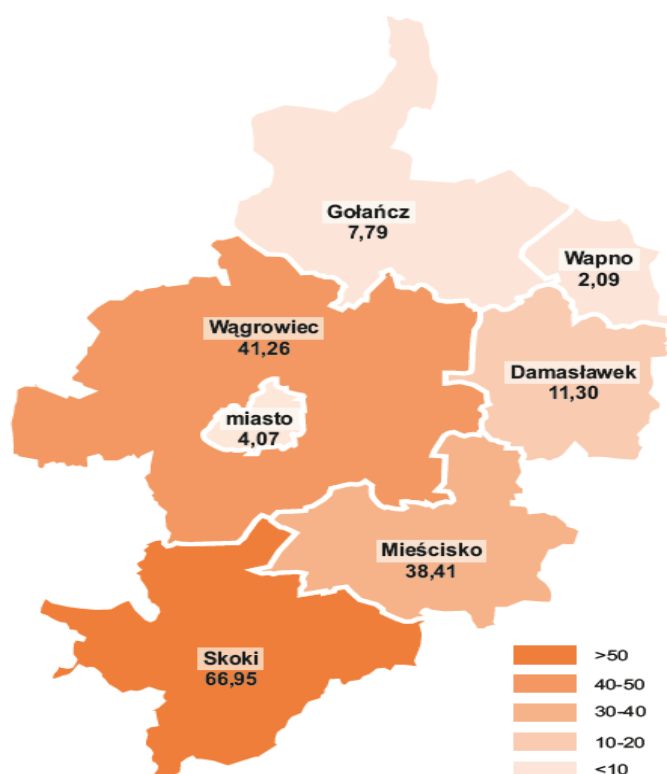
Wykres 14.
Dochody z CIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Źródło:
opracowanie własne na podstawie MRL

Rysunek 12.

Dochody z CIT
w przeliczeniu na 1 mieszkańca

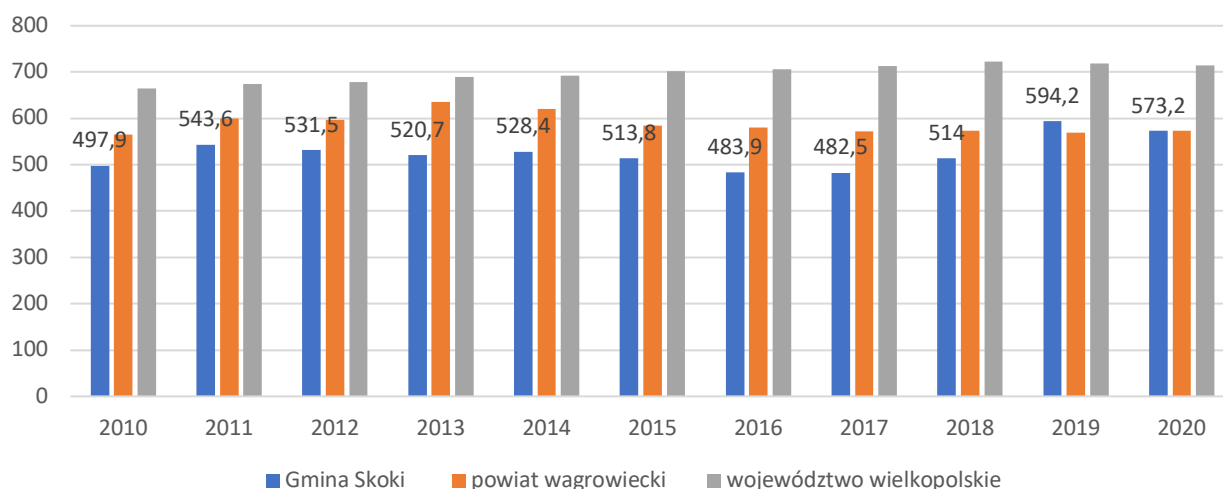

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Gmina Skoki znajduje się w najlepszej sytuacji pod względem tego wskaźnika w całym powiecie wągrowieckim. O potencjale rozwojowym gospodarki lokalnej świadczy także liczba i aktywność funkcjonujących na jej obszarze podmiotów działających w tzw. otoczeniu biznesu. **Instytucje Otoczenia Biznesu** to podmioty wypełniające lukę między mechanizmami rynkowymi, a działami administracji publicznej.

Wykres 15.

Instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej

Źródło:
opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Instytucje otoczenia biznesu są najczęściej identyfikowane z wyspecjalizowanymi organizacjami świadczącymi usługi z zakresu szkolenia, doradztwa oraz szeroko pojętego wsparcia przedsiębiorczości. W ich aktywności kluczową rolę odgrywa edukacja i przepływ informacji, które są niezwykle istotne dla rozwoju społeczno-gospodarczego w ujęciu lokalnym. W badanym okresie liczba tego typu instytucji w Gminie Skoki wyraźnie wzrosła. W 2010 roku w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców było ich niespełna 500, a w roku 2020 już ponad 570.

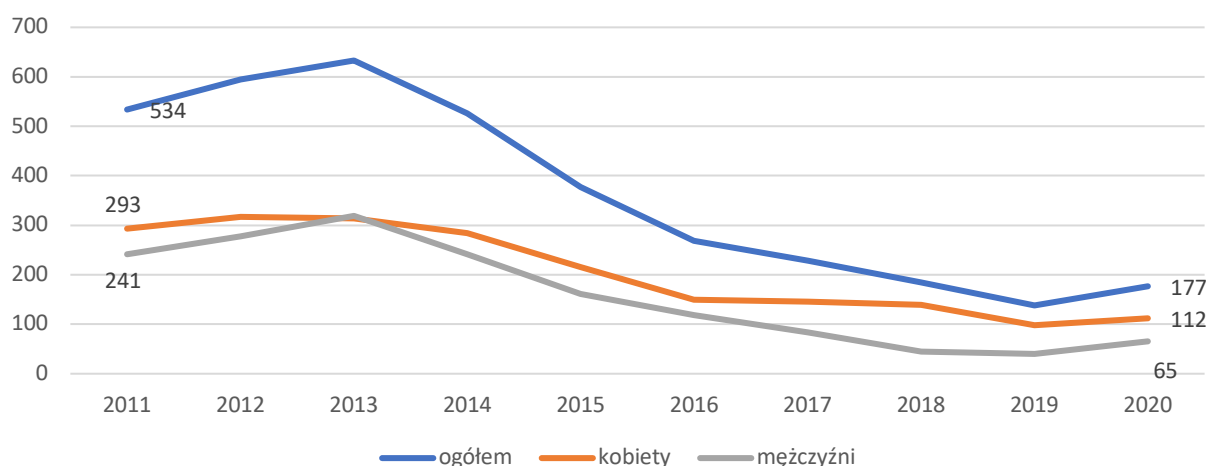
Głównym zadaniem instytucji otoczenia biznesu jest pomoc przedsiębiorcom. Pomoc ta w znacznej mierze opiera się na zagadnieniach związanych z tworzeniem, prowadzeniem i rozwojem przedsiębiorstw. Rozwój instytucji otoczenia biznesu w regionie jest ważnym czynnikiem jego atrakcyjności inwestycyjnej. Dlatego wzrost ich ilości w Gminie Skoki uznać należy za zjawisko pozytywne.

Ważnym elementem lokalnej gospodarki w Gminie Skoki i zarazem podstawą jej rozwoju ekonomicznego jest zrównoważony rynek pracy. Stabilna sytuacja na rynku pracy jest sygnałem dla obecnych i potencjalnych mieszkańców, że warto związać swoją karierę i życie zawodowe z miejscem, które oferuje ciekawe perspektywy rozwoju. Przekłada się to bezpośrednio na wskaźniki demograficzne, a w konsekwencji na przyszłość lokalnej społeczności. Wpływa na wielkość popytu na dobra i usługi, a tym samym na ilość i jakość miejsc pracy.

W ostatnich latach w Gminie Skoki, widoczny jest wyraźny wzrost ilości ofert pracy, co jest konsekwencją rozwoju lokalnej gospodarki.

Wykres 16.
Liczba osób bezrobotnych w Gminie Skoki

Źródło:
opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Na koniec grudnia 2020 roku liczba osób pozostających bez pracy w Gminie Skoki wynosiła 177 osób (wobec 534 osób w roku 2011). Problem bezrobocia w gminie w większym stopniu dotyka kobiet niż mężczyzn. W 2020 roku w gminie bez pracy pozostawało 112 kobiet i 65 mężczyzn - zob. wykres 16.

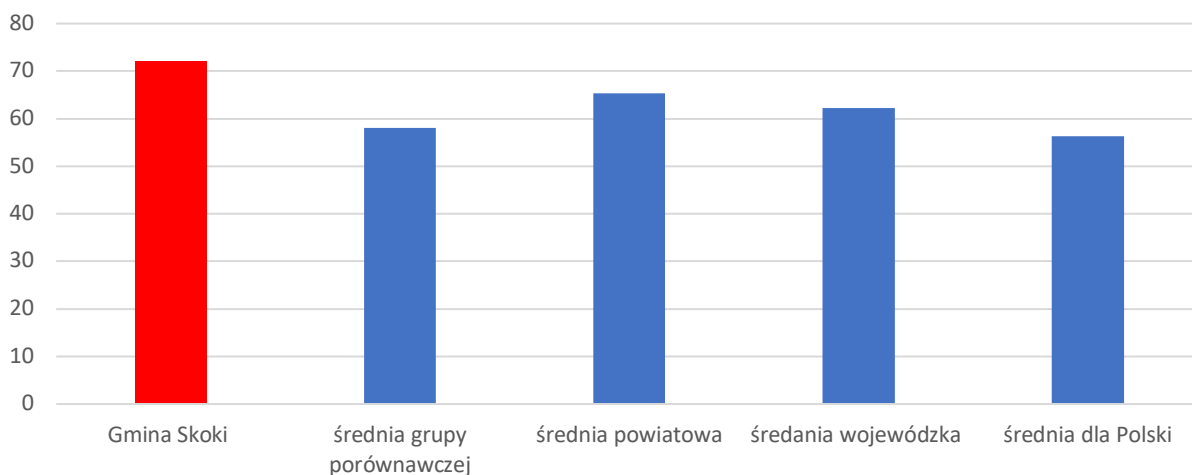

Wskaźnik odsetek bezrobotnych kobiet wśród bezrobotnych ogółem, wskazuje że w Gminie Skoki mamy do czynienia z niepokojącym zjawiskiem pozostawania dużej liczby kobiet poza rynkiem pracy.

Wskaźnik ten w Gminie Skoki jest wyraźnie wyższy niż średnia w grupie porównawczej i średnia ogólnopolska. Pod tym względem sytuacja w gminie jest gorsza niż średnio w powiecie i województwie.

Z pewnością jest to problem, który wymaga głębszego zastanowienia i wdrożenia działań przeciwdziałających procesowi wykluczenia kobiet z rynku pracy w Gminie Skoki.

Wykres 17.
Odsetek bezrobotnych kobiet wśród bezrobotnych ogółem [%]

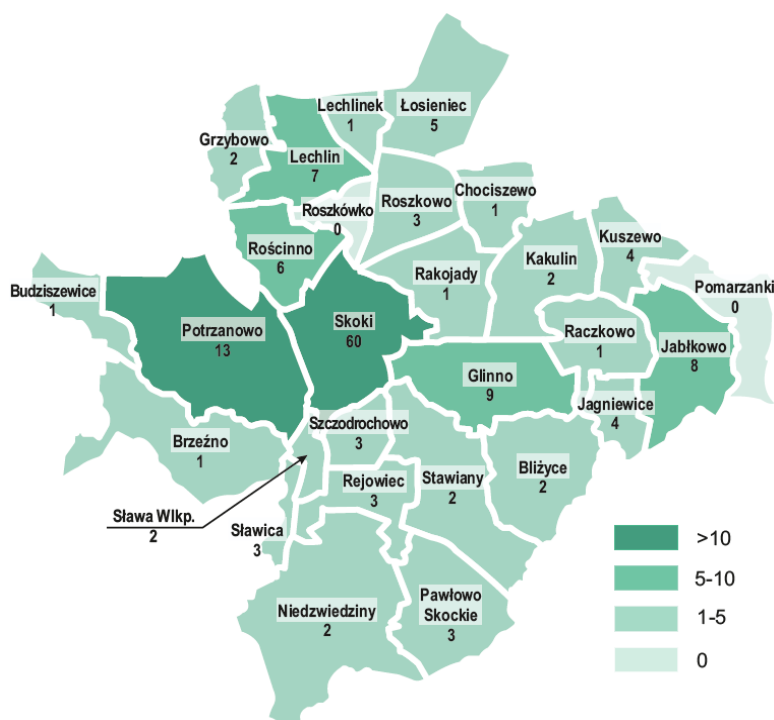

Źródło:
opracowanie własne na podstawie MRL

Problem bezrobocia dotyczy w różnym stopniu poszczególnych miejscowości w gminie.

Rysunek 13.

Ilość osób pozostających bez pracy w Gminie Skoki

Źródło:
dane Urzędu Miasta i Gminy Skoki

Najwięcej osób pozostających bez pracy mieszka na terenie miasta Skoki (60 osób) i miejscowości Potrzeźno (13 osób). W obu tych miejscowościach zamieszkuje największa liczba osób długotrwale bezrobotnych – razem 20 osób. Wśród osób do 30 roku życia pozostających bez pracy, najwięcej zamieszkuje Skoki – zob. tabela 1.

*Tabela 1.
Liczba osób bezrobotnych w miejscowościach Gminy Skoki w 2020 r.
(stan na 31.12.2020).*

Miejscowość	Ogółem	Długotrwale bezrobotni	Do 30. roku życia
Antoniewo	3	2	
Bliżyce	2	1	1
Brzeźno	1		
Budziszewice	1		
Chociszewo	1		
Glinno	6	4	1
Grzybowo	2	1	
Jabłkowo	8	2	3
Jagniewice	4	2	1
Kakulin	2		1

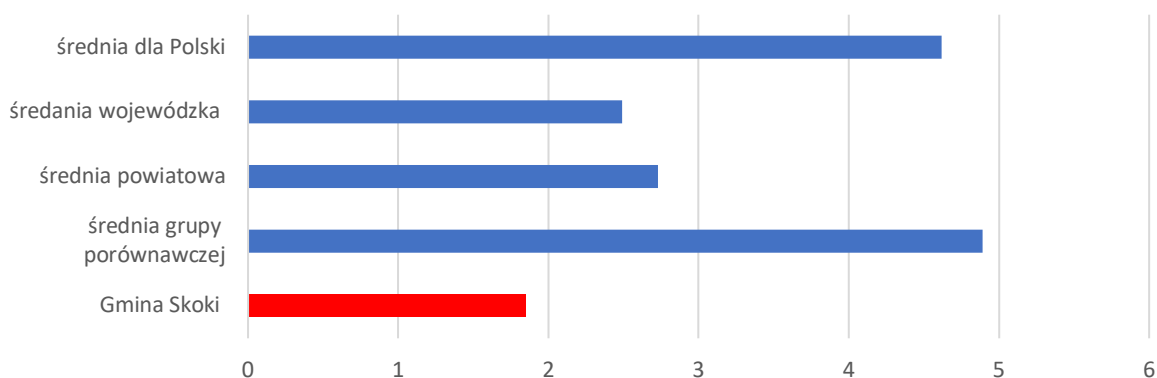
Kuszewo	4	1	3
Lechlin	7	3	1
Lechlinek	1	1	
Łosiniec	5	3	4
Niedźwiedziny	2	1	1
Pawłowo Skockie	3	2	1
Potrzeznowo	13	10	1
Raczkowo	1		
Rakojady	1		
Rejowiec	3	1	1
Roszkowo	3	1	1
Rościno	6	1	
Skoki	60	10	25
Sława Wielkopolska	2	2	
Sławica	3	1	
Stawiany	2	1	
Szczodrochowo	3	1	1

Źródło:
dane Urzędu Miasta i Gminy Skoki

Przeprowadzona analiza ilości osób pozostających bez pracy przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wykazała, że sytuacja w Gminie Skoki w kontekście bezrobocia kształtuje się korzystniej niż w grupie porównawczej.

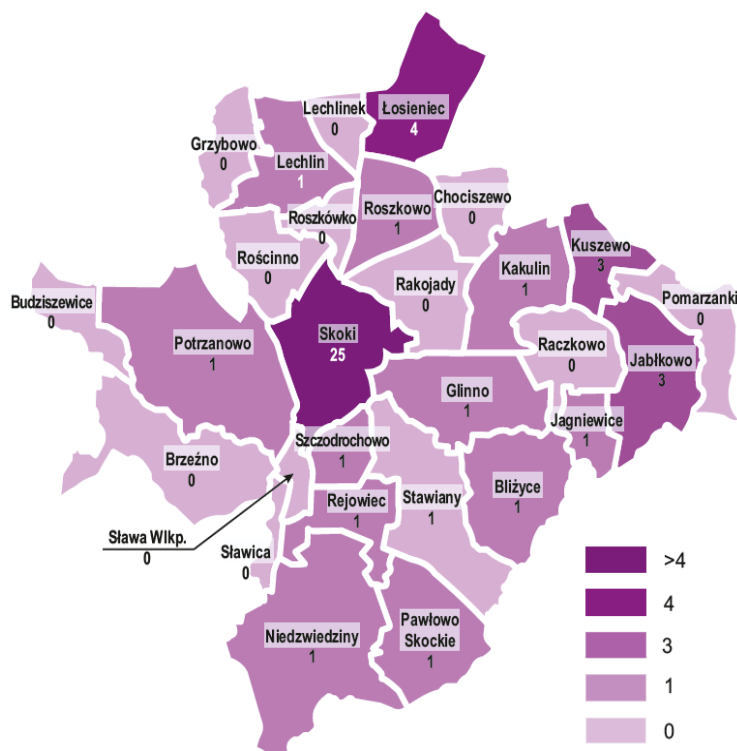
Wartość tego wskaźnika dla gminy była także niższa niż średnia dla powiatu i województwa oraz od średniej ogólnopolskiej.

Wykres 18.
Liczba bezrobotnych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym [%]

Źródło:
opracowanie własne na podstawie MRL

Często wykorzystywanym w badaniach nad rozwojem lokalnym jest wskaźnik przedstawiający liczbę osób bezrobotnych do 30. roku życia. Bezrobocie wśród osób młodych jest szczególnie niebezpieczne ze względu na brak możliwości zdobywania doświadczenia i kreowanie niepożądanych postaw społecznych.

Rysunek 14.

Ilość osób do 30 roku życia pozostających bez pracy

Źródło:
dane Urzędu Miasta i Gminy Skoki

Pod tym względem w najtrudniejszej sytuacji znajduje się miasto Skoki. Wymaga to przeprowadzenia dodatkowych analiz wskazujących na przyczyny tego stanu i możliwości wyjścia z tej trudnej sytuacji. Równie niepożądanym zjawiskiem jest tzw. długotrwałe bezrobocie.

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody ze źródeł nielegalnych (np. praca „na czarno”).

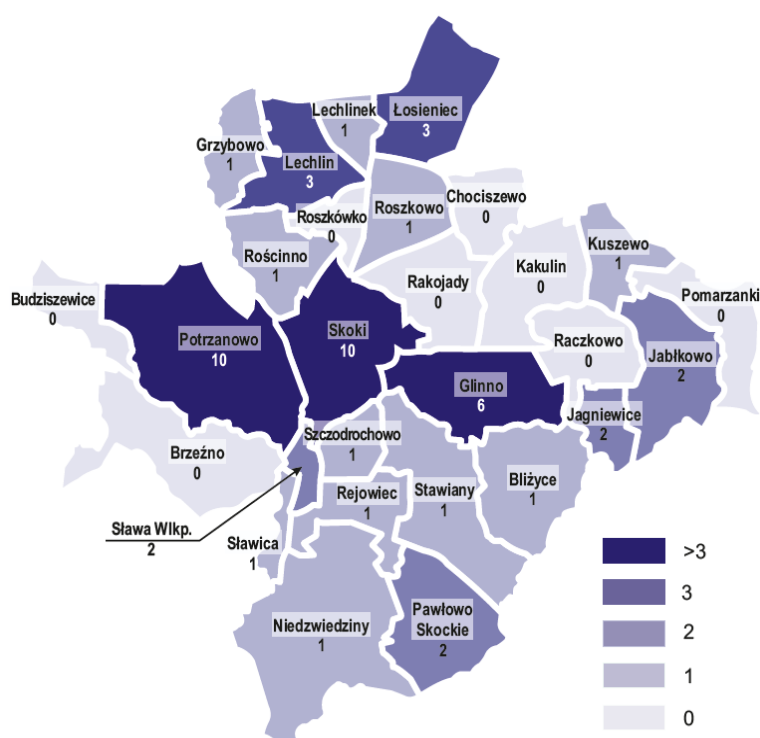
Bezrobocie długotrwałe wiąże się z szeregiem negatywnych zjawisk. Może się ono przyczyniać do:

- utraty umiejętności zawodowych;
- pogłębiającej się niezaradności życiowej, całkowitego polegania na wsparciu państwa;
- depresji;
- wystąpienia problemów finansowych, popadnięcia w długi;

- wystąpienia zachowań niezgodnych z prawem (np. chęci zatrudnienia się nielegalnie, przestępstw);
- obniżenia stopy życiowej;
- konfliktów rodzinnych;
- alkoholizmu.

Rysunek 15.

Ilość osób długotrwale bezrobotnych w Gminie Skoki

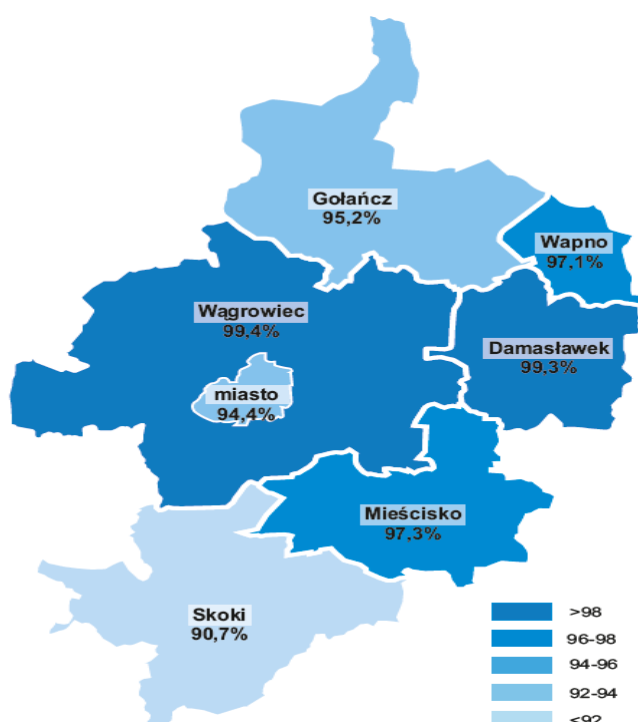

Źródło:
dane Urzędu Miasta i Gminy Skoki

Pod tym względem w Gminie Skoki w najtrudniejszej sytuacji znajdują się Potrzeźnowo, Skoki i Glinno. Sama gmina jest mocno zróżnicowana w omawianym aspekcie.

W wielu miejscowościach gminy nie występują osoby długotrwale bezrobotne.

Rozwój infrastruktury technicznej postrzegany jest jako jeden z istotnych czynników sprzyjających lokalnemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu. Wpływa bezpośrednio na atrakcyjność jednostki samorządowej, z punktu widzenia jej potencjalnych i obecnych mieszkańców. Jakość i stan infrastruktury technicznej w gminie bezpośrednio przekłada się m.in. na jej potencjał gospodarczy i jakość życia mieszkańców, a jednocześnie wydatki ponoszone na jej budowę, utrzymanie czy modernizację nierzadko stanowią jedną z ważniejszych pozycji budżetowych.

Rysunek 16.

Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

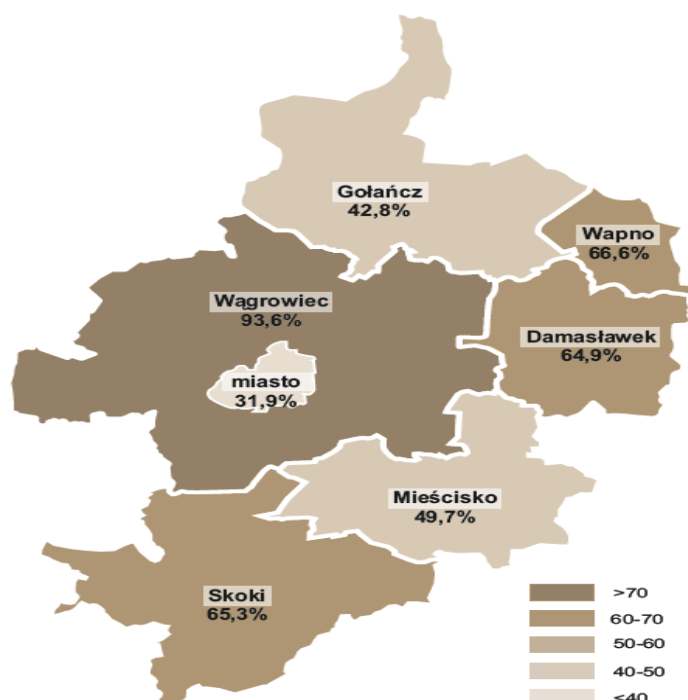
Stopień wyposażenia danej gminy w infrastrukturę sieciową wpływa też na stan środowiska naturalnego. W diagnozie szczegółowej analizie poddano dwa najważniejsze parametry – przyrosty długości sieci, liczby przyłączy oraz obsługiwanej ludności w ostatnich latach, a także odsetek ludności posiadającej dostęp do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej.

Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej stanowi jeden z ważniejszych elementów poprawy warunków życia lokalnej społeczności.

W miejscowościach Gminy Skoki ponad 90% mieszkańców ma zapewniony dostęp do sieci wodociągowej – zob. rysunek 16. Uznać to należy za okoliczność poprawiającą jakość życia mieszkańców.

Infrastruktura techniczna, oprócz poprawy standardu życia mieszkańców, przyczynia się do zwiększenia atrakcyjności obszaru gminy, jako miejsca zamieszkania i zapobiega odplywowi ludności. Zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty, takich jak zaopatrzenie w wodę oraz usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych, należy do zadań własnych gmin. Inwestycje

w zakresie budowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków są dużym obciążeniem finansowym dla samorządów lokalnych.

Rysunek 17.

Odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej

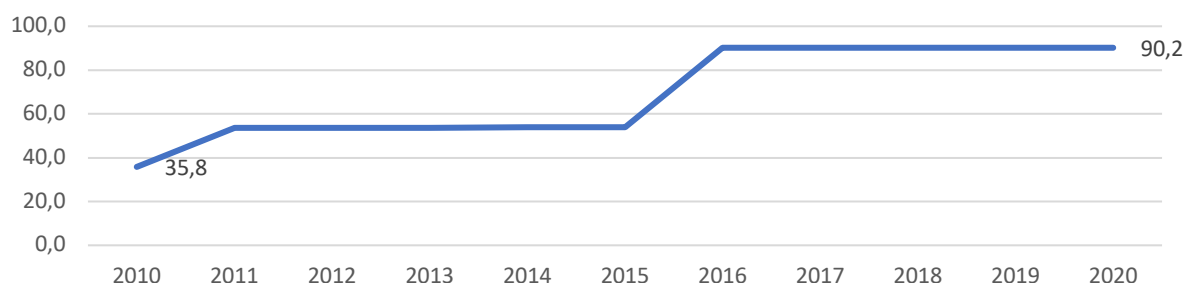
Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Działania w zakresie kompleksowego rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej Gmina Skoki podejmuje w ramach Związku Międzygminnego Puszcza Zielonka. Przedmiotem przedsięwzięcia pn. „Kanalizacja obszaru Parku Krajobrazowego Puszcza Zielonka i okolic” jest wyposażenie gmin należących do Związku w zbiorcze systemy kanalizacji sanitarnej, zgodnie z Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

W porównaniu z pozostałymi jednostkami osadniczymi w powiecie, Gmina Skoki charakteryzuje się jednym z najwyższych wskaźników dostępu do sieci kanalizacyjnej.

Wykres 19.

Długość sieci kanalizacyjnej w gminie [w km]

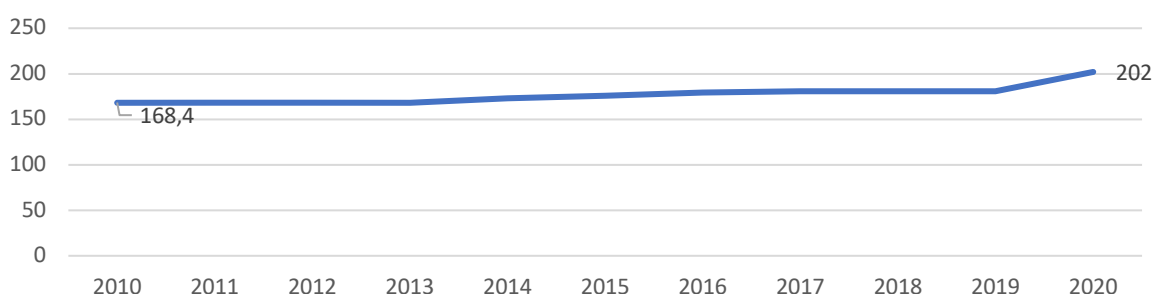

Źródło:
opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym okresie w gminie realizowano szereg inwestycji, które pozwoliły na zwiększenie usieciowienia kluczowych dla rozwoju lokalnej społeczności mediów. W porównaniu z rokiem 2010 wyraźnie zwiększyła się długość sieci kanalizacyjnej w gminie. W 2020 roku gmina dysponowała ponad 90 km sieci kanalizacyjnej wobec niespełna 40 km w roku 2010.

Wyraźnie zwiększyła się także długość sieci wodociągowej w gminie. W 2020 roku na terenie gminy funkcjonowała sieć wodociągowa o łącznej długości 202 km (wobec 168,4 km w roku 2010).

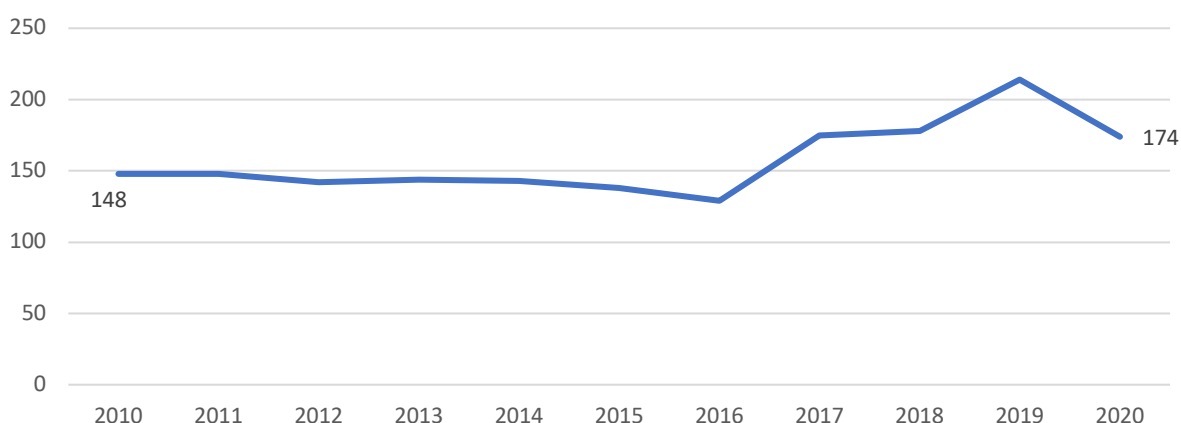
Wykres 20.
Długość sieci wodociągowej w Gminie Skoki [w km]

Źródło:
opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS
i danych Urzędu Miasta i Gminy Skoki

W badanym okresie zwiększyła się także ilość ścieków oczyszczonych z 148 dam³ do 174 dam³.

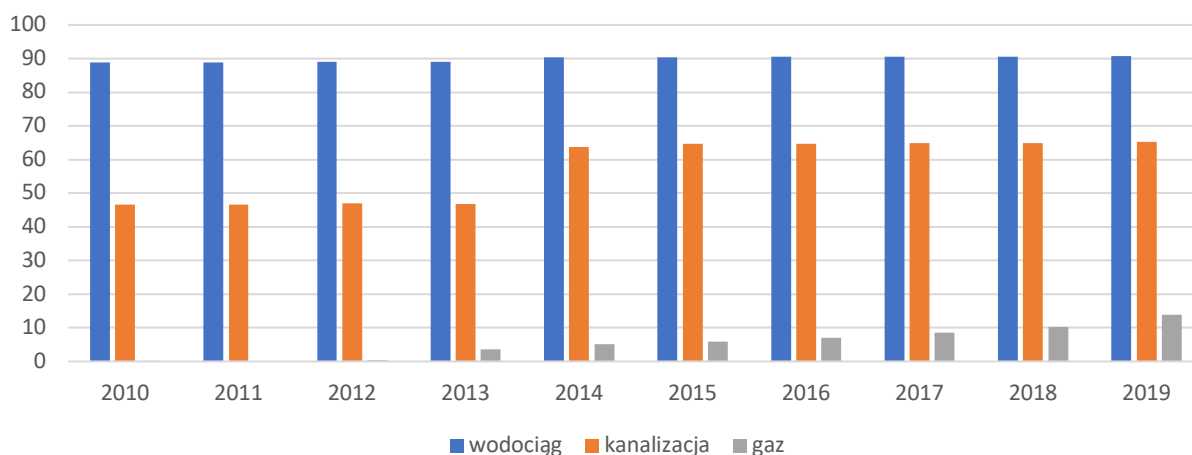
Wykres 21.
Ścieki oczyszczane odprowadzone w dam³

Źródło:
opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS
i danych Urzędu Miasta i Gminy Skoki

W ostatniej dekadzie wyraźnie zwiększył się odsetek ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej i gazowej. Wzrastająca liczba osób mających dostęp do kanalizacji i sieci gazowej świadczyć może o poprawie jakości życia w gminie.

Wykres 22.
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej [w %]

Źródło:
opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Na terenie Miasta i Gminy Skoki funkcjonuje od 2010 sieć gazowa, a dystrybucją gazu ziemnego zajmuje się Polska Spółka Gazownicza Sp. z o.o. Oddział w Poznaniu.

Obecnie niespełna 13,9% terenu gminy ma dostęp do sieci gazowej. Miejscowości, które mogą korzystać z gazu to: Skoki, Antoniewo, Lechlin, Potrzebanowo, Roszkowo, Roszkówko i Rościno.

Wszystkie jednostki osadnicze w gminie mają dostęp do energii elektrycznej. Dystrybucją energii elektrycznej na terenie gminy zajmuje się ENEA Operator Sp. z o.o. Oddział Dystrybucji Poznań. Gmina zasilana jest przez sieć rozdzielczą średniego napięcia liniami napowietrznymi o napięciu 15/04 KV oraz z dwóch linii przesyłowych wysokiego napięcia 400 i 100 KV.

Sieć energetyczna funkcjonująca na obszarze gminy jest dobrze rozwinięta, jednak niezbędne jest przeprowadzenie prac modernizacyjnych, aby zwiększyć rezerwy mocy pozwalające na rozwój przedsiębiorstw i wzrost osadnictwa. Systematycznie prowadzone są prace związane z wymianą linii napowietrznych na nowocześniejsze kable ziemne i związane z rozbudowywaniem stacji transformatorowych.

Gmina Skoki posiada dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną.

Przez teren Gminy przebiega łącznie 272,35 km dróg, tym: 20,9 km – drogi wojewódzkie; 87,9 km – drogi powiatowe; 163,67 km – drogi gminne, w tym 63,77 km to drogi o nawierzchni bitumicznej, z kostki i nawierzchni betonowej oraz 99,9 km dróg gminnych o nawierzchni gruntową – zob. tabela 2.

Tabela 2.
Infrastruktura drogowa w Gminie Skoki [w km]

	MIASTO	OBSZAR WIEJSKI
Drogi o nawierzchni ulepszonej	13,36	50,41
• bitumiczne	9,38	48,93
• betonowe	0,38	0,59
• kostka	3,60	0,89
Drogi o nawierzchni nieulepszonej	0,10	0,10
• bruk	-	-
• tłuczeń	0,10	0,10
Drogi Gruntowe	6,94	92,76
• żwir + żużel	2,94	29,35
• naturalna z gruntu rodzimego	4,00	63,41
Razem	20,40	143,27

Źródło: dane Urzędu Miasta i Gminy Skoki

Tabela 3.
Stan infrastruktury drogowej w gminie

LP.	SOŁECTWO	SZACOWANY ODSETEK DRÓG GMINNYCH WYMAGAJĄCYCH REMONTU LUB MODERNIZACJI (OCENA SUBIEKTYWNA)
1	Bliżyce	30%
2	Brzeźno	100%
3	Budziszewice	20%
4	Chociszewo	60%
5	Glinno	100%
6	Grzybowo	100%
7	Jabłkowo	25%
8	Jagniewice	0

9	Kakulin	100%
10	Kuszewo	100%
11	Lechlin	30%
12	Lechlinek	25%
13	Łosiniec	80%
14	Niedźwiedziny	40%
15	Pawłowo Skockie	100%
16	Pomarzanki	50%
17	Potrzanowo	60%
18	Raczkowo	100%
19	Rakojady	0
20	Rejowiec	20%
21	Roszkowo	20%
22	Roszkówko	0
23	Rościnno	100%
24	Sława Wielkopolska	100%
25	Sławica	100%
26	Stawiany	20%
27	Szczodrochowo	20%
28	Antoniewo	20%
29	Skoki	50%
30	Wysoka	30%

Źródło:
dane Urzędu Miasta i Gminy Skoki

Niestety większość dróg w Gminie Skoki wymaga pilnych remontów.

Stan nawierzchni jest niesatysfakcjonujący. Może to wpływać na decyzje potencjalnych inwestorów. Dlatego należy podjąć pilne działania zmierzające do poprawy sytuacji w tym zakresie.

VI. Ochrona zdrowia, polityka społeczna i bezpieczeństwo

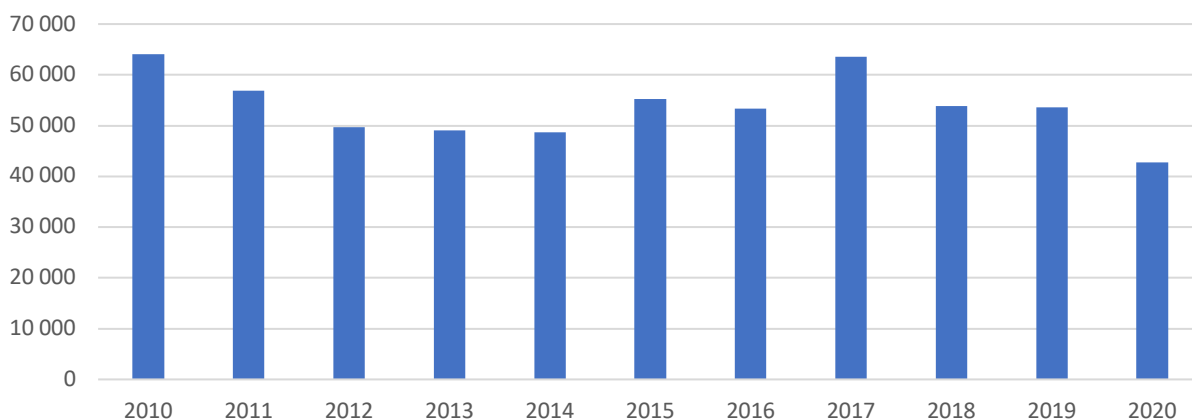
6.1. Ochrona zdrowia

Zmiany zewnętrzne, które nastąpiły w ostatniej dekadzie obserwowane w wymiarze ekonomicznym, społecznym i politycznym wpłynęły także na system ochrony zdrowia.

Dostęp do opieki zdrowotnej jest jednym z czynników wpływających na ocenę atrakcyjności danego miejsca, a także wpływa na poprawę jakości życia lokalnej społeczności. Na terenie Gminy Skoki usługi ochrony zdrowia zabezpieczane są przez trzech świadczeniodawców:

- Zespół Gabinetów Lekarza Rodzinnego i Lekarzy Specjalistów „Hipokrates” w Skokach;
- „Falko” - Przychodnia Medycyny Rodzinnej Marcin Sokół w Skokach;
- Prywatne gabinety stomatologiczne.

Wykres 23.
Ilość porad medycznych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

W badanym okresie zmniejszyła się liczba porad medycznych udzielanych mieszkańcom gminy. Przeprowadzone warsztaty wskazały, że prawdopodobnym źródłem tej sytuacji jest utrudniony dostęp mieszkańców gminy do podstawowej opieki medycznej, w tym przede wszystkim porad świadczonych w okresach świątecznych i nocnych.

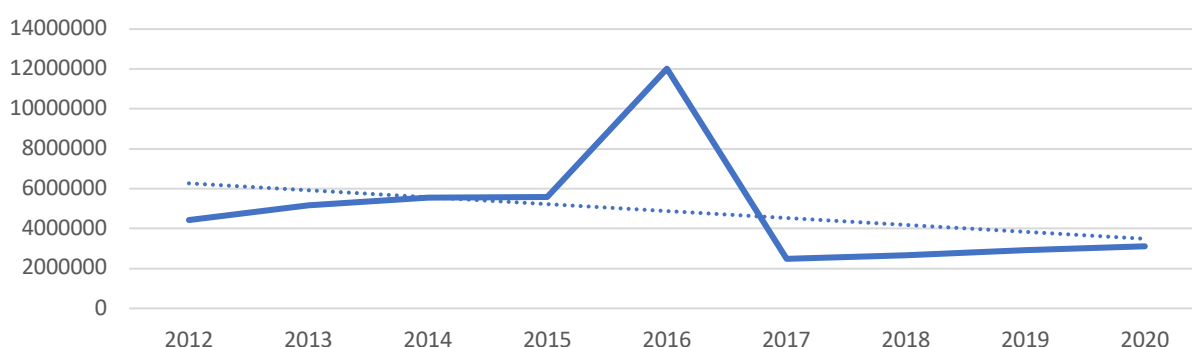
6.2. Pomoc społeczna

Kluczowym narzędziem obrazującym realizację działań związanych z systemem polityki społecznej, w tym z rozwiązywaniem problemów społecznych jest „**Ocena zasobów pomocy społecznej**”. Jest to dokument obejmujący całościowo system polityki społecznej w Gminie Skoki.

Pozwala określić tendencje rozwoju problemów społecznych oraz nakłady finansowe, jakie przeznaczane są na realizację poszczególnych zadań. Poza tym nakreśla kierunki działań, które przyczynią się do poprawy funkcjonowania rodzin i osób wspieranych przez system pomocy społecznej.

Na terenie Gminy Skoki zagadnieniami pomocy i opieki społecznej zajmuje się **Ośrodek Pomocy Społecznej w Skokach**. Realizuje on zadania z zakresu polityki społecznej na rzecz osób i rodzin, które nie są w stanie pokonać trudnej sytuacji, zaspokajając najważniejsze potrzeby życiowe rodzin i osób. Jest to możliwe dzięki wsparciu rodzin i odbudowywaniu więzi społecznych.

Wykres 24.
Wydatki ogółem na pomoc społeczną [w zł]

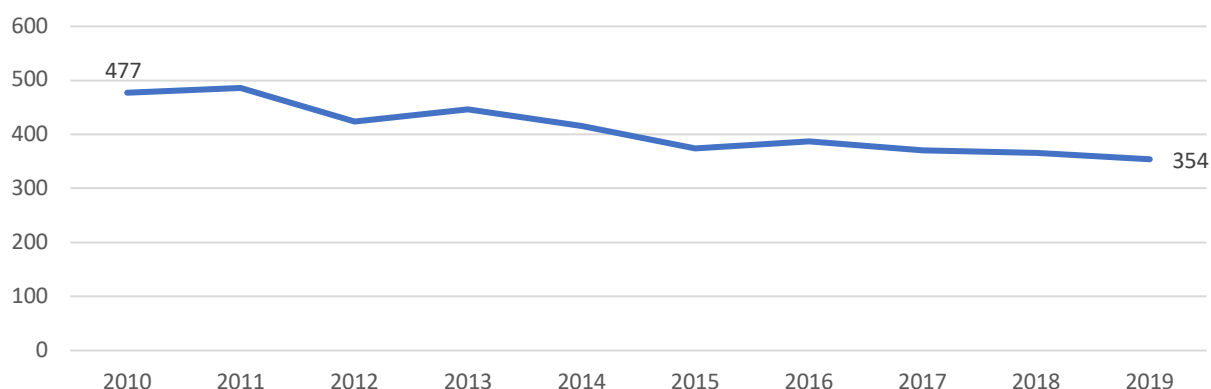
Źródło: opracowanie własne -na podstawie danych BDL GUS

Według danych GUS w 2020 roku wydatki na pomoc społeczną w Gminie Skoki wyniosły **3 104 109,56 zł** i były niższe niż w roku 2012, w którym wydatki z tego tytułu wyniosły **4 424 404,90 zł**. Pod względem wydatków na opiekę społeczną najtrudniejszy był rok 2016, w którym z tego tytułu wydatkowano **12 015 427,98 zł**². W analizowanym okresie zmniejszyła się w Gminie Skoki liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci. W 2010 z tej formy

² Znaczny wzrost wydatków w tym dziale nastąpił z wprowadzeniem w roku 2016 roku, dodatkowego zadania zleconego do realizacji gminie tj. pomoc państwa w wychowaniu dzieci (500+). Środki na realizację zadań w tym dziale w większości pochodzą z budżetu państwa i ich wielkość w każdym roku jest inna. W roku 2017 wydatki z tytułu pomocy państwa w wychowaniu dzieci (500+), zostały wyodrębniane w dziale klasyfikacji budżetowej „Rodzina”, Co skutkuje wyraźnym zmniejszeniem wydatków w roku 2017 – zob. wykres 24.

pomocy społecznej korzystało w gminie **477** rodzin. W roku 2010 zasiłki rodzinne pobierało już tylko **354** rodzin.

*Wykres 25.
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci*

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Działania realizowane w zakresie opieki społecznej w Gminie Skoki są elementem szerszych projektów strategicznych realizowanych na terenie gminy.

Wśród nich należy wymienić przede wszystkim:

- **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skoki na lata 2017-2021 - Uchwała Nr XXXLV/265/2017**

Strategia ta jest narzędziem realizacji lokalnej polityki społecznej. Określa pięć obszarów strategicznych, szczególnie uwzględniających programy pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, działania na rzecz integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;

- **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie - Uchwała Nr LII/320/2010**

Celem programu jest ograniczenie zjawiska oraz skutków przemocy w rodzinie w Gminie Skoki poprzez stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych, bądź uwikłanych w zjawisko przemocy. Koordynacją działań lokalnych podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy zajmuje się Interdyscyplinarny Zespół do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W ramach programu działa poradnictwo w punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w Skokach.

Działania Zespołu Interdyscyplinarnego obejmują poradnictwo, motywowanie, edukację oraz realizację procedury Niebieskiej Karty. W 2020 roku założono **24 Niebieskich Kart**.

W Zespole działają przedstawiciele OPS, Policji, służby zdrowia, szkół oraz sądu.

W 2020 roku na terenie działania KP Skoki Policja przeprowadziła **86 interwencji domowych** związanych przemocą.

- **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2020.**

Organem realizującym zapisy strategii jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skokach. Zgodnie z kompetencjami wdraża ona procedury sądowego zobowiązania do leczenia odwykowego, motywuje osoby uzależnione do podjęcia terapii, pomaga w znalezieniu odpowiedniej formy leczenia, a także inicjuje działania profilaktyczne.

W roku 2020 Komisja odbyła 23 posiedzenia, podczas których rozpatrywała wnioski o skierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe wpływające głównie z Komisariatu Policji w Skokach, Ośrodka Pomocy Społecznej w Skokach, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy Domowej w Skokach, Prokuratury Rejonowej w Wągrowcu i Sądu Rejonowego w Wągrowcu, od kuratorów sądowych oraz członków rodzin, w których istnieje problem alkoholowy. Do komisji wpłynęło **31** nowych wniosków o objęcie procedurą sądowego zobowiązania do leczenia odwykowego.

Ważną częścią działań związanych z realizacją strategii, jest funkcjonowanie w Gminie Skoki **Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego**.

Jego zadaniem jest prowadzenie indywidualnych konsultacji i porad o charakterze informacyjno-edukacyjnym, motywującym i wspierającym z osobami uzależnionymi, członkami ich rodzin oraz osobami doznającymi przemocy domowej (głównie w związku z występowaniem w rodzinach problemu uzależnień).

- **Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii — Uchwała Nr XLV/350/2018**

Gmina Skoki stara się zapewnić osobom uzależnionym lub zagrożonym uzależnieniem dostępność do pomocy specjalistycznej i dzięki temu zmniejszać szkody zdrowotne i społeczne spowodowane zażywaniem środków psychoaktywnych. Zadanie to realizowane jest na wielu płaszczyznach i dotyczy m.in.: akcji informacyjnych i profilaktycznych, niesienia pomocy psychospołecznej rodzinom, w których występują problemy uzależnień i przemocy domowej.

Uzupełnieniem wskazanych działań jest realizowany w gminie program „**Bank Żywności**”. Realizatorem programu jest Towarzystwo Wspierania Rodziny i Dziecka ALIA przy współpracy Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Urzędu Miasta i Gminy w Skokach.

Stworzono system przekazywania żywności najbardziej potrzebującym mieszkańcom gminy. W roku 2020 wsparciem żywnościowym objęto ponad 950 mieszkańców Gminy (323 rodziny).

6.3. Bezpieczeństwo

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy o samorządzie gminnym dbanie o porządek publiczny, bezpieczeństwo obywateli oraz prowadzenie działań z zakresu ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, należą do zadań własnych gminy.

Zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego powinno być rozpatrywane w kontekście podejmowania działań przez samorząd gminny samodzielnie i we współpracy z partnerami zewnętrznymi. Obejmuje ono także zadania ograniczające przyczyny przestępczości oraz patologii społecznych. Są to działania z obszaru edukacji, wychowania, ochrony zdrowia, rozwoju gospodarczego, przeciwdziałania bezrobociu, narkomanii, alkoholizmowi i przemocy w rodzinach.

Na terenie Gminy działa Komisariat Policji, który obejmuje terytorialnie dwie gminy (Skoki i Mieścisko). W 2020 roku wszczęto **150** postępowań przygotowawczych (wobec **236** w roku 2019 r.), z tego **66** postępowań zakończono aktem oskarżenia. **5** postępowań dotyczyło osób nieletnich.

Wśród ujawnionych przestępstw na obszarze gminy dominowały:

- Przestępstwa o charakterze kryminalnym - o popełnienie tych przestępstw podejrzanych było 11 osób;
- Przestępstwa o charakterze gospodarczym — o popełnienie tych przestępstw podejrzane były 2 osoby;
- Kradzież cudzej rzeczy — o popełnienie tych przestępstw podejrzane były 4 osoby;
- Kradzież z włamaniem o popełnienie tych przestępstw podejrzanych było 6 osób;
- Przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii — o popełnienie tych czynów podejrzanych było 7 osób;
- Uszkodzenie rzeczy — o popełnienie tych przestępstw podejrzane były 2 osoby;
- Bójka i pobicie o popełnienie tego przestępstwa podejrzane były 4 osoby.

Na terenie działania KP Skoki w 2020 roku zatrzymano **10** nietrzeźwych kierujących pojazdami mechanicznymi i **6** nietrzeźwych kierujących rowerami.

Zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa na terenie Gminy Skoki sprawuje ponadto Ochotnicza Straż Pożarna w Skokach, działająca w strukturach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Według danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Wągrowcu, w roku 2020 na terenie Miasta i Gminy Skoki Ochotnicza Straż Pożarna w Skokach alarmowana była **170 razy**. W Gminie miały miejsce **41** pożary, **17** wypadków i kolizji w których interweniowała straż pożarna. Ponadto 21 razy usuwano wiatrołomy i aż **52 razy** strażacy wzywani byli w celu zneutralizowania zagrożenia wywołanego przez niebezpieczne owady.

VII. Środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe

Potencjał Gminy Skoki związany z zasobami środowiska naturalnego, można określić jako znaczący. Jednostka charakteryzuje się dużą atrakcyjnością krajobrazową i dość zróżnicowaną rzeźbą terenu. Wyrazem tego jest rozwijająca się turystyka i zwiększająca się w okresie letnim liczba mieszkańców gminy o ok. **12 tys. osób**, wynikająca z przyjazdu okresowych mieszkańców do ich letnich domów i działek rozlokowanych w Gminie Skoki.

Krajobraz gminy jest urozmaicony przez występujące w niektórych miejscach znaczne zróżnicowanie ukształtowania terenu, które jest wynikiem długotrwałego działania lodowców. Północna część gminy należy do Równiny Wągrowieckiej, gdzie dominuje wysoczyzna morenowa, płaska rozcięta rynnami glacialnymi, powierzchnia jej wyniesiona jest na rzędnych 82-105 m n.p.m. Zachodnia i południowa część gminy znajduje się w obrębie Pagórków Poznańskich. Południowo-wschodnia część gminy wchodzi w skład Równiny Gnieźnieńskiej, wyniesionej na wysokość 96-115 m n.p.m. Jest to wysoczyzna morenowa falista, rozcięta rynną glacialną, w której dnie płynie rzeka Mała Wełna.

Rzeźba terenu wpływa na atrakcyjność gminy. Najbardziej charakterystyczne są rozcięcia wysoczyzny licznymi rynnami jeziornymi oraz malowniczą doliną rzeki Małej Wełny. Ponadto zbocza rynien i dolin są często strome o spadkach dochodzących do kilkunastu procent (jez. Budziszewskie). Szczególnie malownicze są pagórki morenowe strefy marginalnej, które kontrastują z głęboko wciętymi rynnami jeziornymi (deniwelacja dochodzi do kilkudziesięciu procent). Cała Gmina Skoki położona jest w zlewni rzeki Małej Wełny. Szczególnie cenna przyrodniczo część gminy objęta jest różnymi formami ochrony przyrody. Wśród nich należy wymienić przede wszystkim:

1. obszar chronionego krajobrazu

- Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka: 0.03 ha;

2. park krajobrazowy

- Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka: 1099.0 ha;
- Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka - otulina: 861.0 ha;

3. użytek ekologiczny

- Uroczysko Smolarki: 5.8 ha;
- Uroczysko Pomarzanki: 0.73 ha;

4. specjalny obszar ochrony (SOO)

- Stawy Kiszkowskie: 5.0 ha.

Walory środowiskowe uzupełniane są przez niezwykle cenne zasoby kulturowe, świadczące o bogatej historii gminy i mogące stać się kluczowym czynnikiem wpływającym na jej rozwój w przyszłości.

O intensywnym osadnictwie na terenie Miasta i Gminy Skoki, świadczą dziś liczne stanowiska archeologiczne, których odnotowano **979**.

Wśród nich są cztery grodziska oraz ponad trzydzieści pradziejowych cmentarzysk. Do najważniejszych zaliczyć należy grodziska w Glinnie i Brzeźnie, cmentarzysko w Jabłkowie, osadę wielokulturową i cmentarzysko w Sławicy, osadę wielokulturową w Stawianach.

Najstarsze poświadczane ślady pobytu człowieka na terenie gminy pochodzą z wczesnego holocenu i związane są z mezolitycznymi społecznościami łowiecko-zbierackimi (około 8000- 4000 lat p.n.e.). Odnajdywano je między innymi w rejonie Skoków, Łosińca, Potrzezanowa. Znalezione tam zabytki krzemienne o bliżej niesprecyzowanej chronologii, świadczą o zasiedleniu tego terenu zarówno w starszej, jak i młodszej fazie tego okresu.

Analiza kulturowo-chronologiczna osadnictwa na terenie gminy, wykazała szczególną intensywność zasiedlenia w epoce kamienia, kulturze łużyckiej i okresie wczesnego średniowiecza. Skoki zostały zlokalizowane nad rzeką Małą Wełną, na skrzyżowaniu dwóch ważnych traktów prowadzących z Gniezna, przez Rogoźno i grody nadnoteckie w kierunku Pomorza Zachodniego oraz z Poznania, przez Murowaną Goślinę, Wągrowiec, Nakło w kierunku Pomorza Gdańskiego.

W gminnej ewidencji zabytków nieruchomych znajduje się **321** obiektów, z czego **36** jest wpisanych na mocy **21** decyzji do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego. Wśród zabytków ruchomych są dwa zespoły wpisane są do rejestru zabytków.

Do najcenniejszych zabytków w gminie należą wpisane do rejestru zabytków obiekty sakralne znajdujące się w Jabłkowie, Lechlinie, Raczkowie, Rejowcu i Skokach. Cztery z nich wchodziły w skład Szlaku Kościołów Drewnianych w Puszczy Zielonce.

Na terenie gminy zachowały się stosunkowo nieliczne zabytki techniki. W większości związane są z komunikacją kolejową. Przykładem są tu zespoły budynków kolejowych (dworce, domy pracowników kolejowych, budynki gospodarcze) w Sławie Wielkopolskiej, Skokach i Roszkowie (własność gminna) powstałe w początkach XX wieku. Wśród obiektów przemysłowych i gospodarczych wymienić należy również dawny młyn w Skokach.

Licznie reprezentowana jest na terenie gminy zabytkowa zabudowa mieszkalna oraz zagrodowa. Zdecydowana większość budynków powstała w końcu XIX wieku oraz w trakcie intensywnej kolonizacji niemieckiej wsi w I dekadzie XX wieku. Do najciekawszych przykładów należą zagrody w Budziszewicach i Potrzezanowie, domy w Rejowcu, Skokach i Wysokiej.

Z racji atrakcyjnego położenia gminę przecinają wzdłuż i wszerz piesze szlaki turystyczne PTTK oraz atrakcyjne ścieżki rowerowe.

Zarówno uwarunkowania historyczne, jak i położenie z dala od ważniejszych szlaków komunikacyjnych sprawiają, że Gmina Skoki pozbawiona jest większych zakładów przemysłowych, szczególnie uciążliwych dla środowiska za sprawą emisji znacznych ilości pyłów czy zanieczyszczeń gazowych.

VIII. Kapitał społeczny

Współpraca z organizacjami pozarządowymi jest ważnym elementem polityki umacniania demokracji lokalnej w Gminie Skoki.

Podstawowym narzędziem wspierania tej współpracy jest corocznie uchwalany „Program współpracy Miasta i Gminy Skoki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w Art. 3 Ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Program określa w rocznej perspektywie cele, przedmiot, zasady i formy współpracy oraz priorytetowe zadania publiczne realizowane przez Gminę Skoki we współpracy z organizacjami poza rządowymi oraz podmiotami.

Celem głównym programu jest budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem, a organizacjami oraz zwiększenie dostępności świadczenia usług społecznych. Gmina Skoki prowadzi finansową i pozafinansową współpracę z organizacjami pozarządowymi. W 2020 roku Organizacjom pozarządowym funkcjonującym na terenie gminy przekazano ze środków publicznych z budżetu Gminy Skoki **350 160,44 zł** w tym:

- w ramach konkursów ofert: **295 262,73 zł**;
- w ramach zadań z własnej inicjatywy: **54 897,71 zł**.

W ramach konkursów ofert na realizację zadań publicznych środki przeznaczone są na:

- Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej;

Rysunek 18.

*Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej
Stowarzyszenie Klub Sportowy Wełna jednym z
beneficjentów programu*

Źródło:

Sprawozdanie z realizacji programu współpracy
Miasta i Gminy Skoki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3
ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z 2020 r.

- Zapewnienie pomocy hospicyjno-paliatywnej. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla mieszkańców Gminy (forma stacjonarna i terenowa);
- Realizację zadań z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;

- Działania na rzecz wspomagania rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych.

Rysunek 19.

Zadanie z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego – prowadzenie orkiestry dętej oraz nauka gry na instrumentach – beneficjant OSP w Skokach

Źródło:

Sprawozdanie z realizacji programu współpracy
Miasta i Gminy Skoki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3
ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za 2020 r.

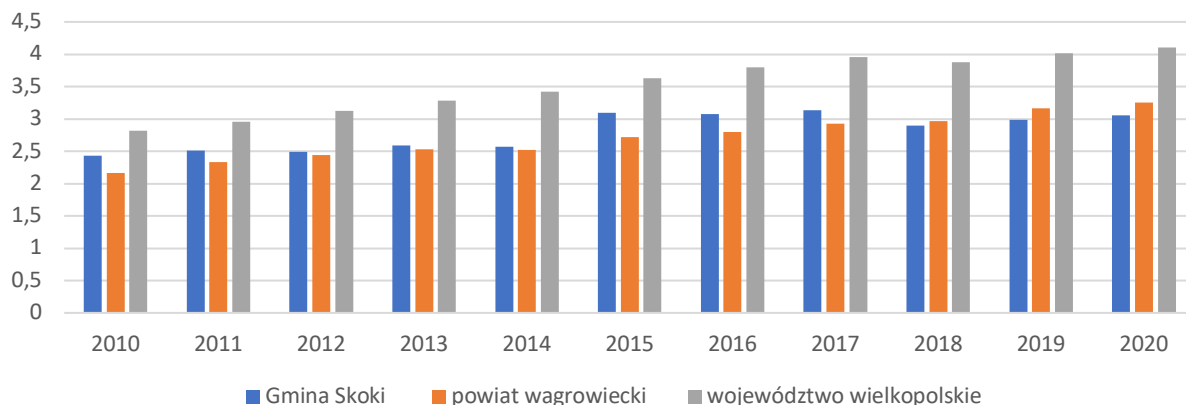
Za jeden z mierników poziomu rozwoju kapitału społecznego danej zbiorowości uznaje się wskaźnik obrazujący ilość organizacji pozarządowych przypadających na 1000 mieszkańców.

Działalność organizacji zaliczanych do III sektora, na czele z fundacjami i stowarzyszeniami, również może być uznawana za częściowy wskaźnik poziomu rozwoju kapitału społecznego na terenie danej jednostki.

Największa jego niedoskonałość przejawia się w tym, że nie zawsze wysoka liczebność organizacji tego typu przekłada się na aktywność i efektywność działania.

Zważywszy jednak na efekty działań podejmowanych w ramach współpracy Gminy Skoki z podmiotami zewnętrznymi uznać należy ten obszar działalności samorządu za dobrze funkcjonujący. Efektem tego jest niewątpliwie zauważalny wzrost liczby tego typu podmiotów funkcjonujących w Gminie Skoki.

Wykres 26.
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

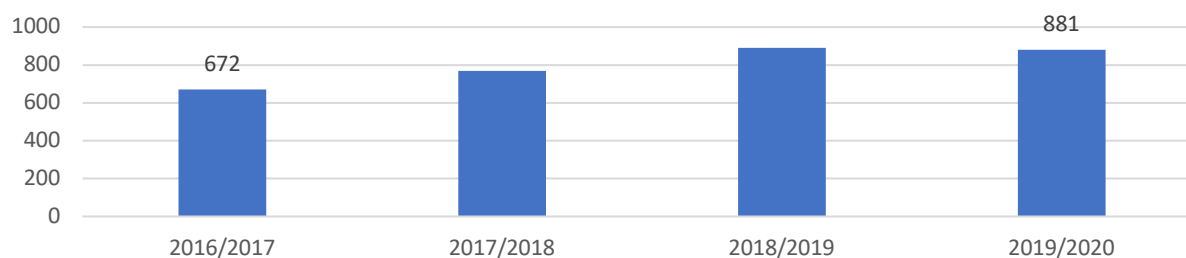
Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Przeprowadzone obserwacje wskazują, że podejmowane w gminie Skoki działania dążą do osiągnięcia jak najwyższej wartości kapitału ludzkiego (uwzględniając jego jakość), co powinno przekładać się na wyższy wzrost gospodarczy gminy. Z drugiej strony należy jednocześnie dbać o równomierny wzrost kapitału ludzkiego, co powinno skutkować równomiernym wzrostem gospodarczym i niwelowaniem nierówności społecznych i przeciwdziałaniu zjawisku „gminy dwóch prędkości”.

Ważnym ogniwem w tworzeniu nowej jakości kapitału ludzkiego są placówki oświatowe.

Zadania oświatowe, realizowane obowiązkowo przez jednostki samorządu terytorialnego są przedmiotem szerokiego zainteresowania społecznego. Rodzice, nauczyciele, uczniowie, nadzór pedagogiczny, pracodawcy, oczekują od samorządu, że stworzy odpowiednie warunki do funkcjonowania wysokiej jakości systemu edukacji.

Wykres 27.
Liczba uczniów w szkołach podstawowych w Gminie Skoki

Źródło:
opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

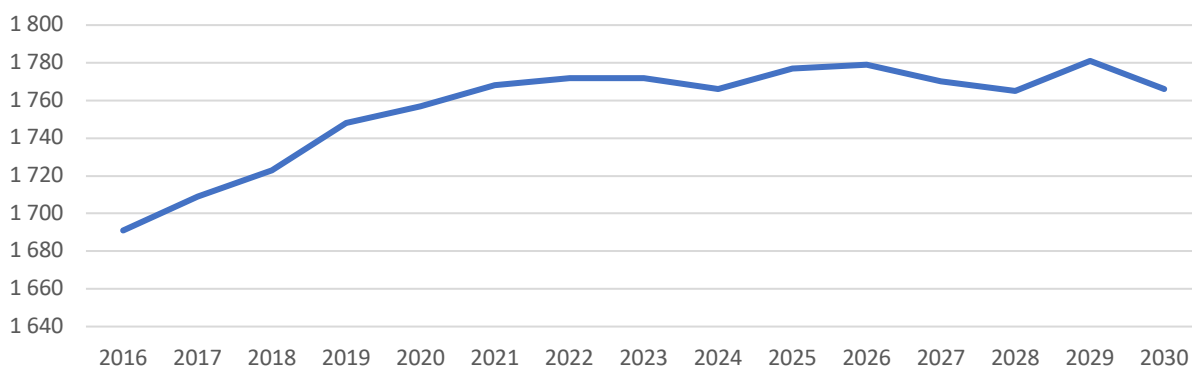
Wiąże się to z zapewnieniem odpowiednich nakładów finansowych m.in. na modernizację bazy, prowadzenie zajęć dodatkowych, realizację projektów, doskonalenie zawodowe nauczycieli, a także stworzeniem systemu efektywnego zarządzania całym systemem.

W efekcie udział finansowy zadań oświatowych w budżecie organów prowadzących jest wysoki i stanowi jedną z pierwszych pozycji na liście wydatków. Koniecznością staje się więc dbanie o efektywne wykorzystanie środków budżetowych przeznaczonych na oświatę i osiągnięcie wysokiej jakości kształcenia.

W porównaniu z innymi gminami w Polsce, nie obserwuje się w ostatnich latach zmniejszenia liczby uczniów. Wręcz przeciwnie, w porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017, liczba uczniów w szkołach wzrosła o 209 osób. Jest to efekt wprowadzonej w roku szkolnym 2017/2018 reformy systemu oświaty polegającej na likwidacji gimnazjum i przejęcie dzieci przez szkoły podstawowe.

Także dane dotyczące prognoz ludnościowych wskazują, że do roku 2030 będzie utrzymywać się trend wzrostowy w zakresie ilości osób w wieku 0-14 lat w gminie.

Wykres 28.
Liczba ludności w wieku 0-14 lat w Gminie Skoki

Źródło:
opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Stawia to przed gminą nowe wyzwania związane z zapewnieniem mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości edukacji. Dobrze zarządzane placówki oświatowe są ważnym ogniwem w procesie budowania społeczeństwa obywatelskiego, kultywowania lokalnych tradycji, propagowania postaw użytecznych i patriotycznych.

Ocena jakości edukacji w podległych samorządowi w Skokach, szkołach i placówkach zmusza do podjęcia działań badawczych, analitycznych i diagnostycznych, które pozwolą ustalić przyczyny niekorzystnych wyników egzaminów zewnętrznych.

IX. Stan finansów samorządowych

9.1. Wstęp

Rozwój jednostek samorządowych w znacznym stopniu zależny jest od ich sytuacji finansowej. Posiadane zasoby finansowe stanowią fundament funkcjonowania gminy oraz warunkują realizację wszelakich zadań, w tym o charakterze inwestycyjnym.

Podstawowym instrumentem zarządzania finansami każdej gminy jest jej budżet.

Dzięki niemu możliwe jest zarządzanie rozwojem społeczno-gospodarczym gminy w ujęciu bieżącym, jak i kształtowanie jego przyszłego stanu. Budżet jest narzędziem pozwalającym zaplanować w ujęciu rocznym, jak rozdysponować dostępne środki finansowe. Podstawowymi kategoriami budżetu, jako planu finansowego jednostki samorządu terytorialnego, są przychody i rozchody. Określa on także ramy finansowe funkcjonowania istotnych dla rozwoju każdej gminy zakładów budżetowych, instytucji gospodarki budżetowej, jednostek budżetowych i środków specjalnych oraz funduszy celowych jednostek samorządu terytorialnego. Prawidłowo prowadzona polityka finansowa pozwala na aktywne gospodarowanie zasobami lokalnymi i tworzenie warunków dla intensyfikacji rozwoju lokalnego. Dzięki sterowaniu wydatkami i dochodami jednostki samorządowej, możliwe jest m.in. wspieranie aktywności lokalnej społeczności, rozwój infrastruktury, podnoszenie jakości życia mieszkańców.

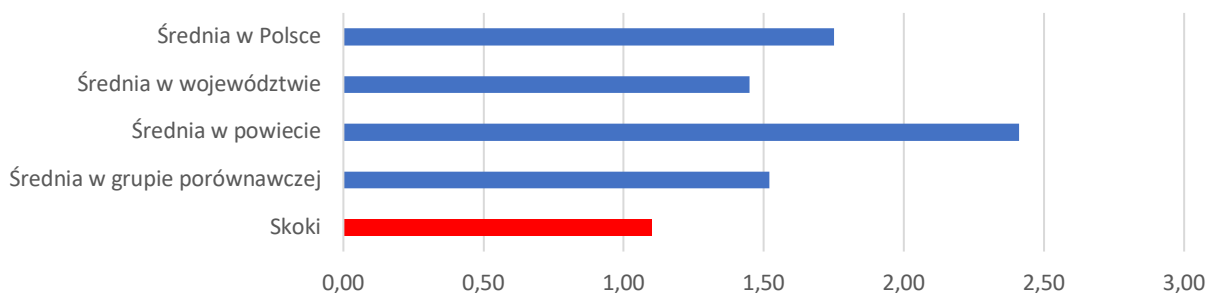
9.2. Baza podatkowa Gminy Skoki

Zadania gminy wymagające zaangażowania środków finansowych są możliwe do wykonania wyłącznie wtedy, gdy zostały zaplanowane w budżecie. Dlatego też budżet, a szerzej stan finansów gminy, uważany jest za najistotniejsze narzędzie zarządzania rozwojem jednostki samorządu terytorialnego. Dzięki racjonalnej polityce budżetowej możliwe jest zaspokajanie zidentyfikowanych potrzeb społeczności lokalnej. Kształtowanie wydatków i przychodów gminy jest elementem bieżącej polityki samorządu polegającej m.in. na organizacji życia publicznego. Wiele pozycji budżetu wpływa w istotny sposób na przyszłość wspólnoty lokalnej. Dlatego tak ważne jest monitorowanie procesów gospodarczych i społecznych zachodzących na obszarze Gminy Skoki. Pozwala to na określenie potencjalnych źródeł dochodów, jak i wydatków w ujęciu operacyjnym i strategicznym.

Charakteryzując gminę wielokrotnie podkreślano, że Gmina Skoki to gmina rolnicza, co w dłuższej perspektywie czasowej z pewnością ulegnie zmianie.

Rolniczy charakter gminy nie do końca znajduje odzwierciedlenie w finansach gminy.

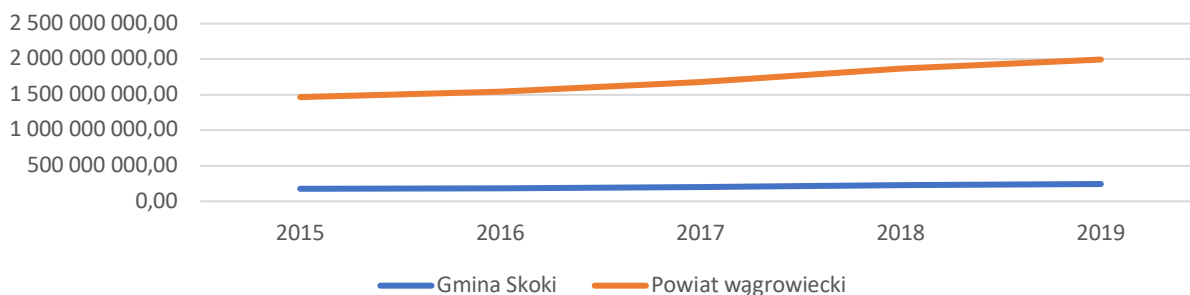
Wykres 29.
Wpływy z podatku rolnego do dochodów budżetu ogółem [%]

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych MRL

Przeprowadzone analizy porównawcze dotyczące ogółu dochodów mieszkańców Gminy Skoki wskazują, że w okresie od 2015 do 2019 roku dochody podlegające opodatkowaniu zwiększyły się o 38%. W tym samym okresie średni wzrost dochodów był niższy i wynosił 36,06%.

Wykres 30.
Łączna kwota dochodu do opodatkowania

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Na korzyść Gminy Skoki, w porównaniu z powiatem wągrowieckim, zwiększyła się także wysokość podatku należnego. W analizowanym okresie zwiększył się on o ponad 46%, a średnio dla powiatu o 43,8%.

Tabela 4.
Podatek należny po odliczeniu

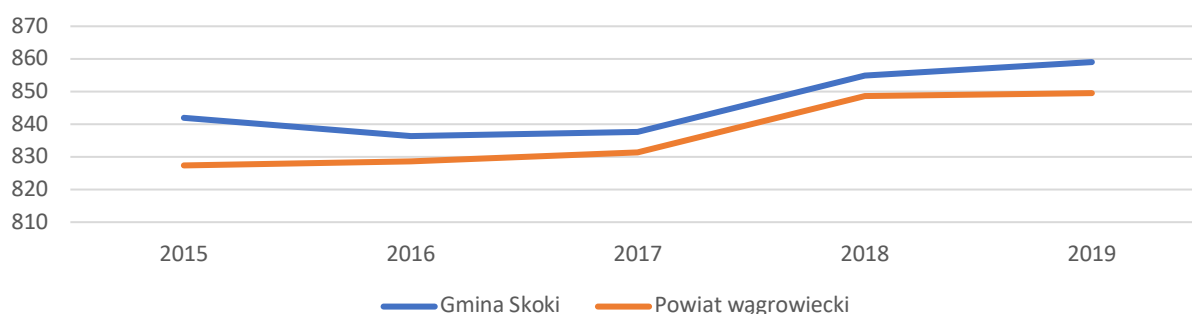
Wyszczególnienie		Gmina Skoki	Powiat wągrowiecki
2015	w zł	13444232	118396564,7
2016		14342508	124957846

2017		16158298	140230904
2018		18660736	156892595,6
2019		19744842	169077424,5
dynamika	w %	46,86	42,81

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

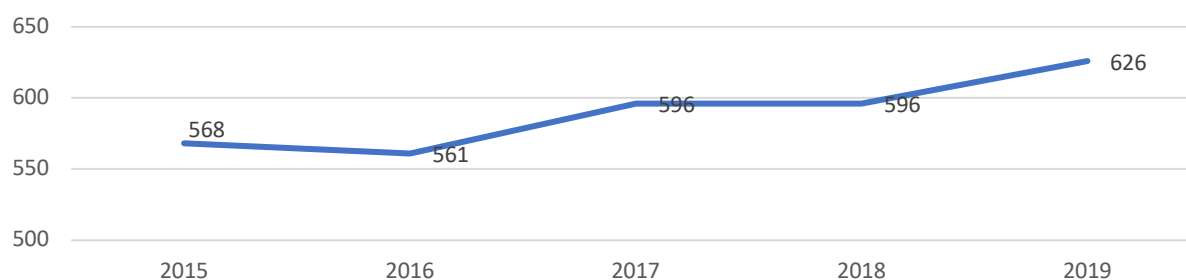
W kontekście przyszłego stanu finansów gminy dokonano analizy liczby podatników przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Także w przypadku tego wskaźnika wyraźnie widać wzrost liczby osób, które obecnie jak i w przyszłości płacić będą podatki w Gminie Skoki.

Wykres 31.
Łączna liczba podatników przypadająca na 1000 mieszkańców
w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Wykres 32.
Łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu działalności gospodarczej

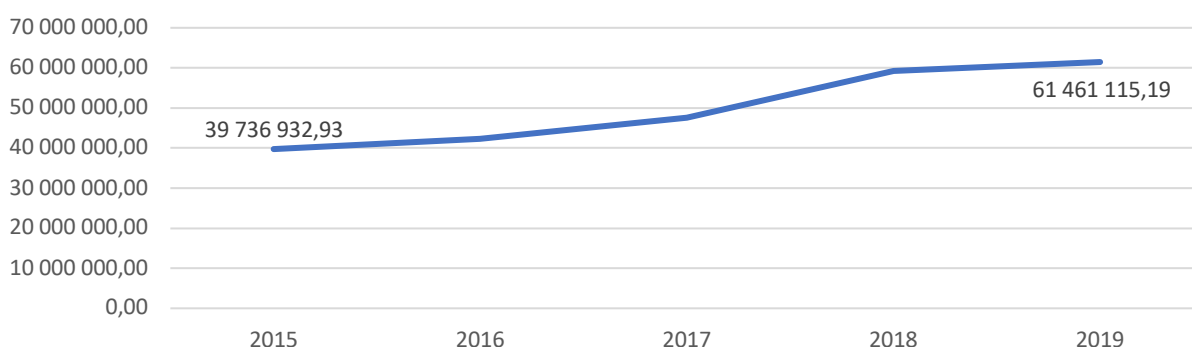

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Łączna liczba podatników przypadająca na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Skoki zwiększyła się o ponad 17 osób, co stanowi 2% wzrost w porównaniu z rokiem 2015.

W kontekście przedsiębiorczości mieszkańców należy także dokonać analizy liczby podatników uzyskujących dochody z tytułu działalności gospodarczej w Gminie Skoki. W analizowanym okresie liczba ta zwiększyła się z **568** do **626 osób**. Świadczy to o dużym potencjale rozwoju przedsiębiorczości w gminie.

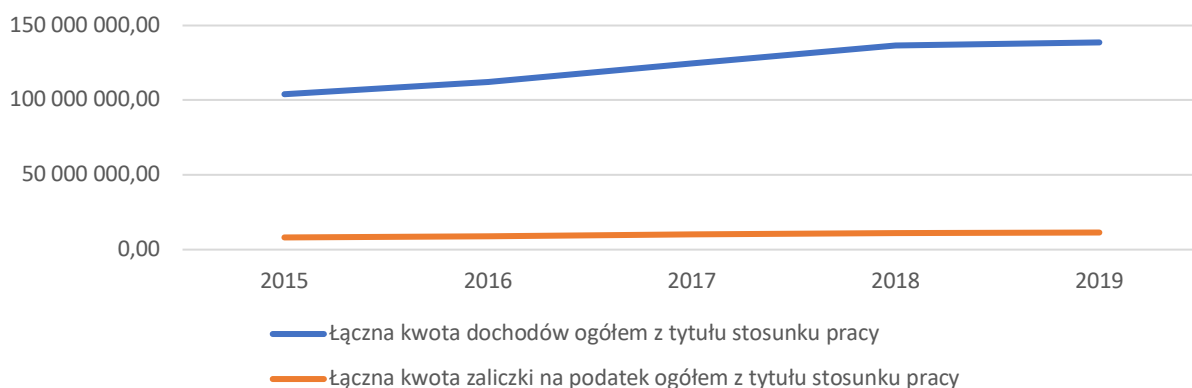
Wykres 33.
Łączna kwota dochodów z tytułu działalności gospodarczej [w zł]

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

W analizowanym okresie wzrastały także dochody mieszkańców uzyskiwane z prowadzonej działalności gospodarczej. W porównaniu z rokiem 2019 wzrosły one o 54,7%. Uznać należy to za duży sukces lokalnych przedsiębiorców.

Wykres 34.
Dochody mieszkańców z tytułu stosunku pracy [w zł]

Źródło:
opracowanie własne - na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Na bazę podatkową w dużym stopniu wpływają przepisy podatkowe określające wielkość zobowiązań podatkowych dla obywateli oraz należną gminom część płaconych podatków przez jej mieszkańców.

Głównym źródłem przychodów podatkowych gminy jest udział w podatku od osób fizycznych PIT, w tym ze stosunku pracy i od rent i emerytur – zob. wykres 34. i tabela 5.

*Tabela 5.
Łączna kwota przychodów mieszkańców Gminy Skoki z tytułu emerytury i renty*

ROK	łączna kwota przychodów z tytułu emerytury i renty.	łączna kwota zaliczki na podatek z tytułu emerytury i renty.	łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu emerytury i renty.
	w zł		
2015	35 609 056	2 645 104	1 924
2016	36 909 733,75	2 783 675	1 942
2017	38 296 216,62	2 893 637	1 987
2018	42 434 660,74	3 240 430	2 050
2019	47 937 291,87	3 715 797	2 064

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

W porównaniu z rokiem 2015 wzrosła w gminie liczba osób pobierających emerytury i renty. W 2019 liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu emerytury i renty wynosiła **2064 osoby** wobec **1924 osób** w 2015r. Wzrosły także przychody mieszkańców gminy uzyskiwane z tytułu emerytury i renty, z **35 609 056 zł** w roku 2015 do **47 937 291,87 zł** w roku 2019.

Prawdziwą rewolucją ostatnich lat w zakresie finansów publicznych jest uruchomienie programu „Bez PIT dla młodych”. Wszedł on w życie 1 sierpnia 2019 r. Zgodnie z jego założeniami osoby, które nie ukończyły 26. roku życia, a ich roczny dochód nie przekracza 85 528 zł, są zwolnione z opłaty podatku dochodowego. Dzięki temu mogą oszczędzić nawet kilka tysięcy złotych rocznie. Jednocześnie spowoduje to spadek dochodów samorządów.

Przeprowadzona analiza wielkości należnych podatków podatników w wieku do 26. lat pokazuje z jednej strony wartość środków, które w skali gminy „pozostają w kieszeni podatnika”, a jednocześnie dają wyobrażenie o kwotach jakie nie trafią do budżetu gminy. W 2019 roku udział gminy w podatku od osób fizycznych wynosił 38%, co oznacza że szacunkowo przy innych warunkach niezmiennych budżet gminy Skoki tracił będzie na tym rozwiązaniu blisko **330 tys. zł** rocznie.

Tabela 6.
Kwota podatku należnego podatników w wieku do 26. lat

Wyszczególnienie	Gmina Skoki	Powiat wągrowiecki
	w zł	
2015	1081666,24	8104655,39
2016	1106631,34	8669568,69
2017	1259552,63	9726859,31
2018	1388249,43	10410777,91
2019	862777,67	6923187,17

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Analiza struktury i rzeczywistych wielkości dochodów i wydatków oraz wyników budżetów jednostki samorządu terytorialnego umożliwia ocenę możliwości realizacji zadań przez samorząd terytorialny, dlatego zdecydowano o potrzebie przeanalizowania sytuacji Gminy Skoki w tym aspekcie finansów samorządowych.

Wskaźniki w grupach podatników

Tabela 7.
Podatnicy

Wskaźnik	2015	2016	2017	2018	2019	Różnica	Dynamika
Liczba podatników - osoby fizyczne	6197	6182	6350	6513	6611	414	6,68
Liczba podatników - osoby rozliczające się z małżonkiem	2518	2478	2452	2224	2248	-270	-10,72
Liczba podatników - samotni rodzice	139	139	131	127	128	-11	-7,91

Liczba podatników - osoby do 26 roku życia z przychodami zwolnionymi					471		
Liczba podatników z innym obywatelstwem niż polskie				16	30		
Liczba podatników - osoby z dochodami zagranicznymi	42	52	56	60	49	7	16,67
Liczba podatników rozliczających się w oparciu o kartę podatkową					11		
Łączna liczba podatników posiadających osobowość prawną	62	66	66	68	72	10	16,13

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

W okresie objętym analizą wzrosła o 414 osób liczba podatników. Zaś liczba podatników z przychodami zwolnionymi z opodatkowania (osoby do 26. roku życia) wyniosła 471 osób.

Tabela 8.
Aktywność podatników ogółem

Wskaźnik	Łączna kwota dochodu do opodatkowania	Łączna kwota przychodów ze wszystkich źródeł	Łączna liczba podatników	Podatek należny po odliczeniu	Łączna kwota dochodu ze wszystkich źródeł
	w zł			w zł	
2015	175508669,1	339514911,7	6245	13444232	191845424,7
2016	185747270,9	366466040,3	6236	14342508	203924524,2
2017	204137206,3	395278400,2	6308	16158298	224176202,2
2018	231203388,3	460794980,1	6462	18660736	252874349,3
2019	242890886,7	487898904,8	6545	19744842	265999542,4

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

W porównaniu z rokiem 2015 wyraźnie wzrosły dochody podlegające opodatkowaniu uzyskiwane przez mieszkańców gminy. W 2019 wyniosły one **242.890.886,7 zł** wobec

175.508.669,1 zł w roku 2015. W tabeli poniżej przedstawiono dochody mieszkańców gminy z podziałem na źródła ich uzyskania.

Tabela 9.
Dochody mieszkańców z różnych form aktywności

Wskaźnik	łączna kwota dochodów z tytułu umów zleceń lub o dzieło	łączna kwota dochodów podatników osiągających dochody z tytułu innych źródeł	łączna kwota dochodów podatników osiągających dochody z tytułu stosunku pracy
	w zł		
2015	5151863,03	4282659,27	104010621,1
2016	5794991,22	3873890,53	112040537,1
2017	6069165,08	3883730,34	124563712,6
2018	7299197,75	3786284,74	136534437,5
2019	7144640,33	7426656,31	138687988,5

Wskaźnik	łączna kwota dochodów podatników z tytułu praw autorskich	łączna kwota dochodów z tytułu działalności gospodarczej	łączna kwota dochodów z tytułu najmu i dzierżawy	łączna kwota dochodów z tytułu emerytury i renty
	w zł			
2015	529091,1	39736932,93	1451240,07	35609056,04
2016	211637,87	42275325,83	1581791,96	36909733,75
2017	290875,62	47634643,24	1767654,59	38296216,62
2018	246049,34	59306684,27	2057441,85	42434660,74
2019	229516,01	61461115,19	2635124,58	47937291,87

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Głównym źródłem dochodów mieszkańców gminy jest stosunek pracy. Dochody z tego tytułu wynosiły w 2019r. **138.687.988,5 zł**, wobec **104.010.621,1 zł** w roku 2015. Jako korzystny należy uznać wzrost dochodów mieszkańców uzyskiwanych z tytułu działalności gospodarczej. W roku 2019 wyniosły one **61.461.115,19 zł**, wobec **39.736.932,93 zł** w roku 2015.

9.3. Dochody budżetu

Finansowanie rozwoju lokalnego oparte na budżecie jednostki samorządu terytorialnego jest uwarunkowane prowadzeniem samodzielnej gospodarki finansowej, która z kolei uzależniona jest od posiadania stałych źródeł dochodów. Możliwość zaspokajania potrzeb

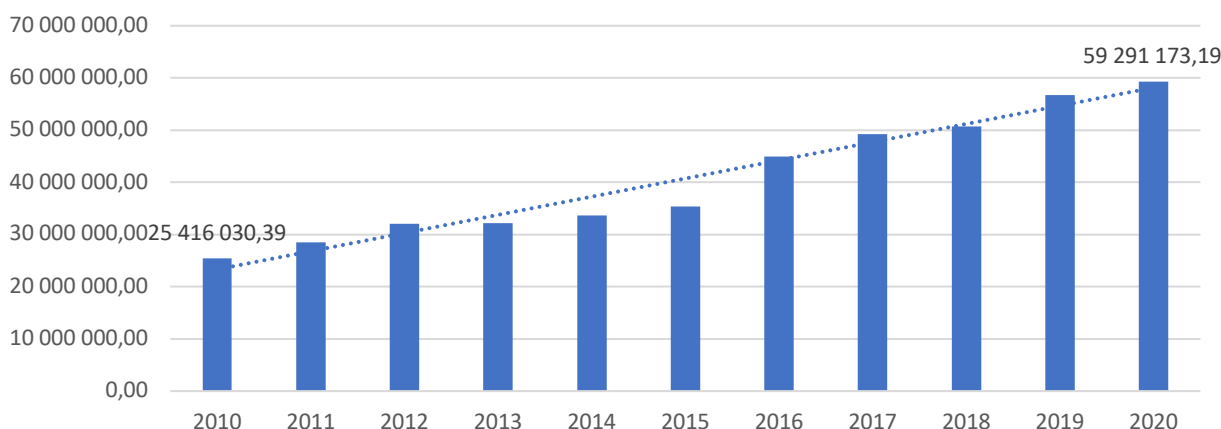
indywidualnych i zbiorowych uzależniona jest od wielkości środków finansowych, stanowiących dochody gminy. Dochody, jakimi dysponują JST, stanowią więc gwarancje realizacji ich zadań i kompetencji.

Poziom i struktura dochodów wpływają na tempo rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek samorządowych, warunkując przy tym ich aktywność inwestycyjną, a tym samym stają się miarą rozwoju lokalnego.

Analizując sytuację finansową gminy w latach 2010-2020, należy zwrócić uwagę na fakt zwiększających się wpływów budżetowych. Jest to efekt sytuacji społeczno-gospodarczej, w której znajduje się Gmina Skoki oraz dynamicznie zmieniającego się prawa nakładającego na jednostki samorządu terytorialnego nowe zadania. W szczególności chodzi tu o zadania związane z pomocą społeczną, rodziną i ochroną zdrowia (m.in. realizacja projektów tzw. 500+, 300+).

Wykres 35.
Dochody budżetu Gminy Skoki [w zł]

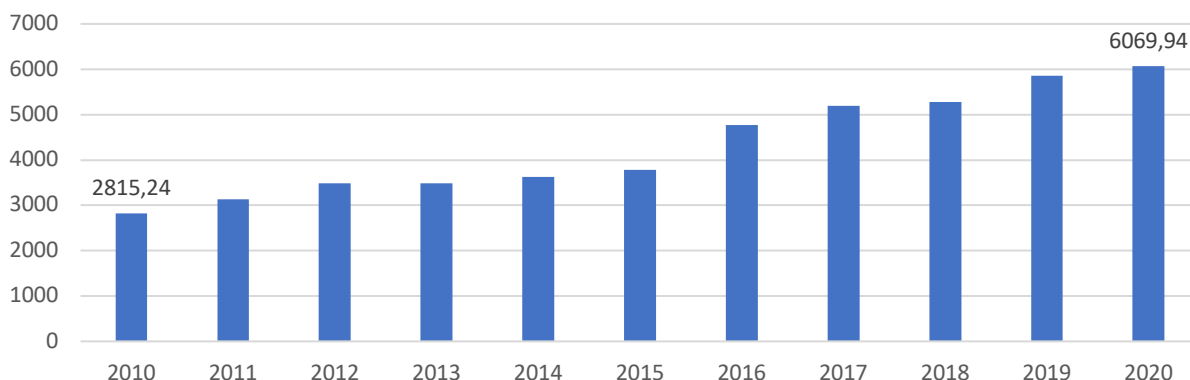
Źródło:
opracowanie własne -na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym okresie dochody gminy wzrosły ponad dwukrotnie.
Zwiększyły się z 25,4 mln zł w 2010 roku, do ponad 59 mln zł w roku 2020 – zob. wykres 35.

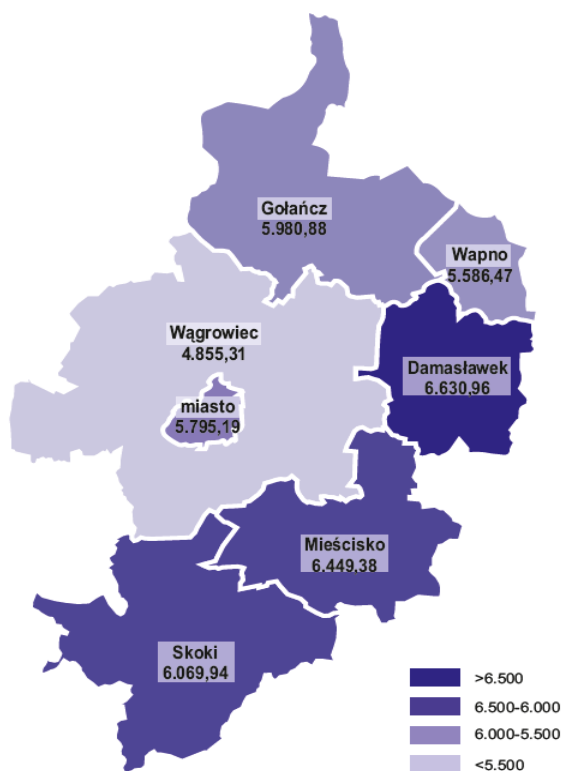
Wzrostowi dochodów w Gminie Skoki towarzyszył wzrost dochodów gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W roku 2010 wskaźnik ten osiągnął wartość **2.815,24 zł**, a w 2020 roku już **6.069,94 zł**. Było one wyższe niż średnie dochody gmin powiatu wągrowieckiego na mieszkańca, które w roku 2020 wyniosły **5.621,17 zł**

Wykres 36.
Dochody gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca [w zł]

Źródło:
opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 20.
Dochody gmin powiatu wągrowickiego
w przeliczeniu na 1 mieszkańca [w zł]

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Wzrost dochodów w ujęciu ogólnym jest okolicznością, którą uznać należy za korzystną. Zwrócić jednak należy uwagę, że zawierają się w nich wszystkie transfery związane z realizacją zadań zleconych samorządom terytorialnym przez inne organy państwa. Dlatego istotnym wskaźnikiem obrazującym sytuację gospodarczą w gminie jest wielkość dochodów własnych. Zgodnie z Konstytucją RP, dochody własne gminy obejmują wszelkie

dochody jednostek samorządu terytorialnego z wyjątkiem subwencji ogólnych i dotacji celowych. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1672) dzieli dochody gminy na grupy.

Pierwszą z nich są wpływy z ustalonych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw podatków.

Zalicza się do niej następujące podatki:

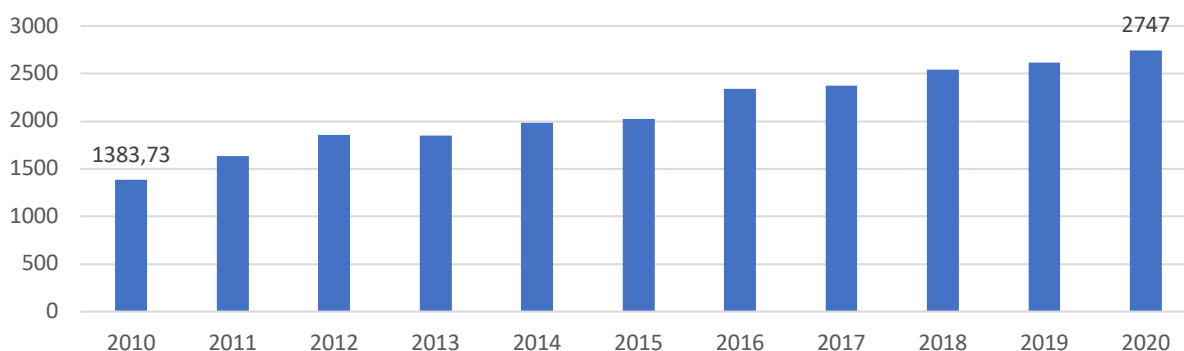
- Podatek od nieruchomości;
- Podatek rolny;
- Podatek leśny;
- Podatek od środków transportowych;
- Opodatkowanie w formie karty podatkowej;
- Podatek od spadków i darowizn;
- Podatek od czynności cywilnoprawnych.

Drugą grupę dochodów własnych gminy stanowią wpływy z opłat.

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego szereguje wpływy z opłat jako:

- Wpływy z opłaty skarbowej;
- Wpływy z opłaty targowej;
- Wpływy z opłaty miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów;
- Wpływy z opłaty eksploatacyjnej – w części określonej w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2021 r. poz. 1420);
- Z innych opłat stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów.

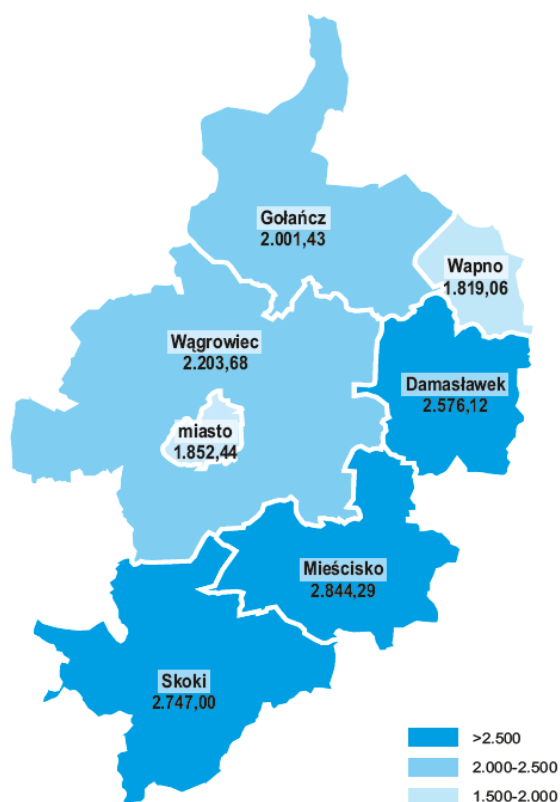
Wykres 37.
Dochody własne Gminy Skoki
w przeliczeniu na jednego mieszkańca [w zł]

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Przeprowadzona analiza wykazała, że w ostatniej dekadzie dochody własne Gminy Skoki w przeliczeniu na jednego mieszkańca sukcesywnie wzrastały.

W 2020 roku wartość tego wskaźnika wynosiła 2.747 zł wobec 1.383,73 zł w roku 2010.

Rysunek 21.

Dochody własne gmin powiatu wągrowieckiego w przeliczeniu na jednego mieszkańca [w zł]

Źródło:

opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

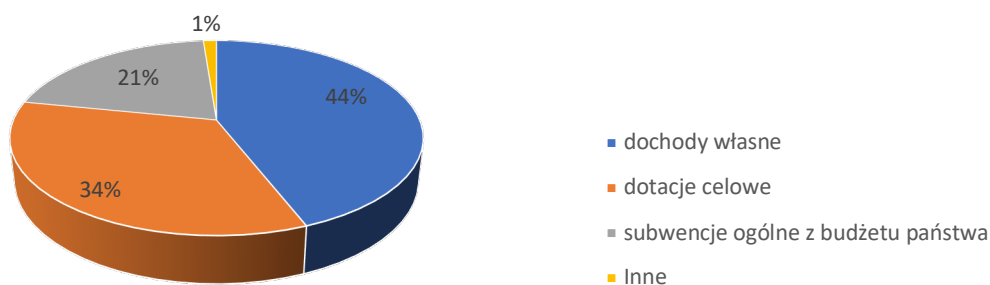

Wysokość dochodów własnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca klasyfikuje Gminę Skoki wśród najlepszych gmin powiatu wągrowieckiego – zob. rysunek 21.

Pod względem struktury dochodów, Gmina Skoki nie odbiega od innych gmin miejsko-wiejskich. Podstawową kategorią dochodów gminy w 2020 roku były wpływy z podatków i opłat lokalnych, udział w podatkach PIT i CIT, dotacje na zadania bieżące.

W roku 2020 największą procentowo pozycją w dochodach budżetu Gminy Skoki były dochody własne. Zamknęły się one kwotą **26.107.753 zł**, co stanowiło **44%** wszystkich dochodów.

Wykres 38.
Struktura dochodów Gminy Skoki w 2020 [w zł]

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Skoki

Drugą pozycją po względem udziału w dochodach gminy były dotacje na zadania bieżące i zlecone. W ramach tych środków pozyskano w 2020 roku **20.230.784 zł**. Kolejną pod względem wartości pozycją dochodów budżetu gminy były subwencje ogólne z budżetu państwa, w ramach których pozyskano **12.227,718 zł**.

9.4. Wydatki budżetu

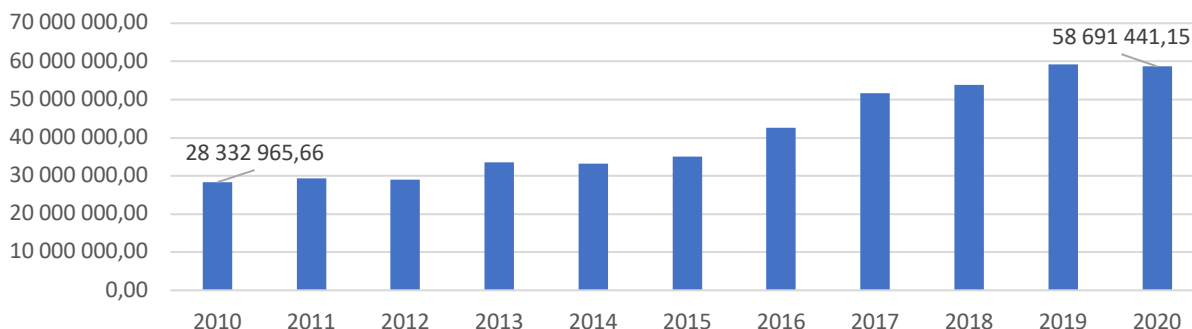
Zakres kompetencji i zadań samorządu terytorialnego jest odzwierciedleniem stopnia decentralizacji administracji publicznej oraz przesądza o pozycji poszczególnych gmin w zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnych.

Wykonywanie zadań pociąga za sobą konieczność ponoszenia wydatków. Dlatego stają się one ważnym czynnikiem wpływającym na kreowanie podstaw rozwoju lokalnej społeczności. Wydatki budżetu jednostki samorządu terytorialnego są kategorią finansową środków publicznych pozostających w dyspozycji jednostki samorządu terytorialnego. Służą one sfinansowaniu realizacji zadań publicznych jednostki samorządu terytorialnego oraz na wykonywaniu innych operacji finansowych, tj. zarządzanie środkami, finansowanie potrzeb pożyczkowych i zarządzanie długiem publicznym. Przybierają one formę wydatków bieżących i wydatków majątkowych.

W badanym okresie wydatki ogółem ponoszone przez Gminę Skoki w poszczególnych latach wyraźnie wzrastały.

W roku 2020 wyniosły one 58.691.441,15 zł (wobec 28.332.965,66 zł w 2010r.), co oznacza, że były one o ponad 30 mln zł wyższe niż w 2010 roku – zob. wykres 39.

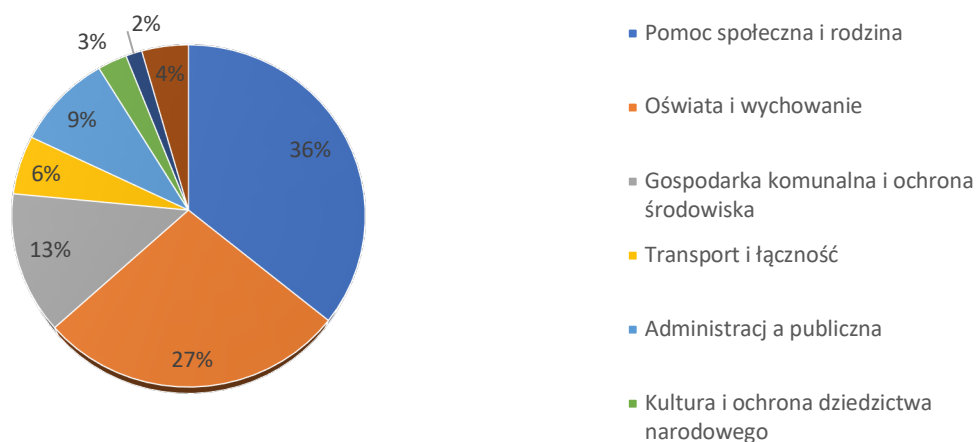
Wykres 39.
Wydatki ogółem w Gminie Skoki [w zł]

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Pod względem struktury wydatków Gmina Skoki nie odbiega od podobnych samorządów w Polsce. Największą pozycją po stronie wydatków w budżecie gminy w roku 2020, była „Pomoc społeczna i rodzina. Na ten cel wydano ponad **36%** całości budżetu gminy tj. **21.063.253,62 zł**. Kolejną pozycją po stronie wydatków były środki przeznaczone na Oświatę i wychowanie. Na funkcjonowanie systemu oświaty w gminie wydatkowano w 2020 roku **16.067.847,38 zł** – zob. wykres 40

Wykres 40.
Struktura wydatków budżetu Gminy Skoki w roku 2020

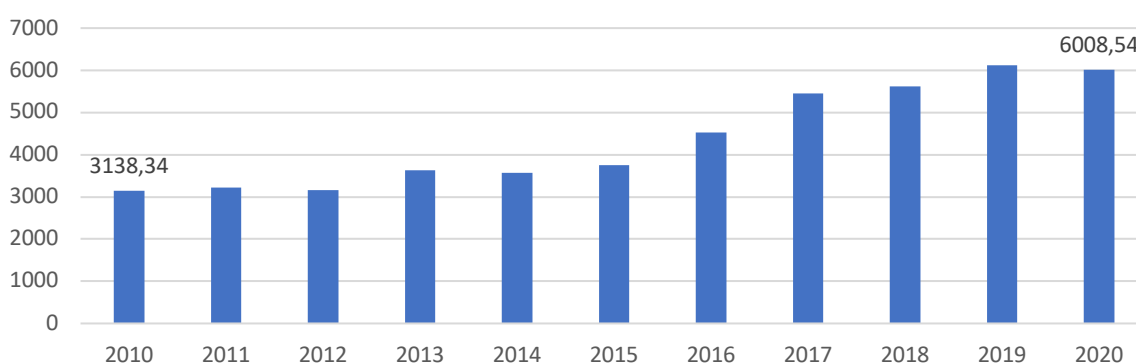

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Skoki

W roku 2010 z budżetu Gminy Skoki w przeliczeniu na jednego mieszkańca wydano 3.138,34 zł wobec 6.008,54 zł w roku 2020. Oznacza to wzrost o 2.870,20 zł, co świadczy o dużej dynamice wydatków w gminie – zob. wykres 41.

Wykres 41.
Wydatki budżetu Gminy Skoki na 1 mieszkańca [w zł]

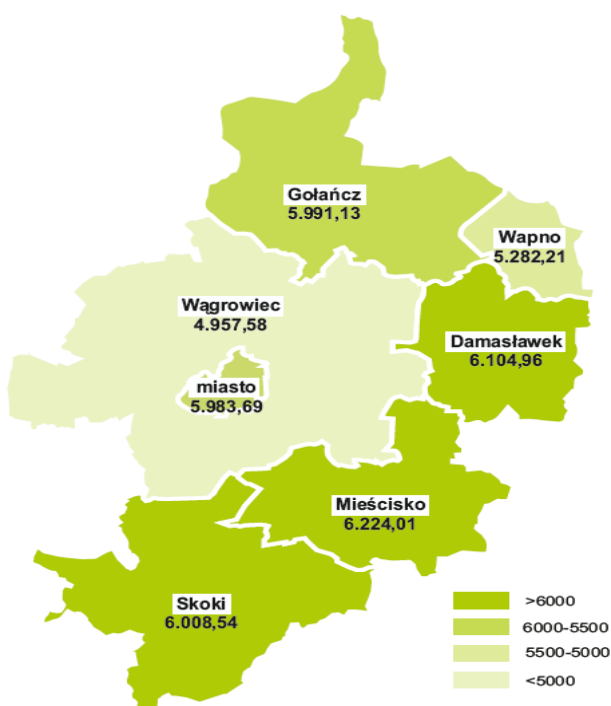

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Wysokość wydatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca stawia Gminę Skoki na trzecim miejscu spośród wszystkich gmin powiatu wągrowieckiego – zob. rysunek 22.

Rysunek 22.

Wydatki budżetu gmin powiatu
wągrowieckiego na 1 mieszkańca [w zł]

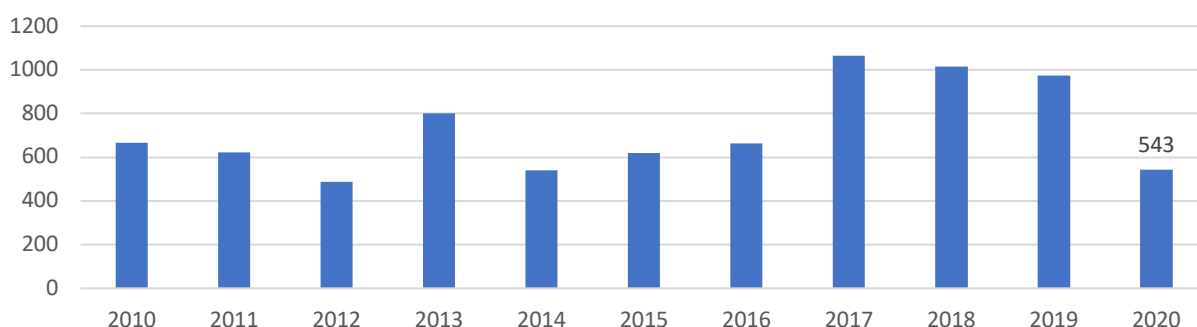
Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Istotnym czynnikiem kreującym rozwój lokalnej społeczności i towarzyszącym jej wzrost poziomu życia są wydatki majątkowe gminy.

Wydatki majątkowe budżetu obejmują wydatki inwestycyjne (w tym zakupy inwestycyjne) jednostek budżetowych oraz dotacje celowe przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji konkretnych inwestycji oraz wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

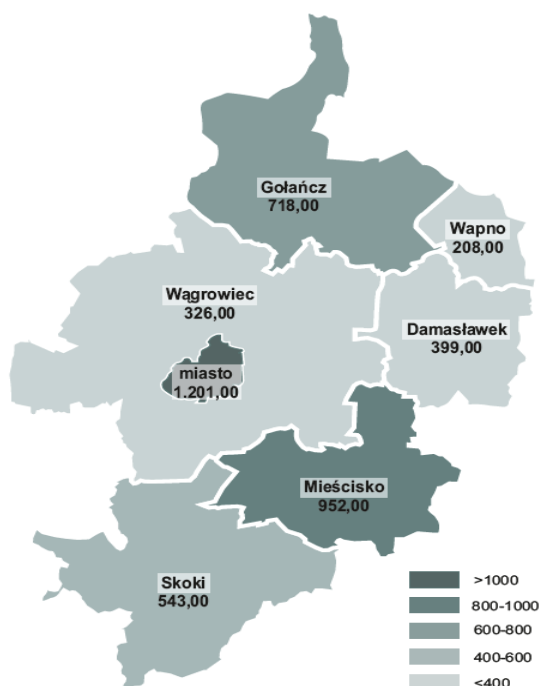
W analizowanym okresie gmina prowadziła zrównoważoną politykę wydatkową, choć w kolejnych latach wydatki majątkowe gminy były dość mono zróżnicowane - zob. wykres 42.

Wykres 42.
Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca [w zł]

Źródło:
opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 23.
Wydatki majątkowe gmin powiatu wągrowieckiego w przeliczeniu na jednego mieszkańca [w zł]

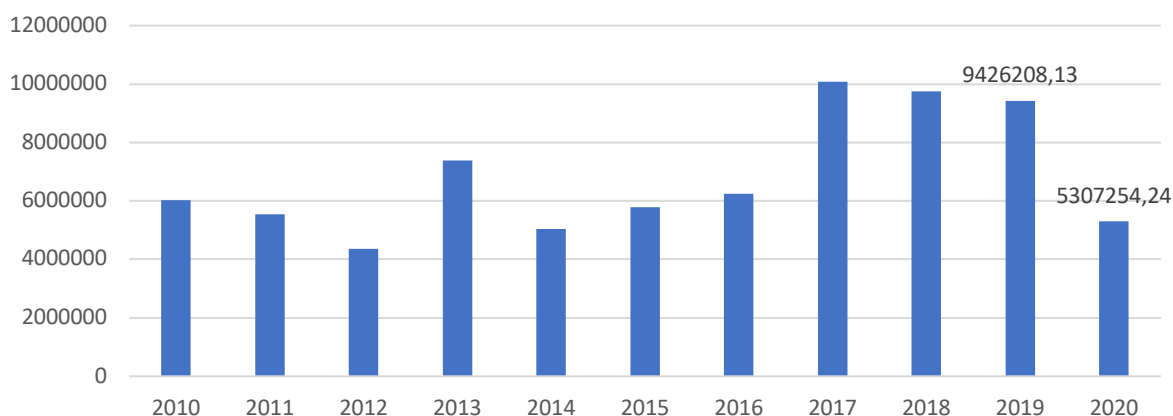

Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

Z wydatkami majątkowymi na poziomie **543** zł Gmina Skoki zajmuje 4 miejsce spośród gmin powiatu wągrowieckiego. Wyższe wydatki w tej kategorii charakterystyczne są dla gmin Mieścisko, Gołańcz i miasto Wągrowiec – zob. rysunek 23.

Ważną częścią wydatków majątkowych są wydatki inwestycyjne. Inwestycje lokalne obejmują przede wszystkim budowę i modernizację infrastruktury. W istotny sposób wpływa to na jakość życia mieszkańców i poziom zaspokojenia ich potrzeb. Racjonalne inwestycje lokalne kreują rozwój społeczno-gospodarczy gminy w długim i krótkim okresie.

Wykres 43.
Wydatki inwestycyjne w Gminie Skoki [w zł]

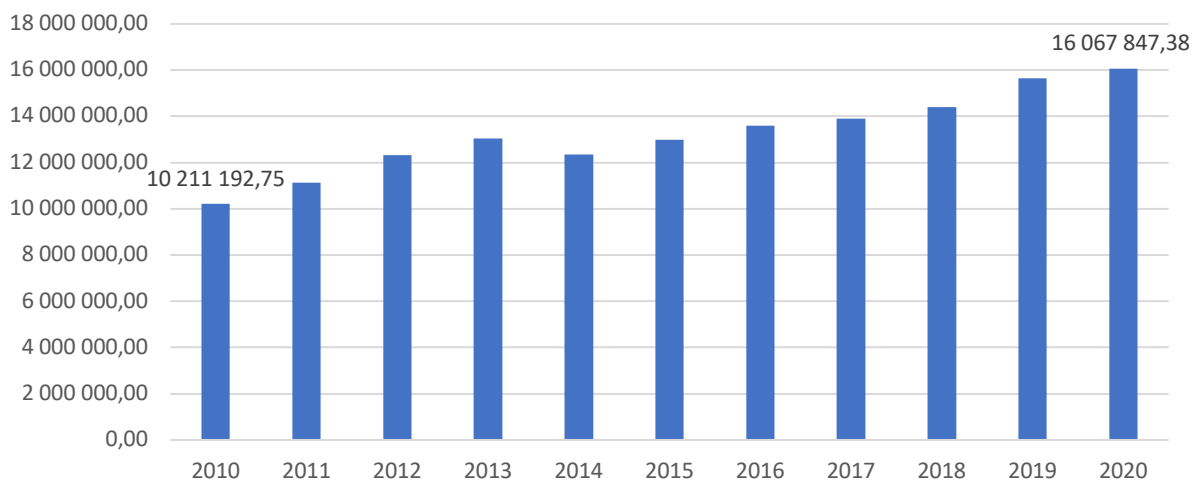
Źródło:
opracowanie własne
na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym okresie z budżetu gminy na realizację wydatków inwestycyjnych wydano łącznie 74.937.831,9 zł. Najwyższe wydatki inwestycyjne miały miejsce w latach 2017-2019. W przypadku roku 2020 inwestycje w Gminie Skoki były wyraźnie niższe 5.307.254,24 zł wobec 9.426.208,13 zł w roku 2019, co z pewnością uwarunkowane jest ograniczeniami wynikającymi z pandemii Covid-19.

Istotną pozycją po stronie wydatków w Gminie Skoki są wydatki w Dziale 801 - Oświata i wychowanie. W całym okresie objętym analizą obserwowany jest wzrost wydatków na funkcjonowanie systemu oświaty w gminie. Stanowi to istotne obciążenie budżetu gminnego.

Wykres 44.
Wydatki z budżetu gminy w Dziale 801 - Oświata i wychowanie [w zł]

Źródło:
opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

W okresie objętym analizą wydatki na funkcjonowanie systemu oświaty wzrosły z ponad 10 mln zł do ponad 16 mln zł.

Wysokie koszty funkcjonowania placówek oświatowych nie przekładają się na wysokie efekty nauczania w placówkach prowadzonych przez gminę. Wyniki kolejnych egzaminów szkolnych plasują placówki z Gminy Skoki poniżej średniej wojewódzkiej.

X. Analiza SWOT

Elementem prac nad niniejszym dokumentem były warsztaty poświęcone przeprowadzeniu analizy SWOT. Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnostycznych. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Polega na grupowaniu czynników na cztery kategorie, nazwane z j. ang.: **STRENGTHS** – mocne strony, **WEAKNESSES** – słabe strony, **OPPORTUNITIES** – szanse i **THREATS** – zagrożenia.

Mocne strony definiowane są jako czynniki wewnętrzne o charakterze pozytywnym. Są to atuty, które korzystanie wyróżniają Gminę Skoki. Określane są one jako kluczowe czynniki sukcesu, w tym umożliwiające prawidłowe dostosowywanie gminy do zmieniających się uwarunkowań.

Słabe strony określane są jako czynniki wewnętrzne o charakterze negatywnym. Słabe strony są związane z brakami zasobów oraz wszelkimi obszarami funkcjonowania gminy, które ograniczają jej sprawność oraz możliwość reagowania na zmieniające się wymagania otoczenia zewnętrznego.

Szanse to zewnętrzne czynniki o charakterze pozytywnym. Oznaczają wszelkie istniejące lub przewidywane procesy, zjawiska i trendy zachodzące w otoczeniu gminy, które odpowiednio wykorzystane mogą stać się impulsem do rozwoju społeczności lokalnej i mogą osłabić wpływ ewentualnych pojawiających się problemów.

Zagrożenia to zewnętrzne czynniki o charakterze negatywnym. Są określane jako procesy, zjawiska i trendy zachodzące w otoczeniu gminy, które stanowią lub mogą stanowić barierę w jej rozwoju, utrudniają jej funkcjonowanie, podnoszą koszty itp.

W tabeli zaprezentowano wyniki analizy strategicznej SWOT Gminy Skoki, powstałe na bazie dyskusji podczas spotkania z przedstawicielami społeczności gminy.

*Tabela 10.
Analiza SWOT*

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Otwartość władz samorządowych na współpracę ze środowiskiem lokalnym.	Niewystarczające w stosunku do potrzeb środki na remonty i inwestycje w gminie.
Duże zaangażowanie władz samorządowych w prowadzenie polityki prorozwojowej na wysokim poziomie i stałe podnoszenie	Wzrost postaw roszczeniowych wśród części społeczeństwa gminy.

standardów świadczenia usług dla mieszkańców.	
Duży odsetek osób młodych wśród mieszkańców gminy.	Wysoki stopień zdekapitalizowania infrastruktury w tym szczególnie infrastruktury drogowej na obszarze gminy.
Bliskość Poznania i rozwinięta infrastruktura transportowa (stacja kolejowa).	Problem zanieczyszczenia wód powierzchniowych na obszarze gminy.
Rozwijająca się przedsiębiorczość lokalna.	Niski rozwój oferty turystycznej.
Wysoki potencjał turystyczny gminy.	Mała ilość atrakcyjnych miejsc pracy w gminie.

SZANSE	ZAGROŻENIA
Zwiększenie finansowania inwestycji poprzez dostęp do funduszy zewnętrznych.	Rosnąca konkurencja między samorządami o środki pozabudżetowe.
Wzrastająca świadomość potrzeby współpracy różnych środowisk mających wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy gminy.	Zwiększony odpływ osób z grupy produkcyjnej, w tym specjalistów i osób z kwalifikacjami i doświadczeniem.
Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego i przechowalnictwa.	Niestabilna sytuacja bytowa rodzin (rodziny niepełne, migracja zarobkowa.
Rozwój rolnictwa ekologicznego w gminie.	Utrata miejsc pracy, narastająca liczba rodzin w kryzysie.
Rozbudowa infrastruktury sieci gazowej, modernizacja sieci energetycznych w gminie.	Niekontrolowany wzrost budownictwa za którym nie może nadążyć infrastruktura wodna, kanalizacyjna, gazowa, energetyczna i drogowa.

Podsumowanie

Gminę Skoki można zaliczyć do jednostek położonych w obszarze metropolitalnym tworzących spójny funkcjonalnie układ wielu jednostek osadniczych oraz terenów o różnym stopniu zurbanizowania, którego główną cechą jest występowanie funkcji metropolitalnych, a także powiązań funkcjonalnych i ekonomicznych.

Cechą, która wywiera wpływ na rozwój gminy jest dynamicznie rozwijający się obszar metropolitalny, którego wielofunkcyjnym ośrodkiem, w którym skupiają się funkcje wyższego rzędu: ekonomiczne, naukowe i kulturalne, jest Poznań.

Oddziaływanie Poznania na Gminę Skoki jest widoczne przede wszystkim w kontekście rynku pracy, który silnie wiąże mieszkańców z tym regionalnym centrum rozwoju społeczno-gospodarczego.

Jednocześnie pewne oddalenie od metropolii i korzystne uwarunkowania przyrodniczo-kulturowe powodują wzrost zainteresowania gminą Skoki wśród mieszkańców Poznania. Dotyczy to zarówno turystyki, jak i coraz wyraźniej rysującej się tendencji do osiedlania się w gminie na stałe lub czasowego przebywania na jej obszarze.

Wykorzystanie unikalnego potencjału endogennego wynikającego z położenia i dostępności komunikacyjnej, uwarunkowań przyrodniczych i historycznych powinno stać się kluczowym kierunkiem działań o charakterze strategicznym podejmowanych w Gminie Skoki.

Przeprowadzona analiza danych statystycznych przedstawia obraz zrównoważonej lokalnej gospodarki z dużym potencjałem do dalszego rozwoju. Solidne podstawy rozwoju gospodarczego wsparte potencjałem społecznym, kreowanym przez mieszkańców gminy są niewątpliwie atutem Gminy Skoki.

Obserwacje lokalnej gospodarki wskazują jednoznacznie, że najważniejszy potencjał, jaki wydaje się posiadać Gmina Skoki, związany jest z zasobami środowiska naturalnego oraz dziedzictwa kulturowego i historycznego. Już obecnie stają się one magnesem przyciągającym nowych mieszkańców i kreujących przedsiębiorczość na obszarze gminy. Jednocześnie wskazać należy na fakt, iż potencjał ten jest nadal nie w pełni wykorzystany.

Potencjał rozwoju gospodarki turystycznej w gminie jest bardzo duży. Dlatego niezbędne jest dalsze rozwijanie produktu turystycznego Gminy Skoki, który trafi w gusty i preferencje turystów, a jednocześnie pozwoli stworzyć sieciowy model powiązań pomiędzy przedsiębiorcami w gminie, społecznością lokalną i władzami samorządowymi.

W kwestii zagrożeń rozwojowych, jak wynika z analizy danych statystycznych, sytuacja w Gminie Skoki nie różni się zasadniczo od sytuacji w innych gminach miejsko-wiejskich w Polsce. Wyzwaniem dla gminy jest rozwój infrastruktury sieciowej – kanalizacyjnej, wodociągowej, czy gazowej. Rozporoszone osadnictwo, sprzedaż działek budowlanych nabywcom spoza gminy przy braku planów zagospodarowania przestrzennego, będzie utrudniać rozwój infrastruktury sieciowej.

Wskazywanym w analizie problemem jest zła jakość nawierzchni wielu dróg w gminie. W znaczący sposób wpływa to na jakość życia mieszkańców, a może być także czynnikiem odstraszającym potencjalnych inwestorów.

Podsumowując za najważniejsze, bezpośrednio wpływające na rozwój jednostki, można uznać następujące uwarunkowania:

a) wynikające z położenia gminy

Gmina Skoki należy do tych jednostek terytorialnych dla których uwarunkowania rozwoju wynikające z położenia są szczególnie ważne. Oznacza to że każdorazowo muszą być one brane pod uwagę w tworzeniu strategicznych planów rozwoju gminy.

Położenie w obszarze metropolitalnym i dogodne połączenia komunikacyjne w perspektywie wieloletniej będą kształtować przyszłe kierunki osadnictwa w gminie, a także jej rozwój.

Wpłynie to na zamiany w strukturze zagospodarowania gruntów i niewątpliwie w długiej perspektywie czasowej na zmianę charakteru gminy z gminy rolniczej na gminę z silnie rozwiniętą sferą usług.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
■ Zróżnicowanie charakteru i skali problemów oraz potencjału rozwojowego gminy wynikające z uwarunkowań komunikacyjnych i rolniczego charakteru gminy. ■ Dobra dostępność komunikacyjna – drogi wojewódzkie i połączenia kolejowe obsługiwane przez Koleje Wielkopolskie. ■ Negatywny wpływ braku pokrycia większości powierzchni gminy planami zagospodarowania przestrzennego na jej atrakcyjność osadniczą i gospodarczo-inwestycyjną oraz ochronę środowiska.	■ Zapobieganie różnicowaniu procesów rozwojowych gminy („gmina dwóch prędkości”) ze względu na odmienny charakter poszczególnych miejscowości w gminie. ■ Utrzymanie odpowiedniego stanu sieci dróg lokalnych, w kontekście ich nienajlepszego obecnego stanu. ■ Utrzymywanie oraz podnoszenie atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej gminy oraz w zakresie oferty czasu wolnego, przy zachowaniu dbałości o stan środowiska naturalnego.

b) wynikających z procesów demograficznych

Sytuację demograficzną w Gminie Skoki na przestrzeni ostatnich kilku lat można określić jako stabilną.

Atrakcyjność obszaru Gminy Skoki jako miejsca potencjalnego zamieszkania znajduje swoje odzwierciedlenie w współczynniku przyrostu ludności w stosunku do roku poprzedniego wg faktycznego miejsca zamieszkania. Przeprowadzone badania wskazują, że Gmina Skoki charakteryzuje się wysoką wartością tego wskaźnika w porównaniu do średniej ogólnopolskiej. Jest on wyraźnie wyższy od średniej wartości osiąganey w grupie porównawczej jak i średniej wojewódzkiej.

Świadczy to o wysokiej atrakcyjności gminy dla potencjalnych nowych mieszkańców. Na wzrost liczby ludności w gminie, wpływa dodatnie saldo migracji wynoszące 95 osób. W roku 2020 na jej obszarze zameldowało się 200 osób (wobec 184 w 2010r.) Fakt osiedlania się na terenie Gminy nowych mieszkańców z dużych aglomeracji miejskich świadczy o jej rosnącej atrakcyjności. Ma to duże znaczenie dla planowania kierunków i perspektyw rozwoju, wpływa w sposób szczególny na określone obszary działalności gminy tj. planowanie przestrzenne, oświatę, infrastrukturę itp.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
■ Stabilna sytuacja demograficzna – stały wzrost liczby mieszkańców gminy. ■ Korzystna struktura demograficzna z wysokim udziałem ludności w wieku 25-34 lat. ■ Duża atrakcyjność osiedleńcza i jednocześnie jej zróżnicowanie względem poszczególnych miejscowości gminy. ■ Duże zagrożenie rozwojem rozproszonej zabudowy.	■ Podejmowanie działań zmierzających do tworzenia atrakcyjnych warunków do życia ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb ludzi młodych i rodzin. ■ Rosnące potrzeby w zakresie dostępu do infrastruktury związane z nowym, często rozproszonym osadnictwem. ■ Wzmacnianie pozytywnego wizerunku gminy, atrakcyjnego dla potencjalnych osiedleńców. ■ Tworzenie warunków dla wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej gminy, co wpłynie na lokalny rynek pracy.

c) wynikających z sytuacji gospodarczej

Konkurencyjność lokalnej gospodarki decyduje o sytuacji ekonomicznej mieszkańców oraz determinuje możliwości rozwoju gminy. Przeprowadzone badania porównawcze, wskazują na wysoką pozycję Gminy Skoki w zakresie potencjału i konkurencyjności lokalnej gospodarki. W Gminie Skoki dominują podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne. Uznać to należy za przejaw przedsiębiorczości mieszkańców. O przedsiębiorczości mieszkańców i wzrastającej konkurencyjności lokalnej gospodarki świadczą także wartości wskaźników: udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych i udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych.

W ostatnim dziesięcioleciu dochody Gminy Skoki w przeliczeniu na jednego mieszkańca będące udziałem w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych wzrosły dwukrotnie.

W 2010 roku dochody z podatku PIT w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiły **296,49 zł** a w 2020 już **720,45 zł** (wobec 734,60 zł w roku 2019).

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
■ Występujące zjawisko emigracji zarobkowej, przekładające się na odpływ kadr oraz szereg innych negatywnych konsekwencji z nim związanych. ■ Potencjał w zakresie rozwoju usług, głównie związanych z zagospodarowaniem czasu wolnego (rekreacja i wypoczynek), dostarczaniem zdrowej żywności i promocją zrównoważonego stylu życia z wykorzystaniem potencjału przyrodniczego gminy. ■ Duże problemy z aktywizacją zawodową osób o najniższym	■ Łagodzenie skutków gospodarczych związanych z epidemią koronawirusa (2020) i wypracowanie mechanizmów reagowania na podobne wydarzenia w przyszłości. ■ Podniesienie poziomu atrakcyjności gminy dla inwestorów, np. poprzez tworzenie i rozwijanie stref aktywności gospodarczej. ■ Wsparcie procesu profesjonalizacji działania przedsiębiorstw z terenu gminy oraz promocja ich produktów i usług. ■ Rozwój i komercjalizacja oferty czasu wolnego.

potencjale na rynku pracy – w szczególności kobiet.

■ Podejmowanie działań w zakresie aktywizacji zawodowej kobiet.

d) wynikających ze stopnia rozwoju infrastruktury technicznej

Rozwój infrastruktury technicznej jest jednym z istotnych czynników sprzyjających lokalnemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu. Wpływa bezpośrednio na atrakcyjność jednostki samorządowej, z punktu widzenia jej potencjalnych i obecnych mieszkańców. Jakość i stan infrastruktury technicznej w gminie bezpośrednio przekłada się m.in. na jej potencjał gospodarczy i jakość życia mieszkańców, a jednocześnie wydatki ponoszone na jej budowę, utrzymanie czy modernizację nierzadko stanowią jedną z ważniejszych pozycji budżetowych.

Stopień wyposażenia gminy w infrastrukturę sieciową wpływa też na stan środowiska naturalnego. W przypadku Gminy Skoki istotnym problemem jest dostęp do sieci kanalizacyjnej i gazowej.

Wpływa to na jakość życia mieszkańców i atrakcyjność inwestycyjną gminy. O ile dostęp do sieci dróg w gminie uznać należy za zadowalający o tyle stan nawierzchni tych dróg jest oceniany negatywnie. Utrudnia to komunikację wewnątrzgminną i wpływa na jakość życia mieszkańców gminy. Brak planu zagospodarowania przestrzennego dla dużej części gminy powoduje, że trudno wskazać kierunki rozwoju infrastruktury w przyszłych latach. Będzie to powodowało zwiększenie kosztów inwestycji, ze względu na rozporoszony charakter zabudowy.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
■ Obniżenie jakości życia mieszkańców. ■ Znaczący wpływ dostępności do infrastruktury sieciowej na zróżnicowanie atrakcyjności osadniczej wewnątrz gminy. ■ Negatywny wpływ na jakość środowiska naturalnego – m.in. zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, smog.	■ Intensyfikacja działań w zakresie rozwoju sieci infrastruktury technicznej na obszarach, gdzie jest to możliwe i wskazane. ■ Wdrażanie rozwiązań alternatywnych dla infrastruktury sieciowej. ■ Wsparcie procesu profesjonalizacji działania lokalnych przedsiębiorstw oraz promocja ich produktów i usług. ■ Dostosowanie infrastruktury technicznej w gminie do zmieniających się potrzeb mieszkańców i wyzwań związanych z nowym osadnictwem.

- Optymalizacja kosztów związanych z utrzymywaniem i rozwojem infrastruktury sieciowej.

e) wynikających z potrzeb polityki społecznej i ochrony zdrowia

Wysoka jakość usług medycznych, ciągłe ich doskonalenie i dopasowanie do potrzeb mieszkańców, to jeden z najistotniejszych problemów współczesnego podejścia do wielofunkcyjnego rozwoju lokalnego.

Wysoka jakość opieki zdrowotnej wiąże się z kompleksowym podejściem do jakości na każdym etapie świadczenia usługi. Wskazać tu należy przede wszystkim na dostępność do zasobów medycznych, kadrowych infrastrukturalnych i finansowych.

Bardzo podobne wyzwania dotyczą także opieki społecznej czy całego spektrum polityki społecznej realizowanej przez Gminę Skoki. Oznacza to konieczność podejmowania działań, których celem jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb społeczeństwa w zakresie profilaktyki, promocji zdrowia, diagnostyki, terapii i rehabilitacji oraz gwarancja, że udzielane inne formy wsparcia społecznego spełniają wymagania bezpieczeństwa, skuteczności i efektywności.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
■ Powolny choć nieunikniony wzrost zapotrzebowania na opiekę zdrowotną i wsparcie społeczne ■ Utrzymujący się duży odsetek korzystających z pomocy społecznej. ■ Ryzyko problemów społecznych będących konsekwencją pandemii koronawirusa i skutków długotrwałego bezrobocia.	■ Doskonalenie systemu ochrony zdrowia. ■ Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy poprzez poprawę wyposażenia i podnoszenie kwalifikacji miejscowych placówek służących ratowaniu zdrowia i życia mieszkańców. ■ Monitorowanie oraz reagowanie na zmieniające się potrzeby lokalnej społeczności w tym te wynikające z pandemii.

f) wynikających ze stanu oraz potencjału środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

Potencjał Gminy Skoki związany z zasobami środowiska naturalnego, można określić jako znaczący. Jednostka charakteryzuje się dużą atrakcyjnością krajobrazową i dość zróżnicowaną rzeźbą terenu. Wyrazem tego jest rozwijająca się turystyka i zwiększająca się w okresie letnim liczba mieszkańców gminy o ok. 12 tys. osób, wynikająca z przyjazdu okresowych mieszkańców do ich letnich domów i działek rozlokowanych w gminie.

Krajobraz Gminy Skoki jest urozmaicony przez występujące w niektórych miejscach znaczne zróżnicowanie ukształtowania terenu, które jest wynikiem długotrwałego działania lodowców. Rzeźba terenu wpływa na atrakcyjność gminy.

Walory środowiskowe uzupełniane są przez niezwykle cenne zasoby kulturowe Gminy Skoki, świadczące o jej bogatej historii i mogące stać się kluczowym czynnikiem wpływającym na jej rozwój w przyszłości.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
- Potencjał w wykorzystaniu posiadanych zasobów kultury i dziedzictwa kulturowego. - Potencjał w wykorzystaniu zasobów środowiska naturalnego – np. Puszcza Zielonka, jeziora itp. - Wysokie koszty prowadzenia inwestycji wpływających na zachowanie dziedzictwa historycznego gminy.	- Rozwój i komercjalizacja oferty czasu wolnego. - Stworzenie nowych i promowanie istniejących produktów turystycznych gminy w oparciu o posiadane zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego gmin. - Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym czystości środowiska naturalnego i zapobieganie zanieczyszczeniu wód gruntowych. - Zrównoważone planowanie i zagospodarowanie przestrzenne w całej gminie.

g) wynikających z poziomu rozwoju kapitału społecznego

Współpraca z organizacjami pozarządowymi jest ważnym elementem polityki umacniania demokracji lokalnej w Gminie Skoki. Wzrastająca partycypacja społeczna mieszkańców gminy jednostki przejawia się poprzez aktywną działalność fundacji, stowarzyszeń i pozostałych organizacji funkcjonujących w gminie.

Dużą rolę w kształtowaniu aktywności społecznej odgrywają placówki edukacyjne i kulturalne. Na szczególne podkreślenie zasługuje działalność biblioteki i szereg projektów realizowanych przez kadrę tej placówki z i na rzecz mieszkańców gminy.

Rozwijająca się z powodzeniem współpraca samorządu z podmiotami pozarządowymi wskazuje na wysoki potencjał lokalnej społeczności w zakresie samorządności

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
■ Wzrost zaangażowania mieszkańców gminy w działania podejmowane przez podmioty pozarządowe. ■ Duża aktywność instytucji kultury działających na obszarze gminy. ■ Niska atrakcyjność miejscowych szkół podstawowych dla uczniów z terenu gminy (wyniki egzaminu 8. klasisty).	■ Pełne wykorzystanie potencjału płynącego z zasobów kapitału społecznego i organizacyjnego mieszkańców gminy. ■ Włączenie placówek kultury i organizacji pozarządowych w tworzenie oraz rozwój atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży. ■ Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym czystości środowiska naturalnego i zapobieganie zanieczyszczeniu wód gruntowych. ■ Diagnoza przyczyn niesatysfakcjonujących wyników egzaminów w placówkach szkolnych z terenu gminy, wdrożenie działań służących podniesieniu poziomu nauczania. ■ Optymalizacja oferty edukacyjnej z uwzględnieniem zmian i trendów demograficznych.

h) wynikających ze stanu finansów publicznych

Rozwój każdej jednostek samorządowych w znacznym stopniu zależy od ich sytuacji finansowej. Posiadane zasoby finansowe stanowią fundament funkcjonowania gminy oraz warunkują realizację wszelakich zadań, w tym o charakterze inwestycyjnym.

Podstawowym instrumentem zarządzania finansami każdej gminy jest jej budżet. Dzięki niemu możliwe jest zarządzanie rozwojem społeczno-gospodarczym gminy w ujęciu bieżącym, jak i kształtowanie jego przyszłego stanu. Dzięki racjonalnej polityce budżetowej prowadzonej w Gminie Skoki, możliwe jest zaspokajanie zidentyfikowanych potrzeb społeczności lokalnej.

Analizując sytuację finansową gminy w latach 2010-2020, należy zwrócić uwagę na fakt zwiększających się wpływów budżetowych. W analizowanym okresie dochody gminy wzrosły ponad dwukrotnie. Zwiększyły się z 25,4 mln zł w 2010 roku, do ponad 59 mln zł w roku 2020.

W badanym okresie wydatki ogółem ponoszone przez Gminę Skoki w poszczególnych latach wyraźnie wzrastały. W roku 2020 wyniosły one **58.691.441,15 zł** (wobec **28.332.965,66 zł** w 2010r.), co oznacza, że były one o ponad 30 mln zł wyższe niż w 2010 roku.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
- Względna stabilność finansów gminy – wzrost dochodów tożsamy ze wzrostem wydatków. - Wysokie wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na jednego mieszkańca.	- Optymalizacja wydatków gminy przy jednoczesnym podniesieniu poziomu dochodów. - Planowana długofalowo polityka inwestycyjna, odpowiadająca na realne problemy i potrzeby, uwzględniające możliwości budżetowe gminy, wykorzystująca wsparcie zewnętrzne. - Optymalizacja kosztów funkcjonowania placówek oświatowych w gminie.

Rekomenduje się poza tym:

Rozważnie możliwości stworzenia Strategii rozwoju Gminy Skoki do roku 2030 wraz z opracowaniem Strategii Rozwoju Systemu Oświaty do 2030 roku. Celowym wydaje się podjęcie działań zmierzających do opracowania Programu Przyciągania Inwestorów oraz Gminnego Programu Wspierania Turystyki.

W zawiązku z upływającym czasem obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji, należałoby rozpocząć pracę nad nowym dokumentem z uwzględnieniem wniosków płynących z ewaluacji dotychczas prowadzonych działań.

Proponuje się stworzenie i wdrożenie lokalnych standardów w zakresie funkcjonowania systemu oświaty (w tym zatrudnienia w placówkach oświatowych obejmujących nauczycieli i pracowników niebędących nauczycielami), kultury i administracji w gminie.

Zarządzanie strategiczne w Gminie Skoki w kolejnych latach postrzegane być powinno jako kluczowy z punktu widzenia zarządzania proces, którego celem jest rozstrzygnięcie o najważniejszych problemach i rozwoju lokalnej społeczności.

Przygotowane dokumenty strategiczne powinny w szczególny sposób uwzględniać kierunki rozwoju gminy z uwzględnieniem wskazanych wyżej uwarunkowań i wdrażać stosowne rozwiązania organizacyjne i finansowe będące podstawą kreacji warunków wielofunkcyjnego rozwoju gminy.

Spis wykresów

WYKRES 1. STRUKTURA BONITACYJNA GRUNTÓW W GMINIE	11
WYKRES 2. WSPÓŁCZYNNIK PRZYROSTU LUDNOŚCI W STOSUNKU DO ROKU POPRZEDNIEGO WG FAKTYCZNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA [%]	17
WYKRES 3. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI W GMINIE SKOKI DO 2030 R.	18
WYKRES 4. WSPÓŁCZYNNIK POTENCJAŁU DEMOGRAFICZNEGO(ODSETEK LUDNOŚCI W WIEKU 25-34 LAT) W[%]	20
WYKRES 5. WSPÓŁCZYNNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO	20
WYKRES 6. WSPÓŁCZYNNIK PRZYROSTU NATURALNEGO OGÓŁEM	21
WYKRES 7. WSPÓŁCZYNNIK EMIGRACJI (ODPŁYWU WĘDRÓWKOWEGO)	22
WYKRES 8 . PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 1000 LUDNOŚCI	24
WYKRES 9. JEDNOSTKI NOWO ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON NA 1000 LUDNOŚCI	25
WYKRES 10. OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA 1000 LUDNOŚCI	25
WYKRES 11. UDZIAŁY W PODATKACH STANOWIĄCYCH DOCHODY BUDŻETU PAŃSTWA PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB FIZYCZNYCH (PIT) W ZŁ	26
WYKRES 12 DOCHODY Z PIT W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA	26
WYKRES 13. DOCHODY WŁASNE - UDZIAŁY W PODATKACH STANOWIĄCYCH DOCHODY BUDŻETU PAŃSTWA PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB PRAWNYCH W ZŁ.	28
WYKRES 14. DOCHODY Z CIT W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA	28
WYKRES 15. INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU NA 10 TYS. PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ	29
WYKRES 16. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINIE SKOKI	30
WYKRES 17. ODSETEK BEZROBOTNYCH KOBIET WŚRÓD BEZROBOTNYCH OGÓŁEM [%]	31
WYKRES 18. LICZBA BEZROBOTNYCH OGÓŁEM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM [%]	33
WYKRES 19. DŁUGOŚĆ SIECI KANALIZACYJNEJ W GMINIE W KM	37
WYKRES 20. DŁUGOŚĆ SIECI WODOCIĄGOWEJ W GMINIE SKOKI [W KM]	38
WYKRES 21. ŚCIEKI OCZYSZCZANE ODPROWADZONE W DAM ³	38
WYKRES 22. ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ [W%]	39
WYKRES 23. ILOŚĆ PORAD MEDYCZNYCH W RAMACH PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ	42
WYKRES 24. WYDATKI OGÓŁEM NA POMOC SPOŁECZNĄ	43
WYKRES 25. RODZINY OTRZYMUJĄCE ZASIŁKI RODZINNE NA DZIECI	44
WYKRES 26. FUNDACJE, STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE SPOŁECZNE NA 1000 MIESZKAŃCÓW	51
WYKRES 27. LICZBA UCZNIÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH W GMINIE SKOKI	51
WYKRES 28. LICZBA LUDNOŚCI W WIEKU 0-14 LAT W GMINIE SKOKI	52
WYKRES 29. WPŁYWY Z PODATKU ROLNEGO DO DOCHODÓW BUDŻETU OGÓŁEM [%]	54
WYKRES 30. ŁĄCZNA KWOTA DOCHODU DO OPODATKOWANIA	54
WYKRES 50. ŁĄCZNA LICZBA PODATNIKÓW PRZYPADAJĄCA NA 1000 MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM.	55
WYKRES 32. ŁĄCZNA LICZBA PODATNIKÓW UZYSKUJĄCYCH DOCHODY Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	55
WYKRES 33. ŁĄCZNA KWOTA DOCHODÓW Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	56
WYKRES 34. DOCHODY MIESZKAŃCÓW Z TYTUŁU STOSUNKU PRACY	56
WYKRES 35. DOCHODY BUDŻETU GMINY SKOKI [W ZŁ]	61
WYKRES 36. DOCHODY GMINY W PRZELICZENIU NA JEDNEGO MIESZKAŃCA [W ZŁ]	62
WYKRES 37. DOCHODY WŁASNE GMINY SKOKI W PRZELICZENIU NA JEDNEGO MIESZKAŃCA [W ZŁ]	63
WYKRES 38. STRUKTURA DOCHODÓW GMINY SKOKI W 2020	65
WYKRES 39. WYDATKI OGÓŁEM W GMINIE SKOKI	66
WYKRES 40. STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETU GMINY SKOKI W ROKU 2020	66
WYKRES 41. WYDATKI BUDŻETU GMINY SKOKI NA 1 MIESZKAŃCA	67
WYKRES 42. WYDATKI MAJĄTKOWE W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA	68

WYKRES 43. WYDATKI INWESTYCYJNE W GMINIE SKOKI	69
WYKRES 44. WYDATKI Z BUDŻETU GMINY W DZIALE 801 - OŚWIATA I WYCHOWANIE	70

Spis rysunków

RYSUNEK 1. POŁOŻENIE MIASTA I GMINY SKOKI W UKŁADZIE POWIATOWYM	5
RYSUNEK 2. SOŁECTWA W GMINIE SKOKI.	6
RYSUNEK 3. GŁÓWNE SZLAKI KOMUNIKACYJNE W GMINIE SKOKI	10
RYSUNEK 4. PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB NA JEDNĄ IZBĘ MIESZKAŁNĄ	14
RYSUNEK 5. UDZIAŁ SOŁECTW W CAŁKOWITEJ LICZBIE LUDNOŚCI	16
RYSUNEK 6. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM W GMINIE SKOKI	18
RYSUNEK 7. LUDNOŚĆ W WIEKU POPRODUKCYJNYM W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH	19
RYSUNEK 8. ODSETEK OSÓB W WIEKU POWYŻEJ 65 ROKU ŻYCIA	21
RYSUNEK 9. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA 1 TYS. MIESZKAŃCÓW	23
RYSUNEK 10. LICZBA PODMIOTÓW NOWO ZAREJESTROWANYCH OGÓŁEM	24
RYSUNEK 11. DOCHODY Z PIT W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA	27
RYSUNEK 12. DOCHODY Z CIT W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA	29
RYSUNEK 13. ILOŚĆ OSÓB POZOSTAJĄCYCH BEZ PRACY W GMINIE SKOKI	32
RYSUNEK 14. ILOŚĆ OSÓB DO 30 ROKU ŻYCIA POZOSTAJĄCYCH BEZ PRACY.	34
RYSUNEK 15. ILOŚĆ OSÓB DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH W GMINIE SKOKI	34
RYSUNEK 16. ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI WODOCIĄGOWEJ	36
RYSUNEK 17. ODSETEK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI KANALIZACYJNEJ	37
RYSUNEK 18. WSPIERANIE I UPOWSZECZNIANIE KULTURY FIZYCZNEJ STOWARZYSZENIE KLUB SPORTOWY WEŁNA JEDNYM Z BENEFICJANTÓW PROGRAMU	49
RYSUNEK 19. ZADANIE Z ZAKRESU KULTURY, SZTUKI, OCHRONY DÓBR KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO- PROWADZENIE ORKIESTRY DĘTEJ ORAZ NAUKA GRY NA INSTRUMENTACH – BENEFICJANT OSP W SKOKACH.	50
RYSUNEK 20. DOCHODY GMIN POWIATU WĄGROWICKIEGO W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA [W ZŁ]	62
RYSUNEK 21. DOCHODY WŁASNE GMIN POWIATU WĄGROWICKIEGO W PRZELICZENIU NA JEDNEGO MIESZKAŃCA [W ZŁ]	64
RYSUNEK 22. WYDATKI BUDŻETU GMIN POWIATU WĄGROWICKIEGO NA 1 MIESZKAŃCA [W ZŁ]	67
RYSUNEK 23. WYDATKI MAJĄTKOWE GMIN POWIATU WĄGROWICKIEGO W PRZELICZENIU NA JEDNEGO MIESZKAŃCA [W ZŁ]	68

Spis tabel.

TABELA 1 LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W MIEJSCOWOŚCIACH GMINY SKOKI W 2020 R.	32
TABELA 2 INFRASTRUKTURA DROGOWA W GMINIE SKOKI	40
TABELA 3 STAN INFRASTRUKTURY DROGOWEJ W GMINIE	40
TABELA 4 PODATEK NALEŻNY PO ODLICZENIU	54
TABELA 5 ŁĄCZNA KWOTA PRZYCHODÓW MIESZKAŃCÓW GMINY SKOKI Z TYTUŁU EMERYTURY I RENTY	57
TABELA 6 KWOTA PODATKU NALEŻNEGO PODATNIKÓW W WIEKU DO 26 LAT	58
TABELA 7 PODATNICY	58
TABELA 8 AKTYWNOŚĆ PODATNIKÓW OGÓŁEM	59
TABELA 9 DOCHODY MIESZKAŃCÓW Z RÓŻNYCH FORM AKTYWNOŚCI	60
TABELA 10 ANALIZA SWOT	71

TABELA 1. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W MIEJSCOWOŚCIACH GMINY SKOKI W 2020 R. (STAN NA 31.12.2020).	32
TABELA 2. INFRASTRUKTURA DROGOWA W GMINIE SKOKI	40
TABELA 3. STAN INFRASTRUKTURY DROGOWEJ W GMINIE	40
TABELA 4. PODATEK NALEŻNY PO ODLICZENIU	54
TABELA 5. ŁĄCZNA KWOTA PRZYCHODÓW MIESZKAŃCÓW GMINY SKOKI Z TYTUŁU EMERYTURY I RENTY.	57
TABELA 6. KWOTA PODATKU NALEŻNEGO PODATNIKÓW W WIEKU DO 26 LAT	58
TABELA 7. ANALIZA SWOT	71